Krajské postupové přehlídky

ročník 55

2|2009

dvouměsíčník pro otázky amatérského divadla a uměleckého přednesu

Augusto Boal k Světovému dni divadla

Divadelní centrum Podbeskydí

Paměť divadla věnovaná Pepíku Tejklovi

Žánry dramatu | Kapitolky ze scénografie

Cesty amatérského divadla

Fórum | Se vší pokorou... | Radmila Hrdinová 3

Téma

Provolání k Světovému dni divadla | Augusto Boal 3

Osobnosti amatérského divadla

Josef Tejkl | VSVD 4
in memoriam Pepy Tejkla

Čichám, čichám člověčinu... | Jan Dvořák 5

„Tak si myslím, že už pomalu můžu zamířit
do divadelního nebe..."
Romana Pacáková k jubileu M. Houštěka 6

Jiří Štefanides slaví šedesátiny | Ladislav Vrchovský 6

Z občanských sdružení

Divadelní centrum Podbeskydí slaví 15 let
Jan Krulikovský 7

Sdružení pro tvořivou dramatiku a vzdělávání
Jakub Hulák 9

Divadelní přehlídky a dílny

Krajské postupové přehlídky

POPAD 2009 – že by svítání? | Miroslav Pokorný 10

POPAD 2009 – Nemastné neslané pohádky
Miroslav Pokorný 12

Nic nového pod Karlínským nebem | Milan Schejbal 13

Stodůlecký píseček 2009 | M. Vörösová, D. Brtnická 17

Standard? Nadstandard! Wintrův Rakovník 2009
Jan Šotkovský 18

Pane, pojďte si hrát aneb Setkali se ve Strašecí
Radek Kotlaba 21

Dačické kejklování na jihu Čech podeváté | J. Brůček 23

Prima sezóna a Mladá scéna Český Krumlov 2009
Jaromír Hruška 25

Pohádkový víkend – Český Krumlov 2009 | J. Hruška 27

Hroražďovická oblastní divadelní přehlídka –
– příliš mnoho překážek k cíli | Martin Vokoun 28

Ostrovský Prima Píseček | Alena Zemančíková 29

Lounské divadlení 2009 | Rudolf Felzmann 30

Děčínská brána 2009: Kvalitu nemusí přinášet kvantita
Pavel Panenka 32

Dramaturgická pestrost v Lomnici nad Popelkou
Rudolf Felzmann 33

Nehrát, ale být / Modrý kocour Turnov | Vl. Hulec 35

Porcování kocoura | Karel Tomas 37

Východočeský standard v Červeném Kostelci | J. Císař 39

Životy... (Audimafor Kostelec nad Orlicí) | Vl. Hulec 43

Zlom vaz po IX. | Martin Malínek 45

Třešťské divadelní jaro aneb Herče, tak zas příště...
Radvan Pácl 48

Jihlavská brána do jiné dimenze | Josef Tejkl 50

Ve Žďáru nad Sázavou rozlouskli ladovský oříšek aneb
12. Pohádkový mlejnek | Milan Strotzer 52

Předjarní Hodonín patřil amatérské Thálii
Vít Závodský 54

Nahoru na horu (Brno, Špíl-berg 2009)
Zdeňka Trávníčková 58

Kojetín s komediální převahou | Vít Závodský 62

Prostějovská Mladá scéna ve znamení
slibných začátků | Jitka Šotkovská 64

Valašské křoví se má k světu i v roce 2009 | J. Šotkovský 66

Zpívající štětky, komická monstra a krvaví hoši
v Karolince | Vladimír Fekar 68

Setkání divadel – Malé jevištní formy –
– Valašské Meziříčí | Eva Brhelová 70

Ve znamení změn – Opona ´09 v Novém Jičíně
Hana Galetková a Jan Karaffa 71

Z širší palety divadelních přehlídek a dílen

Na(ne)čisto Liberec 2009 | T. Skálová, E. Burešová 73

Postgraduální sloupky

Paměť divadla XIII věnovaná Pepíku Tejklovi
Jan Císař 76

Žánry dramatu | 3. Renesanční tragédie;
4. Klasicistická tragédie / Zdeněk Hořínek 78

Servis a informace

Dramaturgický pozorník

Rady nerady pro divadelně nezasvěcené (-náctileté)
Michael Ramløse: Čtvrté přikázání
Připravil Jaroslav Kodeš 81

Hry významných dramatiků
Friedrich Dürrenmatt: Komplic
Připravila Pavlína Schejbalová 82

Divadelní literatura

Knihovnička Luďka Richtera
Pohádka... ...a divadlo / Co je co v pohádce /
Od pohádky... ...k pohádce (Od literatury k divadlu) 84

Zprávičky 85

Kalendář | květen – červenec 2009 86

Odborná příloha všitá příloha

Kapitolky ze scénografie | Ján Zavarský

amatérská scéna

AMATÉRSKÁ SCÉNA
Dvouměsíčník pro otázky amatérského divadla a uměleckého přednesu
Ročník 46. (Ochotnické divadlo 55.) | Číslo **2 / 2009**
Vydává Národní informační a poradenské středisko pro kulturu
Blanická 4, 120 21 Praha 2
Vedoucí redaktor: PhDr. Milan Strotzer
Redakce: Mgr. Simona Bezoušková, Mgr. Marie Poesová, Mgr. Pavlína Schejbalová
Redakční rada: prof. PhDr. Jan Císař, CSc. (předseda), MgA. Kateřina Baranowska, Mgr. Radmila Hrdinová, Mgr. Milan Schejbal, David Slížek, MgA. Jan Šotkovský, PhDr. Vítězslava Šrámková, MgA. Zuzana Vojtíšková a Ing. Jaroslav Vondruška
Grafika časopisu: Luboš Tobola
Grafická úprava čísla: Milan Strotzer | **Sazba:** Simona Bezoušková
Adresa redakce: NIPOS-ARTAMA, P. O. BOX 12 / Blanická 4, 120 21 Praha 2
Tel.: 221 507 956–7, **fax:** 221 507 929, **e-mail:** mistr@nipos-mk.cz
Tiskne: Kulturní agentura IKARUS firmy Josef Havelka JH&C Mělník
Rozšiřuje: A.L.L. Production, s. r. o., P. O. BOX 732, 111 21 Praha 1
e-mail: amaterskascena@predplatne.cz
tel.: Callcentrum 234 092 851 / **fax:** 234 092 813
Objednávky přijímá redakce a distributor (http://www.predplatne.cz)
Cena ročního předplatného 360,- Kč
Nevyžádané rukopisy a obrazový materiál redakce nevrací
Redakční uzávěrka tohoto čísla byla 14. 4. 2009
Příští číslo vyjde 14. 7. 2009

© NIPOS PRAHA 2009
ISSN 0002 – 6786 / Registrační číslo: MK CR E 4608

Foto na titulní straně: Nadstandardně zdařilý 33. ročník Wintrova Rakovníka, jedné z nejstarších krajských postupových přehlídek amatérského divadla, zdobila mj. inscenace Pít či nepít Divadýlka na dlani z Mladé Boleslavi. Na snímku z představení jsou Blanka Kollinová v roli Dagny Borg a oceněný Jiří Filip coby Osmioký. Foto: Milan Strotzer.

Foto na zadní straně obálky: Dne 4. dubna 2009 jsme zaznamenali smutnou zprávu. Těsně pod vrcholem Kralického Sněžníku skončil svou životní pouť Josef Tejkl, skvělý člověk, pedagog, dramatik, literát, režisér, herec, výtvarník, milovník hor... 8. července by mu bylo 57 let. Objektiv Ivo Mičkala jej zachytil na poděbradském FEMAD v r. 2003.

Se vší pokorou...

Radmila Hrdinová

Při cestě do redakce denně míjím billboard, kde jacísi vymydlení, usměvaví kravaťáci hlásají: Se vší pokorou: Jsme nejlepší! Nevím, co jsou ti páni zač, zda politici, agenti pojišťovny či sexshopu, ale každé ráno si při pohledu na tu tabuli uvědomím, že do téhle doby asi nějak nepatřím. Jasně, že dneska frčí být NEJ, ale zaštiťovat se přitom POKOROU?

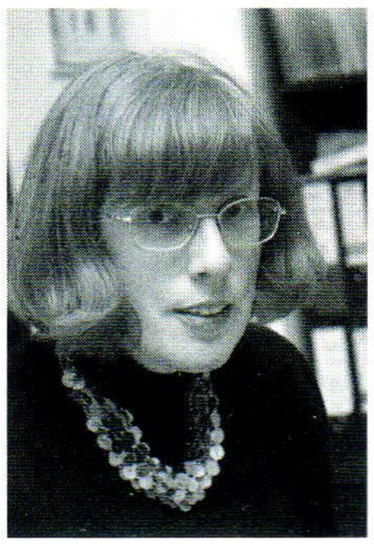

forum

Opojení slůvkem NEJ nás provází na každém kroku. Kam se hrabe běžný prací prášek na ten náš NEJlepší, po němž bude vaše prádlo NEJčistší! NEJkratší cesta k domovu vede skrze naši hypotéku! Jenom ti NEJlepší mění Evropu! Volíme NEJvětšího Čecha, NEJkrásnější Miss, NEJoblíbenější knihu, protože pro nás je jen to NEJ. My za to přece stojíme!

Dejme tomu, pokud je za tím vším aspoň nějaká kvalita. Jenže onehdy jsem zahlédla Kateřinu Jacque, jak v Krausově talkshow Uvolněte se, prosím! se vší POKOROU hlásala, že ona je tou NEJlepší volební kandidátkou do Evropského parlamentu, ale pak nedokázala odpovědět na jednoduchou (a Krausem zlomyslně protahovanou) otázku, co je to ta biomasa.

Celé to pachtění se za tím NEJoptimálnějším (také krásné slůvko, že?!) ukazuje na dvě stránky lidské povahy – odvěkou soutěživost, která hnala už staré Řeky na olympijská klání nejen těla, ale i ducha, a touhu udělat si jednou provždy jasno o tom, co je ta pravá kvalita. Proč bych měl číst tisíce stránek, když mi z televizní ankety o NEJoblíbenější knihu vypadne ta zaručeně jediná, která za to stojí. Proč ztrácet čas, že? Čas jsou peníze.

Podobné je to i s udílením divadelních, televizních a filmových cen, jež ještě před příchodem jara zasáhne český národ s jistotou chřipkové epidemie. Nevím, jak vy, ale já opravdu nedokážu rozhodnout, jestli si Thálii zaslouží spíš František Němec za Sira Cecila v hravém Ledňáčkovi nebo Norbert Lichý za autentického Mendela Singera v ostravském Jobovi. Připomíná mi to poměřování hrušek s jabkama, nehledě na to, že řada „mých" kandidátů se nepropracuje ani do širší nominace. A upřímně řečeno – bude ten, kdo si Thálii odnese, od zítřka lepším hercem?

Měla jsem to štěstí poznat během svého angažmá v činohře Národního divadla pár hereckých osobností, o nichž nikdo nepochyboval, že jsou vynikajícími herci. V jejich slovníku nikdy nescházelo to dnes tak „nemódní" slůvko POKORA – vůči autorovi, režisérovi, kolegům a v neposlední řadě vůči divákům. A když jsem se jednou zeptala jednoho barda, jestli ve svém věku ještě cítí před vstupem na jeviště trému, s údivem odpověděl: „Ale to víte, děvenko, že jo – a čím dál větší. To je tou POKOROU!"

Vedena svou vášní pro přesný význam českých slov, nahlédla jsem do Trávníčkova a Vášova Slovníku jazyka českého, co praví o POKOŘE. A nalezla hned dvojí definici. První ji vymezuje jako „ochotu podrobovat se". To se ale nám Čechům zrovna moc nelíbí. Po valnou většinu našich dějin si nás někdo podroboval a nemáme s tím dobré zkušenosti. Druhá definice POKORY je lepší: „ochotná oddanost". Že vám to zní povědomě? No jak by ne, vždyť amatéra nazývali už obrozenci „hercem z ochoty či libosti" a čím je ta naše vášeň k divadlu, ne-li „ochotnou oddaností"?

Loňského roku, 24. listopadu, bylo to pondělí, padal déšť se sněhem, zkrátka psí počasí. V sedm hodin ráno bylo na Florenci značně nevlídno a o moc lepší to nebylo ani v deset na nádraží v Náchodě. V sále hotelu Beránek ale bylo teplo a hučelo tam jak v úle. Právě se střídaly dvě party mladých diváků na představení Náchodské divadelní scény. Hrál se Čechovův Strýček Váňa, kterého herci zkoušeli víc než rok. S POKOROU vůči autorovi a stíháni pochybnostmi, zda na to mají. Měli. A já jsem sledovala to poctivě herecky i režijně udělané představení s tichým úžasem a radostí. A se vší POKOROU vůči hercům, kteří ten den hráli Strýčka Váňu už podruhé. Se stejným nasazením a zaujetím jako ráno, kdy měli premiéru. Ano, premiéru. V osm hodin ráno. Pro školy. Jestlipak by si někdo z uhoněných pražských herců v osm ráno vůbec vzpomněl na jednu jedinou Čechovovu repliku? Takže: Se vší POKOROU, náchodští páni ochotníci: jste dobří. (Promiňte mi můj ostych před použitím toho zatraceného NEJ…)

„Mezinárodní den divadla (MDI) byl založen v roce 1961 Mezinárodním divadelním institutem. Tento den slaví každoročně 27. března všechna národní střediska MDI a spolu s nimi celá mezinárodní divadelní obec. Při této příležitosti se organizují různé národní i mezinárodní divadelní akce – k nejvýznamnějším z nich patří Mezinárodní poselství – z podnětu Mezinárodního divadelního institutu je každoročně jeho autorem nějaká světově proslulá divadelní osobnost."

Provolání k Světovému dni divadla

Augusto Boal

Běžný život každé lidské společnosti je do značné míry teatrální. Pro mimořádné příležitosti vytváří taková společnost různá představení. Taková teatrálnost je výrazem společenské organizace a pomáhá vytvářet představení jako to, které jste přišli zhlédnout.

Přestože si to neuvědomujeme, mají mezilidské vztahy jisté divadelní rysy: využívání prostoru, řeč těla, volba slov a modulace hlasu, konfrontace myšlenek a vášní, zkrátka všechno, co používáme na divadelních prknech, používáme i v běžném životě: jsme zkrátka lidmi od divadla!

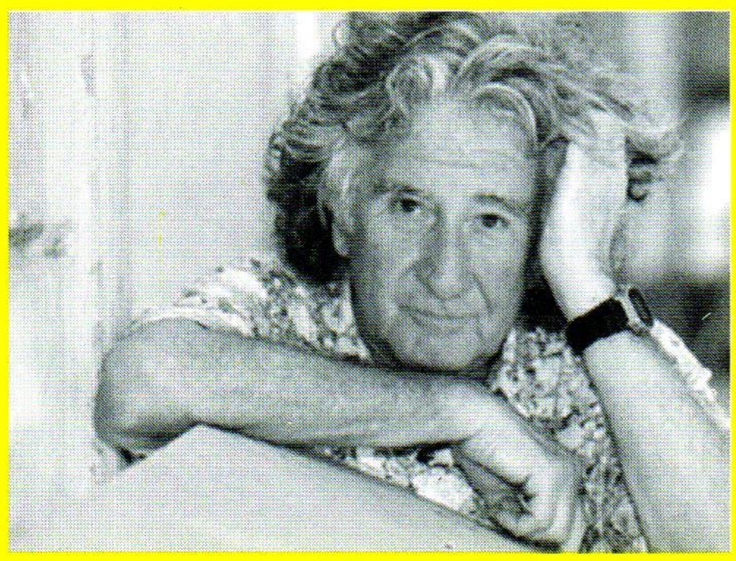

Augusto Boal

Nejen svatby a pohřby jsou představení, obdobně je tomu i s každodenními rituály, které nám jsou tak důvěrně známé, že si to ani neuvědomujeme. Nejen pompézní události, ale i ranní káva, vzájemné pozdravení, nesmělé lásky a mohutné střety vášní, zasedání senátu či diplomatická setkání – to vše je svým způsobem divadlo.

Jednou z hlavních funkcí našeho umění je pomáhat lidem, aby si uvědomili teatrálnost každodenního života, kdy herci jsou zároveň i diváky, kdy jeviště a hlediště jsou zaměnitelné.

Všichni jsme umělci: když provozujeme divadlo, učíme se vidět věci, které bijí do očí, ale které nevidíme, protože jsme zvyklí jenom se dívat. Co je nám důvěrně známé, stává se neviditelným: hrát divadlo znamená osvětlit jeviště našeho každodenního života.

Loni v září nás překvapila teatrální událost: domnívali jsme se, že žijeme v bezpečném světě, a to navzdory válkám, genocidám, hekatombám a mučení, k nimž ovšem dochází daleko od nás, v dalekých a divokých končinách. Mysleli jsme si, že žijeme v bezpečí, že naše peníze jsou uloženy ve ctihodné bance nebo že jsou v rukách poctivého burzovního makléře. A náhle nám sdělili, že ty peníze neexistují, že jsou virtuální, že jsou jen nevkusnou fikcí nějakých ekonomů, kteří jsou rovněž fiktivní a rozhodně nejsou ani bezpeční, ani ctihodní. Bylo to prostě jen špatné divadlo, neblahá zápletka, v níž několik málo lidí mnoho získá a mnoho lidí přijde o všechno. Politici z bohatých zemí se potají scházeli a ze svých setkání přinášeli magická řešení. My, oběti jejich rozhodnutí, jsme zůstali diváky, co sedí v poslední řadě na bidýlku.

Před dvaceti lety jsem v Riu de Janeiro inscenoval Racinovu *Faidru*. Výprava byla ubohá: na podlaze hovězí kůže a kolem jeviště bambus. Před každým představením jsem říkal hercům: „Fikce, kterou jsme každý den vytvářeli, skončila. Až překročíte ty bambusy, nesmí nikdo z vás lhát. Divadlo je skrytá pravda."

Jestliže pohledem pronikneme povrchní zdánlivostí, spatříme v každé společnosti utlačovatele a utlačované: etnika, pohlaví, třídy a kasty. Ukáže se nám nespravedlivý a krutý svět. Musíme vymyslet svět jiný, víme přece, že jiný svět je možný. Je na nás, abychom ho vybudovali vlastníma rukama na jevišti, na prknech našeho života.

Pojďte na představení, které právě začíná; až se s přáteli vrátíte domů, zahrajte si vlastní kus a spatříte, co jste ještě nikdy neviděli: to, co bije do očí. Divadlo není jenom událost, je to způsob života!

Všichni jsme herci: být občanem neznamená žít ve společnosti, být občanem znamená společnost změnit.

Augusto BOAL
nar. 1931 v Riu de Janeiro, Brazílie
dramatik, profesor, spisovatel, teoretik a režisér;
jeho dílem je Metoda Divadla utlačovaných

V letech 1959 až 1971 byl ředitelem Teatro Arena v Sao Paulu, kde uvedl jak mnoho nových brazilských autorů, tak i díla velkých světových klasiků i významných současných dramatiků. Se zavedením cenzury po vojenském puči v roce 1964 veškeré experimentování skončilo. Definitivní konec pak znamenal druhý vojenský puč v r. 1968. Roku 1971 byl Augusto Boal zatčen, mučen a přinucen emigrovat. V té době vypracoval teorii Divadla utlačovaných.

V emigraci režíroval řadu významných dramatiků, klasických i soudobých, brazilských i světových. V r. 1979 se „Skupina Boal" přeměnila na CEDITADE (Centrum pro studium a šíření aktivních výrazových technik). Zároveň s řízením Skupiny Boal pracoval jako režisér nejen ve Francii, kde se usadil, ale i v Německu a Rakousku. V r. 1986 se Augusto Boal mohl opět vrátit do Brazílie, kde byl zvolen do městské rady v Riu de Janeiro. Věnoval se především programu tzv. **legislativního divadla**. Nyní vede Středisko Divadla utlačovaných v Riu de Janeiro. Nadále pracuje jako režisér – nejen v Brazílii, ale po celém světě. Rovněž přednáší, pořádá kurzy atd.

Josef Tejkl
* 8. 7. 1952
v Těchoníně
† 4. 4. 2009
na Kralickém Sněžníku

Vážení přátelé,

oznamujeme Vám, bohužel smutnou zprávu. Odpoledne, v sobotu 4. dubna 2009, těsně pod vrcholem Kralického Sněžníku, na jednom ze stovek výletů, které urputně podnikal, zastihl našeho kamaráda, Josefa, Pepíka, Pepína, Josku Tejkla, srdeční infarkt, bohužel s nezvratným koncem…

Pepík Tejkl byl, dnes už jen s lítostí můžeme konstatovat, skvělý pedagog, dramatik, spisovatel, amatérský herec a režisér, učitel literárně-dramatického oboru ZUŠ Na Střezině, který založil a více než dvacet let jej i vedl. Byl také zakladatelem Divadla Jesličky v Hradci Králové, které se stalo líhní talentů divadelního umění - desítky absolventů jsou dnes profesionálními herci, režiséry či scénografy a podíl Pepíka Tejkla na tomto českém fenoménu je obrovský. Také proto, že dovedl kolem sebe soustředit další mimořádné osobnosti. Už koncem 80. let 20. st. založil dnes už legendární divadelní soubor Obsazeno, jehož název byl kryptogramem politické situace v naší zemi. Dodnes mnozí vzpomínají na inscenace Cesta z hlíny do hlíny, Pozor, chromý pes, které tehdejší dobu groteskně reflektovaly. Pepíkovy autorské dramatické práce nikdy nepostrádaly osobitý, ale odpovědný vztah ke skutečnosti, k životu, ke světu, k umění, k povaze umělecké práce. Byl autorem a režisérem inscenací uvedených na mnoha Jiráskových Hronovech (Pavilon č. 6, Amatéři, Solný sloupy, Bílí andělé pijí tesavelu, Asteroid Bejček), řada jeho režijních opusů s amatérskými soubory byla oceňována i na Šrámkově Písku či Wolkrově Prostějovu. Jeho hry viděli diváci na řadě dalších festivalů, i v Německu, Rakousku a na Slovensku.

Jako dramatik byl čtyřikrát nominován na Cenu Alfréda Radoka v kategorii původní česká hra (1992 Průvan v teráriu, 1995 Kosou na kameni, 2003 Tyrolská elegie, 2007 Země pokladů). Z Divadla Jesličky vytvořil další pravidelnou královéhradeckou scénu. Začátkem devadesátých let byl i u zrodu Volného sdružení východočeských divadelníků a po mnoho let i jeho místopředsedou, jako porotce působil na řadě celostátních přehlídek studentského divadla. Také byl principálem slavných Černých šviháků v Kostelci nad Orlicí, pro jejichž osobitou poetiku psal původní hry, v posledním období založil další autorské Divadlo Samohana, v němž se - jako dramatik – vyrovnával s řadou etických problémů, které cítil a zakoušel sám na sobě. Byl, což tvrdí nejen jeho přátelé, bytost pozoruhodná, všestranná, renesanční (byl např. i znalcem barokního umění, především sochařství). Sergej Fedotov, režisér ruského divadla v Permi a jeho přítel, ho nazýval „českým drakem". Pepa Tejkl napsal knihu Záhada dvojhlavé sopky, k níž čerpal námět ze svých nebezpečných cest po exotických místech.

Mnozí ho poznali jako neúnavného horského vůdce, turistu a horolezce. Celý život byl tulákem milujícím přírodu, hlavně hory. V Čechách snad nebylo stezky, kterou by neprošel. Zúčastnil se i expedic na Pamír, na Ťan-Šan, Cotopaxi i Chimborazo. Měl v povaze touhu zdolávat nemožné - ať to byly úkoly umělecké nebo pedagogické, vrcholy alpských, korsických či kavkazských velikánů či jejich menších příbuzných - třeba právě Kralického Sněžníku, z jehož vrcholu se v první dubnovou sobotu odpoledne rozhlédl po svém milovaném světě, s modrým nebem nad hlavou, naposledy. Moc nám bude chybět…

Volné sdružení
východočeských divadelníků

in memoriam Pepy Tejkla ČICHÁM, ČICHÁM ČLOVĚČINU …

Jan Dvořák

Na tenhle pohádkový citát jsem si vzpomněl kdykoliv a kdekoliv, když s kýmkoliv přišla řeč na Pepíka. A že na něj ta řeč přicházela (a ještě dlouhá léta bude přicházet) počertech často…

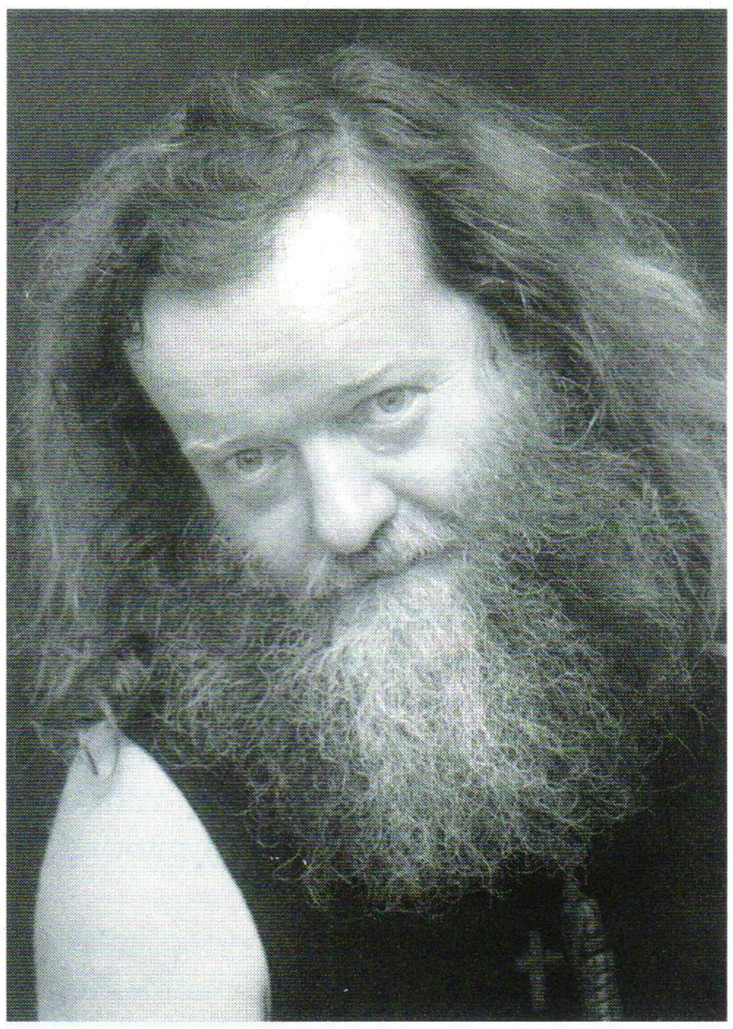

Josef Tejkl, Jiráskův Hronov 2004. Foto: Ivo Mičkal.

Proč? Hlavně: protože si nikdy na nic nehrál. Byl. Dokonce bych řekl, že byl názornou vyučovací pomůckou k pochopení správnosti Werichova tvrzení, že člověk má koukat, aby byl, a když je, tak má bejt to, co je, a nesnažit se bejt, co není, jak tomu bohužel v mnoha případech je… a byl – něco mezi buldokem, bejkem a bagrem. Kdyby zrušili základní umělecké školství, mohl se živit roztlačováním nákladďáků. Vůlí. Volvo, mann i liazka by dříve nebo později rády pochopily, že jim nic jiného než rozjet se nezbývá… vím, o čem mluvím, mě takhle tři roky nutil, abych s ním začal učit na tehdejší LŠU. Dva a půl roku jsem na něj vztekle řval, že tahle instituce je blbost, že divadlo by si mělo každé mládě na osudu a okolí vybojovat a ne aby ho tam rodiče posílali jako do houslí! Pak jsem půl roku přemýšlel, jak „nenápadně" změnit názor, aby moje porážka

Jan Dvořák s Janou Portykovou a Josefem Tejklem v inscenaci Kdyby impresionisté byli dentisty podle W. Allena, s kterou královéhradecké Jesličky vystoupily na Šrámkově Písku 1993. Foto: Pavel Štoll.

nevypadala tak jasná… a za další rok jsem pomáhal Pepovi škrtit v hospodě Jirku Polehňu, když s námi nechtěl začít učit na LŠU.

Slyšel jsem kdysi – už ani nevím od koho – pěknou definici: Pepa Tejkl je jako kozí sejra. Někomu zalahodí hned, někdo si na něj musí nějaký čas zvykat a o hodně přijdou lidi, co mu na chuť nepřijdou nikdy. Musím se přiznat, že mně nezalahodil hned. Zčásti vinu přisuzuji prvnímu setkání na přijímacích pohovorech do režijní třídy Lidové konzervatoře Východočeského kraje. Byv na cvičení, dorazil ve slušivé uniformě poručíka Československé lidové armády, předpisově ostříhán, plný nadšení a energie. To by odradilo i menší pacifisty. Rovněž jeho líčení půvabů různých kopců a šplhání na ně nenaplnilo mou duši potřebným souzněním. I nazýval jsem ho jurodivým panem řídícím z Orlický hor a udržoval stav ozbrojené neutrality. Po několika letech, kdy sešplhal do Hradce a začal čeřit jeho stojaté vody s razancí sobě vlastní, pochopil jsem ledacos. Hlavně že jsem byl vůl a že se mám – a chci – od Pepíka čemu učit. A že – když jim o něco jde – spolu můžou docela dobře dělat a vycházet i lidé, kteří mají na spoustu věcí rozdílné názory. Taková škola tolerance a respektu, ta je k nezaplacení. A kdybych mohl, předepsal bych Pepu jako učitele a terapeuta všem zakomplexovanejm ubliženejm a ukřičenejm tajtrlíkům, kteří se - a na úrovních podstatně vyšších, než je jedna školička a její školní divadýlko - stylizují do tříletých harantů na pískovišti a hádají se, kdo komu rozšlápl kyblíček, ztratil bábovičku a kdo na koho první vyplázl jazyk. Pepu Tejkla na vás, uličníci!

A všecko dělal Pepa naplno. Když pil, neusrkával, když jedl, neuždiboval. Když pracoval, tak dřel, když miloval, tak to byl teda hukot… a když učil, tak, no, řekl bych to asi takhle: Komenský by chvíli udiveně zíral, ale pak by se usmál a přikývl. Ti dva si tam nahoře teď vůbec budou notovat. Teda pokud ho Komenskýmu na chvíli půjčí Shakespeare nebo Sir Edmund Hilary.

A my, co jsme tu zbyli, budeme Janě Portykové, která se od Pepíka učila nejdýl a nejlíp, pomáhat tlačit tu divadelnoškolní káru dál tam, kam ji Pepa nasměroval. Tedy samozřejmě do kopce. Po rovině by to šlo jistě snáz, ale znali jste Pepíka.

O jeho hrách a inscenacích budou psát jiní, povolanější. Ale za sebe mu musím i tady a teď poděkovat. Za doktora Munoryho. Za kardinála v Succubovi, za primáře v Pavilonu č. 6. A za Zachara, který se s Oblomovem loučil výkřikem, ke kterému už není moc co dodat:

„Jak nemám plakat, když mi Bůh vzal takového pána! Uhořel bych pro něho, utonul v rybníce…"

Poznámka redakce: O J. Tejklovi viz též J. Císař na str. *75–77*.

„Tak si myslím, že už pomalu můžu zamířit do divadelního nebe…“

Romana Pacáková

„Tak si myslím, že už pomalu můžu zamířit do divadelního nebe…“ nebo tak nějak podobně s úsměvem reagoval **Ing. Miroslav Houštěk** na podané pravice kolegů divadelníků, kteří mu spontánně a upřímně blahopřáli k úspěchu Strýčka Váni, nastudovaného v jeho režii s Náchodskou divadelní scénou. Na letošní březnové Východočeské přehlídce amatérského činoherního divadla v Červeném Kostelci se Čechov „uchopený Houštkem“ líbil. Milovníci divadla zcela zapomněli na zdravou rivalitu, šlo přece o postup na celostátní přehlídku Divadelní Děčín, a bez ohledu na příslušnost ke svým divadelním spolkům si představení se zájmem vychutnali a souhlasně přikyvovali hodnotícím projevům odborných porotců, kteří tentokrát na rozborovém semináři po představení kritickými výroky podezřele šetřili…

Byli jsme dojatí a šťastní…

Když pan režisér před rokem a půl přišel s Váňou v podpaždí na první čtenou zkoušku, nikoho z nás nepřekvapilo, že už zase chce uzavírat svoji režisérskou kariéru. Za posledních deset let jsme si zvykli. Jenže tentokrát se tvářil vážně a nám také nebylo zrovna do smíchu. Čechova? Vždyť na to nepřijdou žádní diváci! Svět je naruby, lidi mají svých starostí dost a v divadle se chtějí bavit, zvlášť když jdou na ochotníky! V duchu už jsme slyšeli pány profesory Císaře a Laurina, jak s důrazem sobě vlastním říkají, že amatéři by se měli hrám takového kalibru vyhýbat velkým a uctivým obloukem.

„…Čechov, to je maturita pro režiséra i herce a my se ji můžeme pokusit složit společně.“

Dlužno podotknout, že pan režisér na nás šel od lesa. Rozdmýchal plamen naší nesměle doutnající herecké pýchy konstatováním, že Čechov, to je maturita pro režiséra i herce a my se ji můžeme pokusit složit společně. Polichoceni jsme hozenou rukavici zvedli bez velkých okolků a začali pronikat do hlubin textu.

Jak nedozírné jsou, jsme chápali tím více, čím déle jsme zkoušeli. Obojí šlo pomalu – chápání i zkoušení. Pan režisér to s námi neměl lehké. O význam slov, která Čechov vůbec

„Když pan režisér před rokem a půl přišel s Váňou v podpaždí na první čtenou zkoušku, nikoho z nás nepřekvapilo, že už zase chce uzavírat svoji režisérskou kariéru.“

nenapsal a která musíte hledat v textu mezi řádky, nicméně právě tam je ukrytá podstata vaší postavy, jsme se hádali do krve. Byli jsme protivní, tvrdohlaví a skeptičtí. Za tu hříšnou nedůvěru jsme se zastyděli, až když jsme si v zápalu touhy zvládnout tak zpupnou hru uvědomili, že před námi v roli režiséra stojí člověk, který v ní hrál před šedesáti lety! Od té doby bezpečně provedl nástrahami amatérského divadla celé generace „bláznů nikoliv z povolání, ale z lásky“. Pro drtivou většinu z nás zůstanou okamžiky prožité na prknech, která znamenají svět, i když jen malý a plný iluzí, těmi nejkrásnějšími a nejdůležitějšími v životě…

Bylo slunečné březnové nedělní dopoledne, první, které po dlouhé zimě maličko vonělo jarem. Diváci do Divadla J.K. Tyla v Červeném Kostelci přesto přišli. Hlediště nejenže nezelo prázdnotou, ale dýchalo, smálo se i mlčelo s námi. A z hlubin víc než sto let starého Čechovova dramatického textu se zrodila zcela současná atmosféra souznění, porozumění a hluboké lidské účasti…

Pane režisére, děkujeme!

A Vaše **osmdesátiny** se vší parádou oslavíme v květnu na Divadelním Děčíně!!!

Ing. Miroslav Houštěk, Jiráskův Hronov 2004. Foto: Ivo Mičkal.

Jiří Štefanides slaví šedesátiny

Ladislav Vrchovský

Běžela sedmdesátá léta minulého století, doba tvrdé komunistické normalizace po srpnu 1968, doba likvidace té části inteligence, která nesouhlasila s brutálním potlačením demokratizačních snah Dubčekova vedení KSČ. Ostravské amatérské divadlo Aureko uvedlo inscenaci hry Komediant na téma stejnojmenného Kratochvílova románu (scénář a režie Ladislav Vrchovský). Scénickým prologem inscenace bylo zobrazení popravy dvaceti sedmi českých pánů z 21. června roku 1621.

Mladý absolvent vysokoškolských filozofických studií PhDr. Jiří Štefanides tehdy v tisku reflektoval uvedení inscenace slovy „…silný, sugestivní zážitek…“, podtrhl v do-

bě husákovských stranických čistek fakt likvidace názorových oponentů, a rozhodně tím neudělal radost tehdejším mocipánům. Udělal však radost tvůrcům inscenace a zahájil dlouholeté období vřelého lidského vztahu, doslovného přátelství s mnoha stejně smýšlejícími jedinci, kteří tehdy hledali rovinu seberealizace z nejrůznějších důvodů právě v neprofesionálním divadle. Později jsme se sešli na půdě Krajského kulturního střediska v řadách poradního sboru pro amatérské divadlo, a Jiří již tehdy přinášel vysoce odborný vklad nejen v rovině kritického myšlení, ale také z pohledu člověka, který umí dávat do souvislostí historické skutečnosti, historická poselství a život v realitě dne. A to nejen uvnitř divadelního dění, ale i v problematice společenské, potažmo i politické.

Pět ročníků Mezikrajové divadelní přehlídky v Karolince v osmdesátých letech proběhlo v úzké spolupráci s Jiřím Štefanidesem a Pavlem Dostálem, a opět to byly chvíle, na které se nezapomíná. Konfrontace slovenského, moravského a českého amatérského divadla tehdy přinášela množství vzájemné inspirace. Vzpomínám na představení hostujícího bratislavského souboru vedeného Blahem Uhlárem, při kterém se na diváky z jeviště valily hračky-zelené tanky s rudými hvězdami, vzpomínám na úsměv na tváři lektora Jiřího Štefanidese i na jeho vědoucí pohled, neboť okamžitě tušil potíže. Nezapomenu na jeho slova při následné rozpravě: „…historická pravda většinou přichází v plné nahotě s odstupem let…"

A další řada let a působení Jiřího Štefanidese v lektorském sboru Valašskomeziříčského Setkání divadel MJF (malých jevištních forem) vyvolává vzpomínky v řadách divadelních nadšenců usilujících o účast na Šrámkově Písku a na Wolkrově Prostějovu.

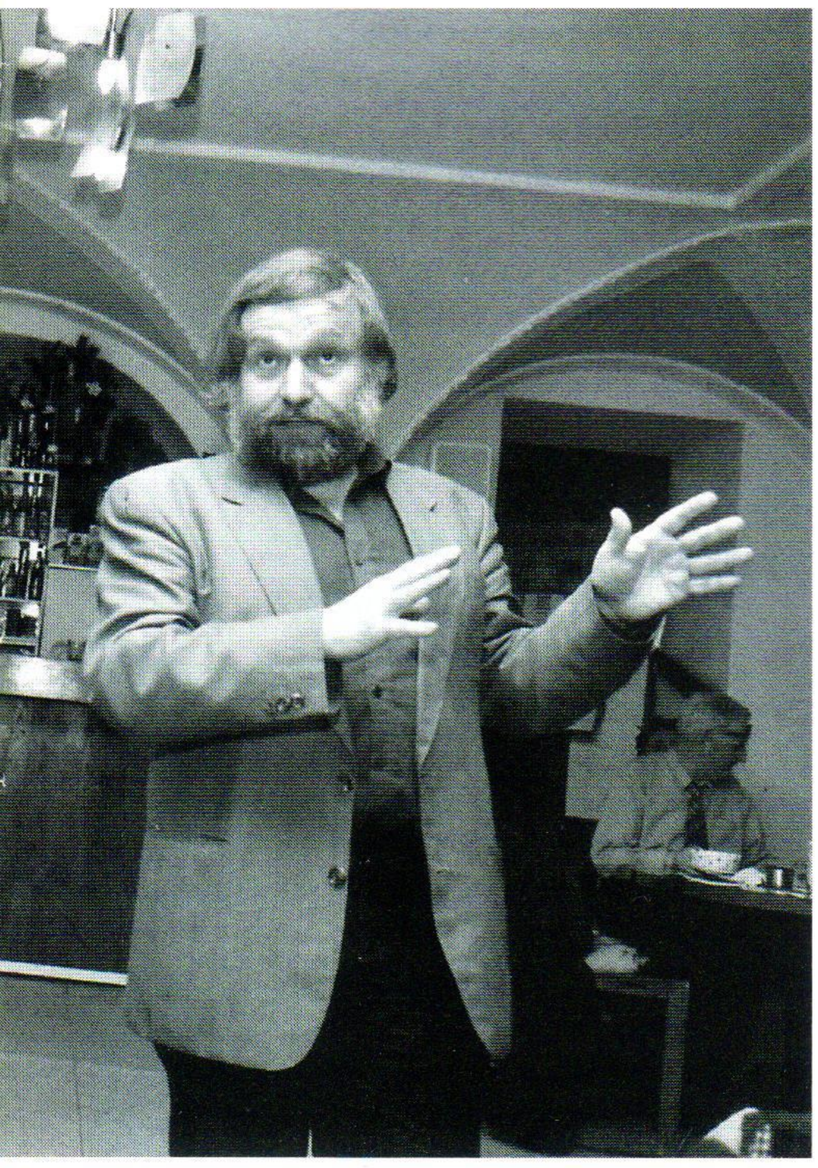

Ze všeho, co přinášel a dodnes přináší Jiří ve svých lektorských příspěvcích, oceňuji nejvíce schopnost dohlédnout za přesah divadelní inscenace, pojmenovat výsledný tvar nejen z hlediska divadelních kritérií, ale i společenských, politických či historických významů.

Není zde místo na bližší popis dalších aktivit jubilanta. Je vedoucím Katedry divadelních, filmových a mediálních studií

„Ze všeho, co přinášel a dodnes přináší Jiří ve svých lektorských příspěvcích, oceňuji nejvíce schopnost dohlédnout za přesah divadelní inscenace, pojmenovat výsledný tvar nejen z hlediska divadelních kritérií, ale i společenských, politických či historických významů."

Filozofické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci. Založil zde odborné pracoviště Dokumentační centrum dramatických umění. Moderuje již třináct let festival ostravských činoherních souborů Ost-ra-var. Je autorem řady odborných publikací z dějin českého divadla.

Milý Jirko,

šedesátka je věková hranice, po jejímž překročení mnozí již jen sbírají ovoce své předchozí činnosti. Ty takový nejsi, Tobě to nedá, a tak Ti za všechny přeji, aby všechno, co je ještě před Tebou, Tvá práce, ale zejména to, jaký jsi, kdo jsi a čím jsi, ještě dlouhou řadu let vnášelo to dobré a velmi chutné ovoce do Tvého osobního života i do Tvé stále trvající práce pro profesionální i amatérské divadlo.

Doc. PhDr. Jiří Štefandes, Ph.D. s doc. PhDr. Vladimírem Justem, CSc. při vedení semináře ostravského divadelního festivalu Ost-ra-var v r. 2008. Foto: Josef Hradil.

Divadelní centrum Podbeskydí slaví 15 let

Mgr. Jan Krulikovský

Poslední krajská přehlídka městských ochotnických souborů tehdejšího Severomoravského kraje se uskutečnila v roce 1990 v Domě kultury OKD v Ostravě-Porubě, dnes KD Poklad. Vystoupily na ní jak venkovské, tak i městské ochotnické soubory. Vítězi byly Karolinka a DUO Frýdek-Místek. V průběhu roku 1990 byly zrušeny krajské národní výbory a následně krajská kulturní střediska. Nastalo tudíž několikaleté vakuum. Nebyl nikdo, kdo by dříve krajské, nyní regionální přehlídky s postupem na přehlídky národní vyhlašoval. Na severní Moravě a ve Slezsku nebyl ani žádný jejich pořadatel. Bez postupové regionální přehlídky bylo divadlo hrané dospělými dětem, divadlo hrané městskými a venkovskými soubory a soutěž monologů a dialogů Pohárek.

Frýdecko-Místecké Divadlo DUO vytvořilo v roce 1990 s dalšími soubory ve Frýdku-Místku umělecké sdružení FAMUS. Sdružení si pronajalo prostory užívané Divadlem DUO v Místku a prostory bývalého loutkového divadla ve Frýdku. Již v následujícím roce FAMUS uspořádal oblastní přehlídku monologů, dialogů a individuálních výstupů s loutkou. Na podzim roku 1993 FAMUS připravil nesoutěžní přehlídku Žatva, na níž vystupovaly soubory z různých okresů. Účinkující soubory rovněž nelibě nesly absenci postupových přehlídek na přehlídky národní. Zástupcům souborů jsem přednesl projekt Betha (Beskydská Thálie), jenž by situaci řešil do té doby, než se najdou noví pořadatelé postupových přehlídek. K projektu se přihlásilo jedenáct souborů od Jeseníku po Vsetín. Tak vzniklo občanské sdružení Divadelní centrum Pod-

„Zástupcům souborů jsem přednesl projekt Betha (Beskydská Thálie), jenž by situaci řešil do té doby, než se najdou noví pořadatelé postupových přehlídek. K projektu se přihlásilo jedenáct souborů od Jeseníku po Vsetín. Tak vzniklo občanské sdružení Divadelní centrum Podbeskydí (DCP)."

DS Senior Duo Frýdek-Místek / Luděk Eliáš: Jako ti holoubci. Režie Jan Krulikovský. Účast na Divadelní Třebíči 1999. Foto: archiv PDC.

beskydí (DCP). S finanční pomocí Okresního úřadu Frýdek-Místek a příslušných obcí dle místa konání přehlídek se DCP pustilo do jejich vyhlašování a většinou i do pořádání.

v jejich financování byly obce. Takže se dělaly přehlídky z části na dluh, z části za finanční spolupráce účinkujících souborů. A nebylo jich málo. Za deset let činnosti DCP jsme nejen vyhlásili, ale i přímo uspořádali více než

Loutkářský soubor Duo Frýdek-Místek / Červená Karkulka. Foto: archiv PDC.

Na základě projektů jsme získávali finanční prostředky od ministerstva kultury a po vzniku nových krajů i od Moravskoslezského kraje. Jenže ne vždy. Financování přehlídek se tak stalo většinou záležitostí krajně riskantní. Každoročně do konce března musela většina soutěžních přehlídek proběhnout, ale teprve v dubnu až květnu jsme se dozvěděli, zda grant dostaneme nebo ne a v jaké výši. Jediným spolehlivým partnerem

osmdesát soutěžních i nesoutěžních přehlídek a festivalů. Regionální a později krajské přehlídky divadelních inscenací pro děti o postup na Rakovnickou Popelku se konaly například v Bašce, v Brušperku a čtyři ročníky v Hovězím u Vsetína. Přehlídky venkovských souborů o postup do Vysokého nad Jizerou se uskutečnily střídavě v Bašce, v Brušperku (okres Frýdek-Místek) a jednou ve Štramberku. Městské soubory soutěžily o postup do Třebíče ve Frýdku-Místku. Oblastní soutěže monologů, dialogů a individuálních výstupů s loutkou, soutěže jednoaktových her a divadla jednoho herce proběhly rovněž ve Frýdku-Místku. Studénka hostila několik let soubory mladých a studentů.

S finanční pomocí města Frýdku-Místku se uskutečnilo v divadle Čtyřlístek deset ročníků nepostupových přehlídek loutkového divadla „Loutka" a čtyři ročníky svatováclavského festivalu o cenu „Beskydská Thálie". Větší inscenace našly ideální prostředí v místecké Nové scéně Vlast, otevřené v roce 2003. Jen loutkářská přehlídka o postup na Chrudim se koná nepřetržitě od roku 1981 v Opavě. Ostrava tradičně již mnoho let hostí dětské divadlo. Tyto dvě přehlídky probíhaly a probíhají mimo DCP.

Na konci devadesátých let se DCP pokusilo i o další činnost, tj. publikační. Vydalo užitečnou brožuru „Malý divadelní slovník" autora Stanislava Macka s více než pěti sty hesly. Je to užitečná pomůcka pro gymnázia, základní umělecké školy a všechny začínající divadelníky. Zájem o slovník byl pouze u škol, u ochotníků nepatrný. Většina nákladu dodnes leží skladem.

„Za deset let činnosti DCP jsme nejen vyhlásili, ale i přímo uspořádali více než osmdesát soutěžních i nesoutěžních přehlídek a festivalů."

Téměř všechny postupové přehlídky našly po vzniku Moravskoslezského kraje nové pořadatele, nová místa. A konají se tam dodnes. Divadlo „Dospělí dětem" v Ostravě-Porubě, venkovské soubory ve Štítině u Opavy, studentské divadlo v Novém Jičíně. Moravskoslezský kraj ale v současné době nemá vlastní krajskou přehlídku tradičního a hudebního divadla o postup na Třebíč a do Děčína. Soubory by byly, není pořadatel. FAMUS Frýdek-Místek, jako bašta ochotnického divadla se čtyřmi divadelními soubory (Čtyř-

lístek, Kolektiv ING, DUO a 21 gramů) se snad v budoucnu ujme pořádání této soutěže. Jím provozované divadélko Čtyřlístek prochází zásadní rekonstrukcí. Po jejím dokončení bude s Novou scénou Vlast schopno hostit jakýkoliv soubor.

„Na konci devadesátých let se DCP pokusilo i o další činnost, tj. publikační. Vydalo užitečnou brožuru „Malý divadelní slovník" autora Stanislava Macka s více než pěti sty hesly. Je to užitečná pomůcka pro gymnázia, základní umělecké školy a všechny začínající divadelníky."

Před pěti lety se zásadně změnila úloha DCP. Nešlo už o vyhlašování a pořádání přehlídek a soutěží. DCP mělo dle rozhodnutí valné hromady z 23. 6. 2004 nadále působit hlavně jako informační servis a spolupořadatel soutěží a přehlídek. Po deseti letech

DS Duo Frýdek-Místek / Úctyhodní lidé. Foto: archiv PDC.

jsem odstoupil z funkce předsedy DCP. Považoval jsem jeho hlavní poslání a účel, pro který jsem ho zakládal, za dosažený. Navíc chyběla dosavadní opora a podpora DCP ze strany FAMUSU po změně jeho vedení. DCP se tedy proměnilo a jeho vedení přesídlilo do Dětmarovic.

Tisíce absolventů kurzů, dílen a seminářů dramatické výchovy aneb Sdružení pro tvořivou dramatiku a vzdělávání

Jakub Hulák

Vzdělávací akce v oblasti dramatické výchovy představovaly pro Sdružení pro tvořivou dramatiku *(STD) od jeho vzniku v roce 1990 hlavní oblast* jeho činnosti. Jejich podrobné vyjmenování by vydalo na několikastránkový seznam, proto zde *shrnujeme jen hlavní a* pravidelně se opakující semináře, dílny a vzdělávací cykly.

Dramatická výchova pro současnou školu

Od roku 1991 otvíralo STD každoročně celoroční, později už třísemestrální kurzy dramatické výchovy (DV). Řadu let probíhaly kurzy paralelně v různých místech ČR, celkově jimi prošlo kolem tisíce účastníků. Do tohoto čísla nejsou započítány další základní kurzy orientované na specifické skupiny pedagogů, např. Celoroční kurz DV pro učitele mateřských škol, kurz DV pro speciální pedagogy, Integrace romských dětí dramatem apod. Zejména ti zájemci, kteří absolvovali základní kurz, mají možnost si vybírat různě zaměřené rozšiřující kurzy. K nejčastěji otvíraným patří kurzy herecké průpravy pro učitele DV (s lektorkami Hanou Frankovou a Janou Frankovou), **hlasové výchovy** (s Ivanou Vostárkovou) a kurzy zaměřené na **strukturování dramatické práce** a na **práci s literaturou** v dramatické výchově (s Irinou Ulrychovou, Radkem Marušákem a Zuzanou Jirsovou). Podruhé se letos otvírá také kurz Improvizační liga jako inspirace pro dramatickou výchovu (s Janou Machalíkovou).

Dramatická výchova ve škole

Od roku 1995 pořádá Sdružení každoročně na podzim týdenní Celostátní dílnu dramatické výchovy, v současné době jednu z nejvýznamnějších akcí v ČR v oboru. Dílna nabízí výběr ze 4–5 seminářů vedených českými i zahraničními lektory (např. Warwick Dobson, Tony Goode, Erich Hofbauer, John Somers, Alan Owens, Rives Collins, Július Boal, Gábor Takács). Dílny se v průběhu let zúčastnilo více než tisíc zájemců.

Semináře se zahraničními lektory

Od r. 1991 pořádá STD příležitostně také samostatné týdenní dílny se zahraničními lektory. Čeští pedagogové dramatické výchovy tak měli možnost setkat se s některými klíčovými osobnostmi angloamerického dramatu ve výchově, jako jsou Cecily O´Neill, Jonothan Neelands, Tony Goode a Warwick Dobson nebo Juliana Saxtonová.

Tvorba-tvořivost-hra

Od roku 1992 spolupracuje STD s NIPOS-ARTAMA na přípravě unikátních dílen komplexní estetické výchovy, založených na prolínání a hledání styčných bodů mezi obory dramatické, výtvarné, hudební, pohybové a literární výchovy. Dílna pro pedagogy všech typů škol nabízí každoročně čtyři seminární třídy zaměřené na jednotlivé obory, přičemž dramatická výchova je jako propojující prvek zastoupena jedním lektorem ve všech čtyřech třídách. Dílna se každoročně stěhuje na nové místo ČR a do 13. ročníku v r. 2008 v Polici nad Metují se na ní vystřídalo na padesát lektorů a asi tisíc seminaristů.

Semináře a dílny v rámci celostátních přehlídek

Od svého vzniku se STD odborně i organizačně podílí na pořádání šestidenních praktických seminářů v rámci celostátní přehlídky Dětská scéna (každoročně 4–8 seminárních tříd pod vedením českých i zahraničních lektorů), kterou vždy v červnu zajišťuje ARTAMA. Dále STD jako hlavní pořadatel organizuje ve spolupráci s ARTAMA Celostátní dílny středoškolské dramatiky a mladého divadla **Nahlížení** v Bechyni (do r. 1992 v Novém Městě nad Metují), které po celá devadesátá léta představovaly jedinou možnost specializovaného vzdělávání pro vedoucí středoškolských divadelních souborů a středoškolské pedagogy dramatické výchovy.

Dílny dětského divadla

Od roku 1999 probíhá ve spolupráci STD a ARTAMA už popáté celoroční cyklus praktických seminářů Základy dětského divadla. Hlavním lektorem cyklu je vždy zkušený vedoucí dětských a mladých divadelních souborů (Irena Konývková, Radek Marušák, Roman Černík, Ema Zámečníková), do jednotlivých seminářů ale vstupují další osobnosti z různých oblastí divadla (Jiří Vyšohlíd, Luděk Richter, Tomáš Žižka, Paulína Böhmerová, Renáta Vosecká, František Zborník a další). Cyklus navázal na aktivity, které STD organizovalo v 90. letech pod hlavičkou Klub dětského divadla. Na tyto semináře navázaly po roce 2000 také pravidelné podzimní **dramaturgické dílny** vedené Luďkem Richtrem.

„Aktuální nabídku vzdělávacích akcí zveřejňuje Sdružení pro tvořivou dramatiku na svých stránkách www.drama.cz."

POPAD 2009 – že by svítání?

Miroslav Pokorný

Letošní Pražská přehlídka amatérského divadla se konala ve dnech 27. 2. až 1. 3. 2009 v krásném a přívětivém prostoru divadla v Horních Počernicích. Lektorský sbor ve složení František Zborník, Miroslav Pokorný, Jaroslav Kodeš a Ota Smrček viděl a spolu s nevídaným počtem diváků hodnotil devět inscenací, z toho tři pohádky. Zatímco inscenace pro děti se příliš nevyvedly (píšeme o nich na jiném místě), hry pro dospělé publikum byly příjemným překvapením. Dramaturgická pestrost, rozmanitost žánrů, užitečná ambicióznost tvůrců, zanícenost, divadelní řemeslnost a tvořivost byly u některých inscenací na takové úrovni, že porota měla problém se stanovením pořadí.

Ale pěkně popořádku:

V sobotu dopoledne vtrhla na jeviště horda místních pistolníků a lepých děv **DDS Výtečníci Horní Počernice**, aby sehráli věhlasnou koňskou operu ***Jiřího Brdečky*** **Limonádový Joe**. Entuziasmus a pozitivní energie účinkujících musely často nahrazovat hereckou nezkušenost a bezradnost, zato hudební čísla měla strhující rytmus a šmrnc, který mladým divadelníkům velmi slušel. Příjemnou podívanou podpořila i jednoduchá a funkční scéna a pečlivě vyvedené kostýmy.

V inscenaci ***Jakuba Vítka*** **Rozvod DS Máj Praha** nemohlo být o herecké nezkušenosti či bezradnosti ani řeči. Rozvernou aktovku rozehráli „bardi" souboru Zorka Hauová a Vladimír Bezděk ve věrohodných rolích stárnoucích manželů, zpestřujících si letité soužití hrou na rozvodové stání. Všechno šlo jako na drátkách, jen striktně vymezená scéna jako by bránila hercům v rozletu.

Manželské a mimomanželské trable řešila i komedie ***Viléma Wernera*** **Právo na hřích** v provedení **pražského** souboru **Rachtámiblatník**. Účelná, stylová a žánru sloužící scénografie, energicky a

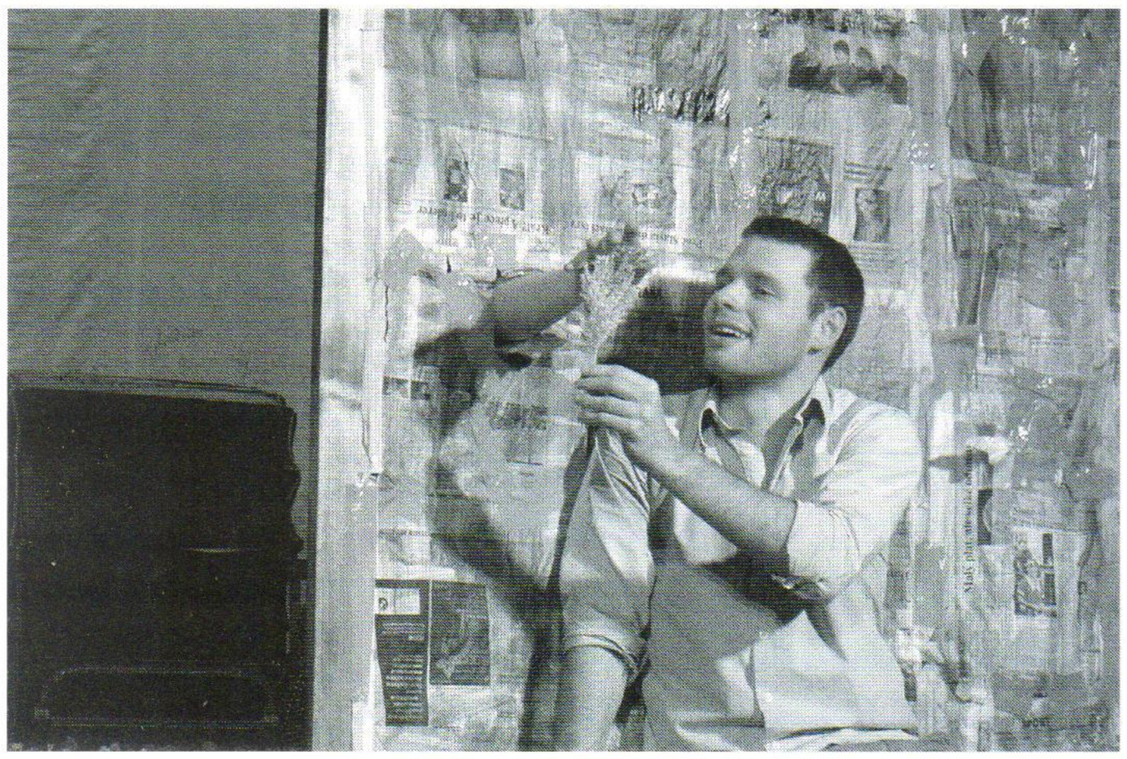

DS Právě začínáme Horní Počernice / Saulius Šaltjanis: Jáson. Foto: Jaroslav Kodeš.

vtipně rozehraná úvodní scéna slibovaly veselý divadelní zážitek, který se však pomalu, ale jistě rozplynul v neúnosně strnulém hereckém tempu, zejména ženské části ansámblu. A tak představení

DS Rachtámiblatník Praha / Vilém Werner: Právo na hřích. Foto: Jaroslav Kodeš.

zachránil samotný režisér Antonis Arabadzis svou žánrově přesnou a komicky zábavnou kreací záletného manžílka Rudolfa (cena za herecký výkon).

Členové divadelního spolku **Ryio** opět nabídli – jak je ostatně u nich obvyklé – originální a dramaturgicky zajímavý titul. Komedie ***Viliama Klimáčka*** **Kto sa bojí Beatles** nahlíží na krizi středního věku a na devalvaci lidských hodnot z nevšedních a nečekaných úhlů pohledu a vyžaduje od tvůrců odvážná a nekonvenční řešení. Toho se publiku, žel, dostalo pomálu. Rozpačitá režie nedokázala důsledně rozlišit důležité od méně důležitého, herci mnohdy zůstali jen u popisné reprodukce textu v jediném temporytmu a „na jednom tónu". To byla škoda veliká, zvlášť když vydařená komikso-

DDS Výtečníci Horní Počernice / Jiří Brdečka: Limonádový Joe. Foto: Jaroslav Kodeš.

Divadlo SoLITEAter Praha – Libor Ulovec / Doug Wright: Svou vlastní ženou. Foto: Jaroslav Kodeš.

vá scéna Michala Stančíka a Aleše Prstka (cena za scénografii) přímo vybízela k větší odvázanosti a košatosti divadelních prostředků. Hrálo se v originále, tedy ve slovenském jazyce.

byl jímavou, směšnou, dramatickou i nekompromisně krutou výpovědí o lidském osudu zmítaném molochem doby. Výsostný divadelní zážitek!

Obdivuhodným divadelním počinem je bezpochyby inscenace hry ***Sauliuse Šaltjanise* Jáson**. Na prkna počernického divadla ji přivedla mladší generace **DS Právě začínáme z Horních Počernic**. Mladí režiséři Saša Ptáčková a Michal Pivarči (cena za režii) mnohovrstevnatý a poetický text přečetli s nevídanou fantazií a objevnou kreativitou. Vše, co se na jevišti událo, bylo divadlo se vším všudy – košaté, plnokrevné, barevné, magické, dramatické a divácky strhující. Téměř profesionální byla herecká práce celého

„Jediný protagonista hry v jediném kostýmu dokázal vytvořit více než třicet postav, procházejících životem nejznámějšího berlínského transvestity Charlotty von Mahlsdorf. Činil tak téměř minimalisticky úspornými hereckými prostředky, zato však o to přesnějšími a působivějšími.“

DS Ryio Praha /Viliam Klimáček: Kto sa bojí Beatles. Foto: Jaroslav Kodeš.

Jedním ze dvou nesporných vrcholů přehlídky bylo monodrama ***Douga Wrighta* Svou vlastní ženou** v provedení **Libora Ulovce** z **Divadla SoLITEAter**. Jediný protagonista hry v jediném kostýmu dokázal vytvořit více než třicet postav, procházejících životem nejznámějšího berlínského transvestity Charlotty von Mahlsdorf. Činil tak téměř minimalisticky úspornými hereckými prostředky, zato však o to přesnějšími a působivějšími. Libor Ulovec provedl diváky strhujícím životním příběhem bytosti, která „na vysokých podpatcích vyšlapala cestičku mezi nacismem a komunismem“ na úrovni, která se v amatérském divadle hned tak nevidí (cena za inscenaci a za herecký výkon). Příběh o jinakosti a nesmírné složitosti lidské duše

ansámblu. Michal Pivarči a Bára Jelínková získali ceny za herecké výkony, uznání zaslouží také tvůrci členité a přehledné scény, práce se světlem i působivá hudební dramaturgie. Jáson je inscenací oslavující divadlo. Vede s diváky dialog všemi prostředky, jež jsou k mání, a využívá jich s nevídaně působivým účinkem.

Nad POPADEM 2009 – zdá se – svítalo. Na divadelním nebi se neobjevil žádný „propadák“, každá z inscenací měla něco do sebe, snaha o výpověď skrze tyjátr byla evidentní. Hezky se na to koukalo… Odborná porota po sáhodlouhé a bolestivé diskuzi rozhodla takto: Hru SVOU VLASTNÍ ŽENOU doporučila a inscenací JÁSON nominovala na celostátní přehlídku v Děčíně.

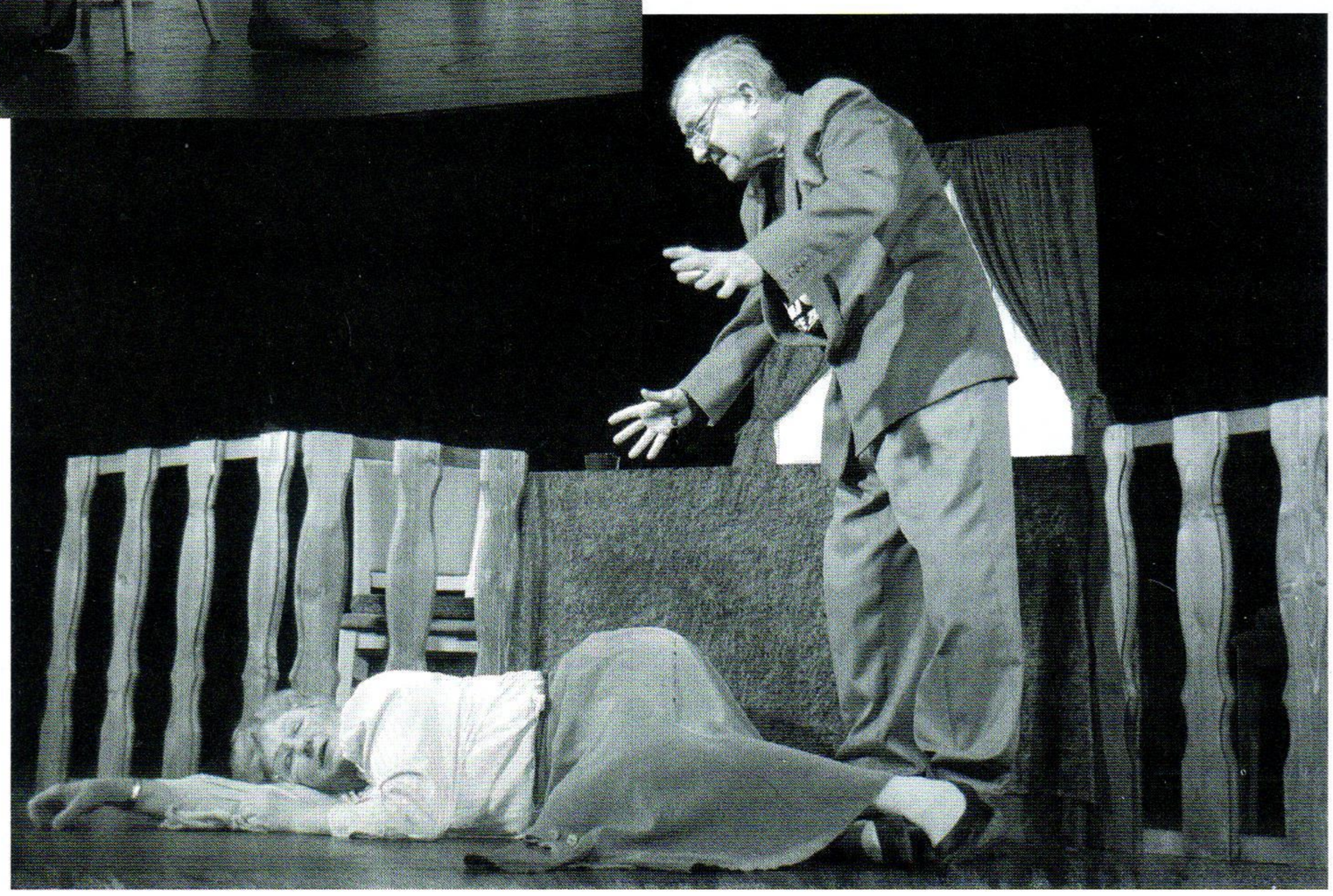

DS Máj Praha / Jakub Vítek: Rozvod. Foto: Jaroslav Kodeš.

POPAD 2009 – nemastné neslané pohádky

Miroslav Pokorný

Na letošní Pražské oblastní přehlídce amatérského divadla v Horních Počernicích byly uvedeny také tři pohádky pro nejmenší diváky. Dětí, pravda, přišlo pomálu, ale ani ty, které se do nádherného počernického divadla vypravily, nadšením nejásaly. Buchty, které jim tvůrci na cestu do světa pohádek napekli, sice jako buchty vypadaly, ale chutnaly mdle a jaksi nedopečeně. Namísto lahodné náplně, namíchané z humoru, dobrodružství, napětí, poezie, tajemství a pohádkové magie, se publikum dočkalo jen nastavované kaše bez chuti a zápachu. Pohádkové debužírování se tentokrát nekonalo, a to je škoda.

DS MAŠKARA zahájil přehlídku komickou hrou podle klasické ruské pohádky **O kráse nevídané a Kostěji nesmrtelném.** Už na první pohled zaujalo poučené, nápadité a většinou funkční výtvarné řešení (zejména kostýmů) Matěje Čecha. Režisér Drahomír Mráz vsadil na typickou ruskou obřadnost, která měla být zdrojem nejen komiky jednotlivých postav, ale především klíčem k jejich typologii a k ozřejmění jejich jednání v dramatických situacích. Tuto

DS MAŠKARA Praha / Podle ruské pohádky: O kráse nevídané a Kostěji nesmrtelném. Foto: Jaroslav Kodeš.

stylizaci a nadsázku však herci nedokázali důsledně využívat. Často se spokojovali jen s nedramatickou reprodukcí textu, bez energie a nasazení, a co si budeme povídat, na něco takového si dětičky zrovna nepotrpí. Velmi zajímavý výkon však předvedla Lucie Náměstková v roli Černovlásky (čestné uznání), která v pohybově stylizované poloze a s komickým nadhledem ztvárnila přerod z bezcitné a zlé osoby v milující bytost.

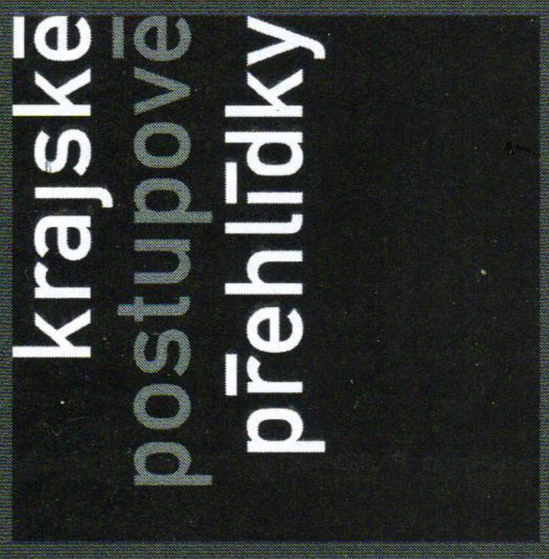

DS Rachtámiblatník nastudoval **Popelku** v režii Antonise Arabadzise. Inscenovat notoricky známý příběh vyžaduje notnou dávku odvahy, neboť publikum od tvůrců očekává nejen své oblíbené hrdiny, ale i nová a nevídaná překvapení. Dramatizace ***O. Lichardové a M. Lokvencové*** však tuto možnost nenabízí. Popisný a zdlouhavý text, v němž poměrně disponovaní herci od začátku až do konce „klopýtají", nedává příliš prostoru pro dramatické zvraty, pro poetickou jímavost, ba ani pro všeliká napínavá kouzla, bez nichž se Popelčin příběh nemůže obejít. Škoda.

DS Máj Praha / Ivanka Vadlejchová: Kubovo štěstí. Foto: Jaroslav Kodeš.

Také třetí pohádkový počin, který jsme na POPADU 2009 viděli, se od těch předchozích téměř ničím nelišil. **Kubovo štěstí DS Máj** z pera režisérky ***Ivanky Vadlejchové*** je inscenací trpící záplavou textu a nedramatických situací, které jsou navíc režií zdvojovány až ztrojovány (oj, to je hloupé slovo, ale lepší mě nenapadá). Mdlé postavy hry, jimž herci příliš energie nedodali, jsou manipulovány jakousi opovědnicí, zvanou Náhoda A ta nic náhodě neponechá. Nejprve dětem důkladně vysvětlí, co v předchozí scéně viděly, pak jim prozradí, co dále uvidí, načež vstoupí pohádkový hrdina, který jim to ještě zopakuje a až teprve poté tak učiní. Pohádka se vleče, herci nevzrušeně pochodují jevištěm, legrace a dobrodružné kousky se nekonají. A dětičky uvadají.

Co závěrem? Jak patrno, pohádková část letošního POPADU se příliš nevyvedla. Proč tomu tak je, bylo by na dlouhou debatu, kterou se lektoři letošního ročníku při diskuzích s tvůrci inscenací snažili alespoň nakousnout. Je jisté, že amatérským divadelníkům nechybí chuť a nasazení hrát pro dětské publikum. Stejně tak jisté je však i to, že jen tohle dětem nestačí.

DS Rachtámiblatník Praha / O. Lichardová, M. Lokvencová: Popelka. Foto: Jaroslav Kodeš.

Nic nového pod karlínským nebem

Milan Schejbal

DS Koza Praha-Kozojedy
Na motivy V.K. Klicpery: Potopa
Foto: David Slížek

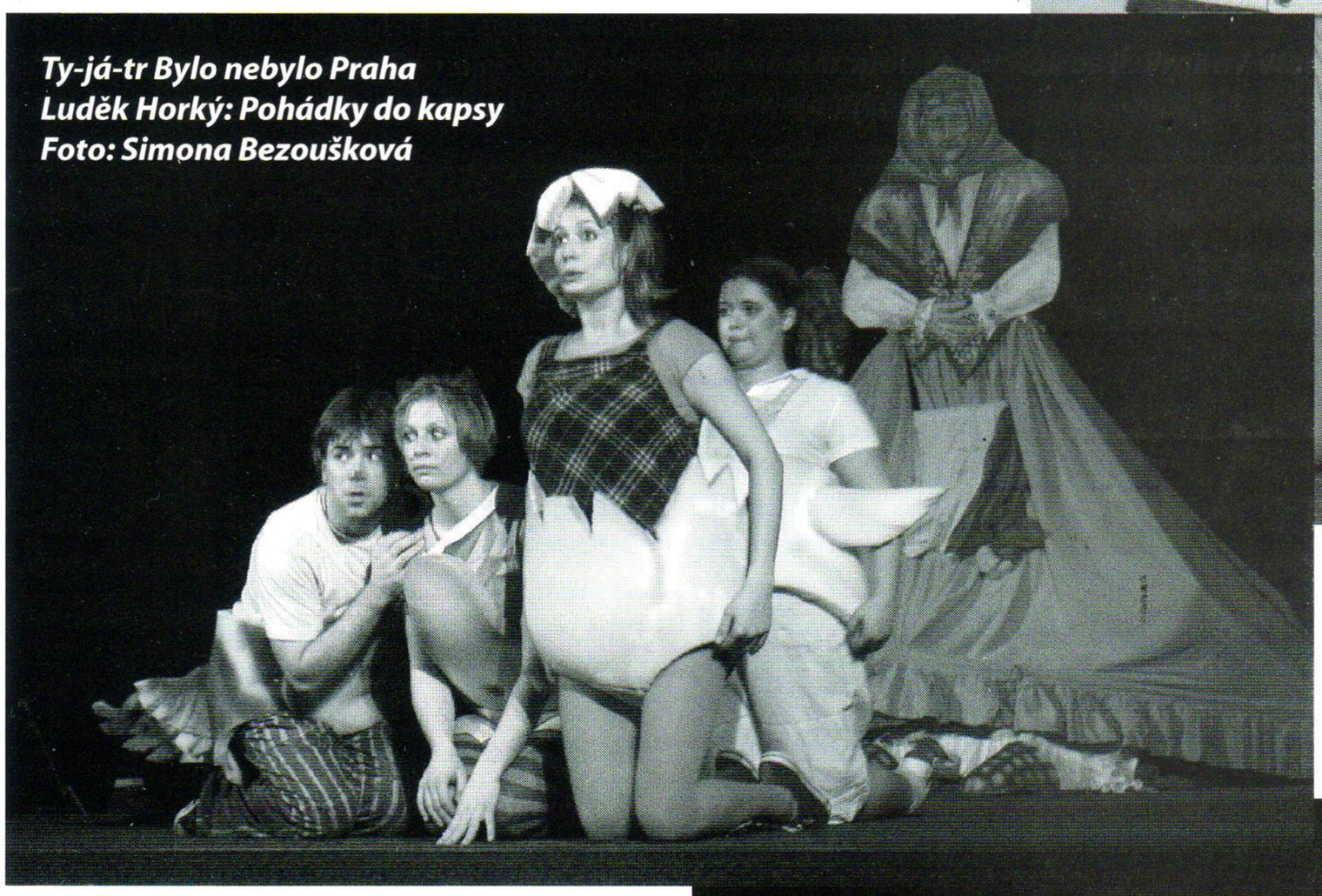

Ty-já-tr Bylo nebylo Praha
Luděk Horký: Pohádky do kapsy
Foto: Simona Bezoušková

Letošní ročník Karlínské Třísky (Karlínské Spektrum 13.–15. 3. 2009) jen potvrdil trend patrný již několik posledních let. V drtivé většině se zde setkáváme se soubory, které se v tvrdé pražské konkurenci snaží zaujmout diváky objevnou, netradiční dramaturgií a svébytným, jedinečným divadelním jazykem. Naopak tituly tzv. pravidelné dramaturgie či tzv. tradiční jevištní ztvárnění se zde objevují opravdu jen výjimečně. Tento trend je přímo pupeční šňůrou spojen s fenoménem autorství, které se v řadě případů promítá do všech inscenačních složek, herectví nevyjímaje. Je pak pochopitelné, že celkem čtyři soutěžní inscenace vznikly na základě původní textové předlohy a v mnoha dalších byla patrná výrazná dramaturgická úprava, hraničící s vkladem přímo autorským. Zdaleka ne ve všech případech se však podařilo tento autorský vklad zúročit v samotné jevištní realizaci, ne vždy se především v oblasti režijní tvorby zdařilo vytvořit působivý, přesvědčivý a sdělný výsledný inscenační tvar. Pozoruji již delší dobu, že přibývá divadelních kolektivů (a nejen mladých a nejen v Praze), které se snaží poctivě reflektovat naši sžíravou současnost, ptají se po smyslu naší existence ve světě rozkolísaných lidských hodnot a tyto pocity a otázky pak touží zprostředkovat ostatním.Vědí naprosto přesně, „co" chtějí prostřednictvím divadla říci, horší je to ovšem s neméně důležitým faktem, totiž „jak" toto sdělení či téma na jevišti adekvátně vyjádřit. I letos jsme zaznamenali na Karlínské Třísce řadu nadprůměrných či dokonce výborných hereckých výkonů, které jistě potěšily nejen odbornou porotu. Jedním z nejpozoruhodnějších byl výkon Martina Kacafírka v Uhdeho monodramatu Výběrčí, ale ani některé ostatní nezůstaly pozadu.

Přehlídku zahájilo jediné představení určené dětskému divákovi. Zkušený a ostřílený **Ty-já-tr BYLO NEBYLO Praha** uvedl

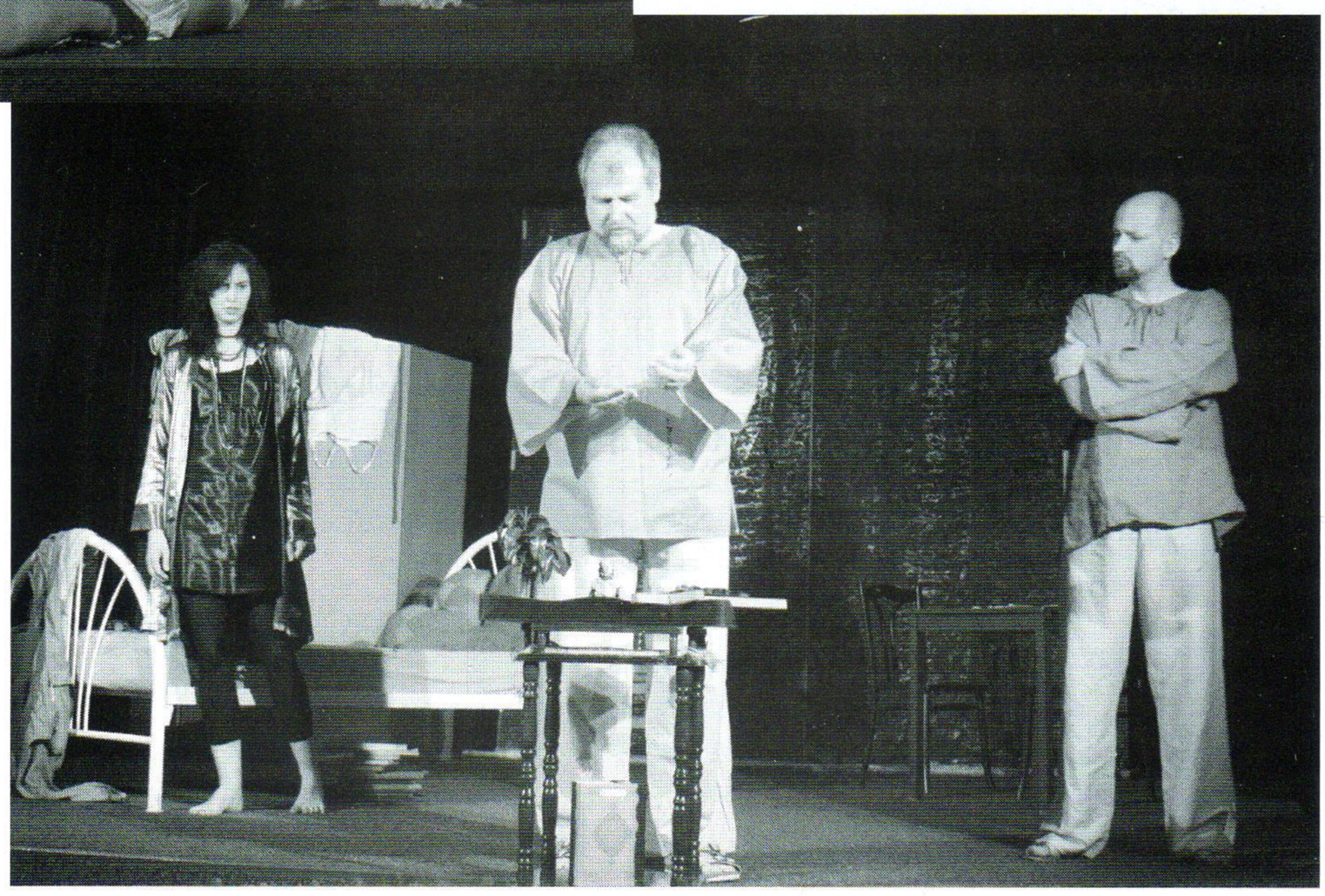

Divadelní společnost Kairos II. Praha / Vladimír Vácha: KLaP (Kříž, Lotos a Půlměsíc). Foto: Gabriela Vlková.

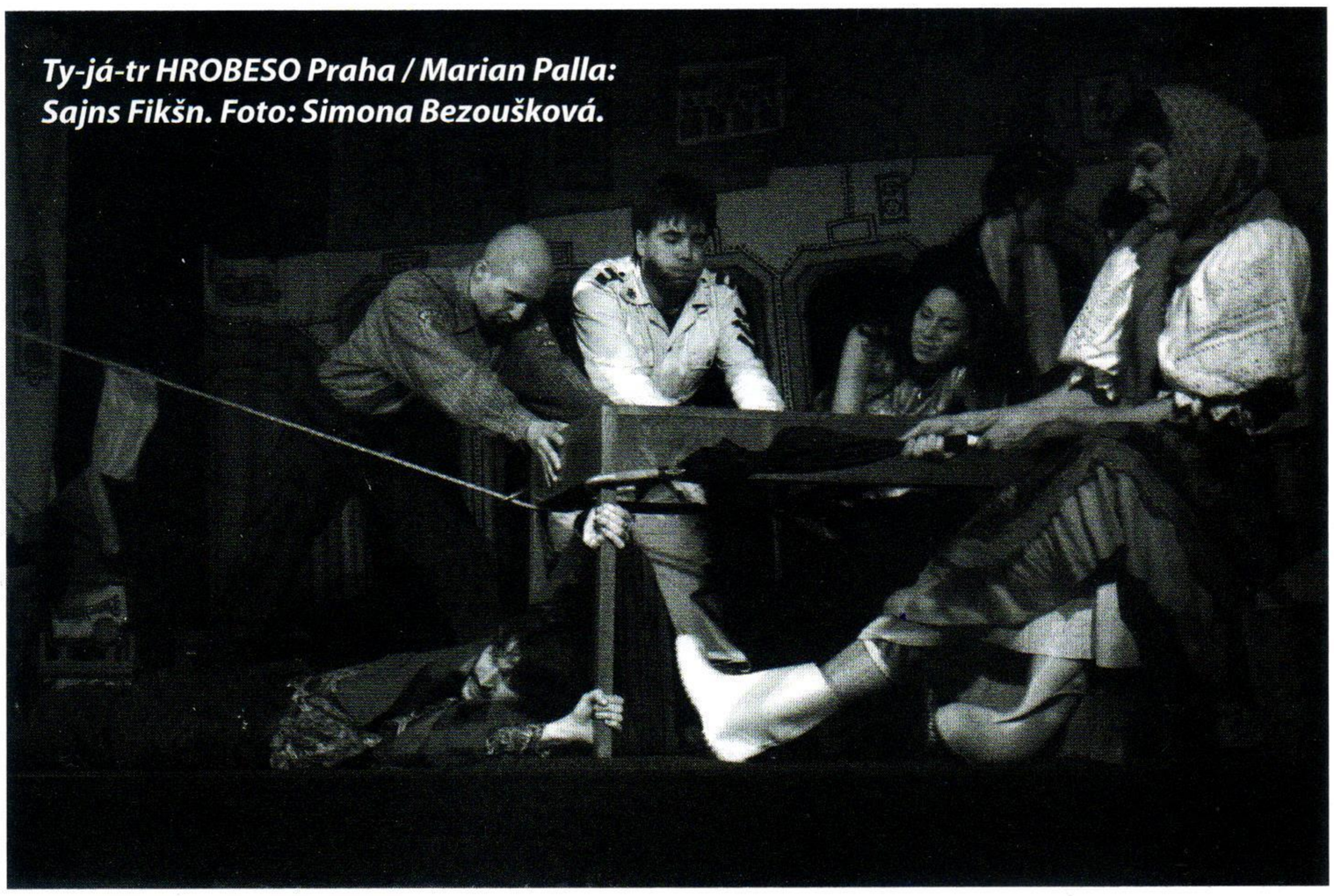

Ty-já-tr HROBESO Praha / Marian Palla: Sajns Fikšn. Foto: Simona Bezoušková.

DIVADLO (bez záruky) PRAHA Moritz Rinke: Café Umberto Foto: Simona Bezoušková

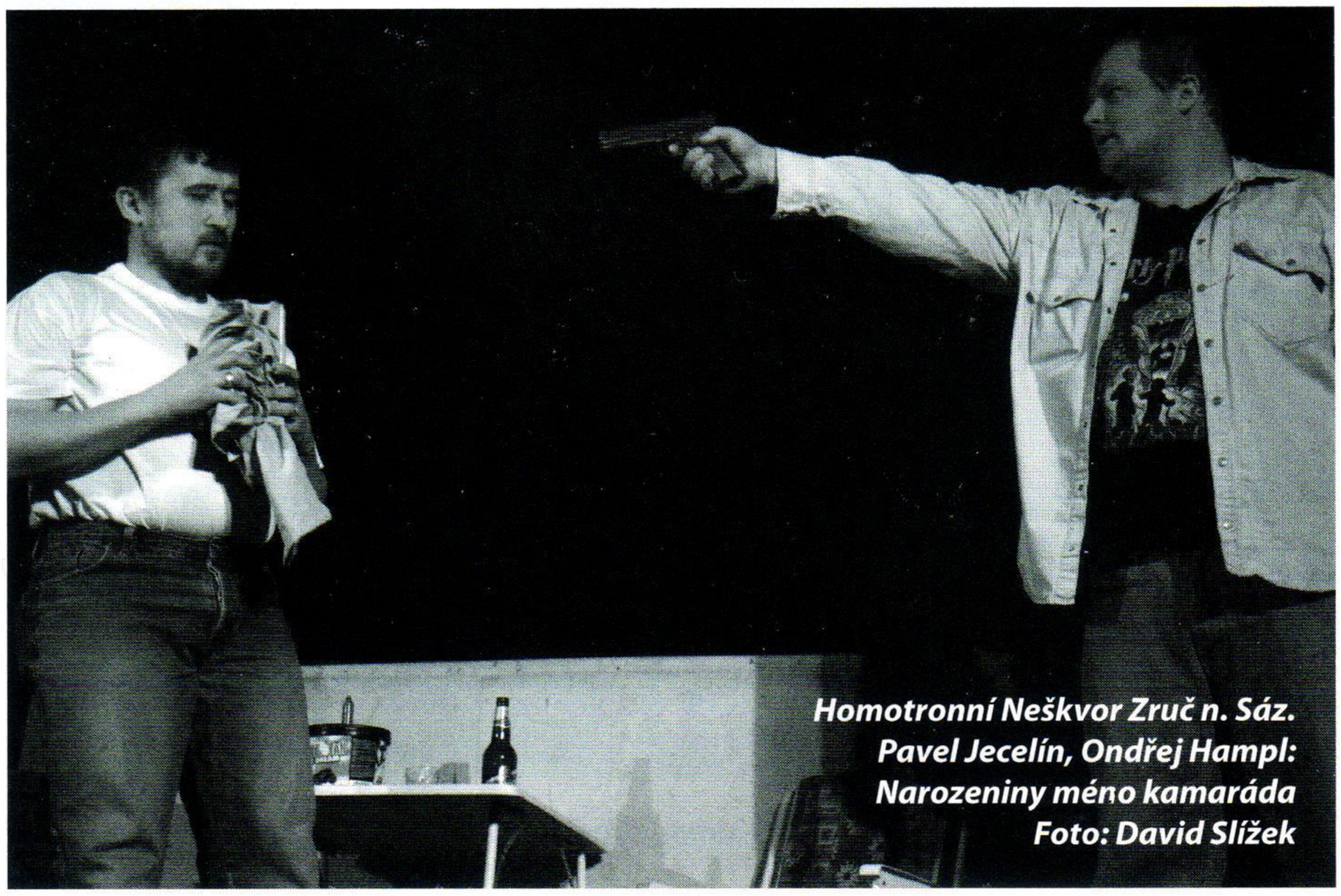

Homotronní Neškvor Zruč n. Sáz. Pavel Jecelín, Ondřej Hampl: Narozeniny méno kamaráda Foto: David Slížek

„Pozoruji již delší dobu, že přibývá divadelních kolektivů (a nejen mladých a nejen v Praze), které se snaží poctivě reflektovat naši sžíravou současnost, ptají se po smyslu naší existence ve světě rozkolísaných lidských hodnot a tyto pocity a otázky pak touží zprostředkovat ostatním."

Pohádky do kapsy (s podtitulem Kapesní atlas pohádek pro nejmladší divadelní fanoušky). Volně tak navázal na úspěšné Pohádky z košíku a v mnohém je ještě překonal. ***Luděk Horký*** (text a režie), Martin Písařík (hudba a pohybová spolupráce) a Jakub Baran (výprava) vytvořili na základě několika známých pohádek pro nejmenší hravou a vynalézavou inscenaci, do které zapojili nenásilnou formou i dětského diváka. Šťastným se ukázalo zvolení ústředního jevištního objektu, který představuje babičku s několika kapsáři, z nichž pak aktéři „loví" jednotlivé příběhy. Nápad střídá nápad, scénické ztvárnění pohádek znovu a znovu překvapuje svou originalitou (skvělá Červená karkulka), z herců přímo sálá radost ze hry. V takto zvoleném principu pak ovšem každá neinvenční ilustrace, banalita či bezradnost o to víc „zaskřípe". To se děje naštěstí jen zřídka, nejmarkantněji v sekvenci Princezna na hrášku, jejíž úplné vypuštění (i z důvodu celkové délky inscenace) by měli, dle mého názoru, tvůrci zvážit. Stejně tak závěr inscenace je poněkud komplikovaný a rozmělněný, zde platí ono okřídlené „méně je někdy více". Je však neoddiskutovatelné, že se Ty-já-tru podařila v oblasti činoherního divadla pro děti inscenace, která svou kvalitou snese ta nejpřísnější měřítka a patří k tomu nejlepšímu, co se na tomto poli za poslední dobu objevilo.

Postupy a principy tzv. tradičního interpretačního divadla si zvolil pro své ztvárnění **Potopy Světa** (na motivy ***V.K. Klicpery*** napsala a režie se ujala ***Silvie Wichová***) **Divadelní spolek Koza Kozojedy**. Úprava eliminovala některé motivy původní předlohy, nenahradila je však jinými, divadelně dostatečně nosnými. Sledovali jsme tak v podání sympatického divadelního kolektivu pouhé Dorotčino pohrávání si s mužskými protějšky, ovšem bez zacíleného či hlubšího smyslu. **Divadelní společnost Kairos II. Praha** se představila inscenací **KLaP** (Kříž, Lotos a Půlměsíc) z vlastní autorské dílny (scénář a režie ***Vladimír Vácha***). Spíše než o sevřený dramatický tvar jde o teologickou rozpravu mezi Ježíšem, Buddhou a Mohamedem (na půdorysu osudu mladé prostitutky) o smyslu lidské

existence a o možnostech řešení pro člověka v těžké životní situaci z pohledu tří největších náboženských systémů. Divadlo zde plní více funkci prostředku než cíle. Nepříliš šťastnou ruku při volbě titulu měl tentokrát **Ty-já-tr HROBESO Praha**, když vsadil na problematickou předlohu **Sajns Fikšn** současného českého autora ***Mariana Pally***. Přes veškerou snahu režie (Kanisa Noranowská, Deteřina Bavá, Luděk Horký, Jana Kobesová), scénografie (funkční řešení Kateřiny Baranowské) i některé zajímavé herecké kreace (např. Běla Fuková jako Bioložka) se, bohužel, nepodařilo překlenout plytkost a tematickou neujasněnost rádobysatirické anekdoty z ranku „ber kde ber".

Zajímavou dramaturgickou novinku představilo **DIVADLO (bez záruky) PRAHA**, když uvedlo inscenaci jednoho z nejhranějších současných německých autorů ***Moritze Rinkeho*** **Café Umberto**. Na pracovním úřadě se setkáváme s třemi trápícími se dvojicemi lidí tzv. střední vrstvy, kteří díky ztrátě zaměstnání (svého či partnera) hledají své smysluplné místo ve společnosti i ve vlastním životě. Mnohovrstevnatý text, nepostrádající symbolickou rovinu i lyrické pasáže, vyžaduje naprostou interpretační přesnost a s ní spojenou sdělnost. Obé se režii (Petr „Máca" Macek) i hercům daří zatím jen částečně. Nejpřesvědčivěji a nejpůsobivěji dosud působí inscenace pouze v situacích, kde se herci mohou opřít o konkrétně motivované jednání (dvojice Anton a Pavla v podání Petra „Bláhy" Nejedlého a Jaroslavy Peprlové).

Divadlo Homotronní Neškvor ze Zruče nad Sázavou je bytostním představitelem tzv. autorského divadla v nejširším slova smyslu. Dokládá to i jejich nejnovější inscenace s názvem **Narozeniny mého kamaráda aneb Zlatý kamarád v dešti je lepší než zlatý déšť v kamarádce**. ***Pavel Jecelín a Ondřej Hampl*** vytvářejí takřka dokonale sehranou dvojici protagonistů, u které není až tak důležité, který z nich je autor či režisér, neboť podstatou jejich produkce je neopakovatelná jevištní existence jich samotných. Nejde přitom o improvizaci (i když ani té se oba nevyhýbají), inscenace má pevný rámec, ve kterém herci rozehrávají tu zdařilé (excelentní etuda instruktáže na seznámení se s ženami), tu méně zdařilé komediální situace kabaretního charakteru. A právě kvalitativní nevyrovnanost jednotlivých „čísel"způsobuje, že přes veškerou sympatickou bezprostřednost aktérů nemůže být nezaujatý divák beze zbytku vtažen do jevištního konání.

Dílo jednoho z nejvýznačnějších představitelů tzv. absurdního divadla ***Eugéna Ionesca*** se stalo ústředním bodem inscenace **Plešatka Motýlí divadelní společnosti Praha**. V podstatě se jedná, jak už název napovídá, o nejznámější Ionescovu hru Plešatá zpěvačka, jejímž prologem a zároveň odrazovým můstkem je část jiné autorovy hry Improvizace Almy aneb Pastýřův Chameleon, kde vystupuje postava samotného autora. Poučený soubor evidentně ví, jakými hereckými prostředky lze účinně Ionescovy předlohy realizovat na jevišti (kolektivní režie) a bohatě toho

„Zajímavou dramaturgickou novinku představilo DIVADLO (bez záruky) PRAHA, když uvedlo inscenaci jednoho z nejhranějších současných německých autorů Moritze Rinkeho Café Umberto."

Hudebně-dramatický soubor Canto Praha / W.A. Mozart: Bastien a Bastienka. Foto: David Slížek.

využívá. Publikum se díky tomu i dnes, takřka po šedesáti letech od premiéry, baví formálními sděleními, kterým chybí racionální obsah, i situacemi dovedenými „ad absurdum". Po této stránce své herecké role brilantně zvládají především Andrea Jeřábková a Vojtěch Klíma jako manželé Martinovi. Velkým otazníkem je ale zakomponování samotné postavy autora do produkce Plešaté zpěvačky, kde poměrně nešťastně přebírá původně efektní part Velitele hasičů. Tento part je postavou autora pouze nezáživně čten, bez zřejmého tematického záměru. Naopak jeho nahrazení pana Martina v závěrečném opakujícím se úvodním dialogu (včetně upřímného vyděšení se z této reality) naprosto odpovídá lonescově poetice i nastolenému inscenačnímu klíči.

DS Scéna Kralupy nad Vltavou / Jose Triana: Noc vrahů. Foto: Gabriela Vlková.

Hra kubánského dramatika ***Joseho Triany*** **Noc vrahů** svého času lákala řadu inscenátorů pro svou (na svou dobu) neobvyklou strukturu, neboť se zde autor pohybuje na rozhraní reality a hry na realitu, přičemž obě tyto roviny na jedné straně striktně odděluje, na straně druhé je prolíná, a tím dosahuje silného dramatického účinku a zároveň otevírá lákavé a dráždivé pole pro interprety. O kvalitách i nadčasovosti této textové předlohy v zásadě přesvědčilo i soutěžní představení **Divadelního souboru Scéna Kralupy nad Vltavou**. Režiséři Pavel & Míša Kuptíkovi vědí, jakou hru mají před sebou, na jevišti pak důkladně, důsledně a sdělně realizují obě zmíněné roviny. A právě ona důkladnost a důslednost je v tomto případě paradoxně zrazují, neboť není pochyb o tom, co je skutečnost a co je hra na ni, a tím se značně ztrácí divadelní napětí i jisté předpokládané tajemství. Je to škoda, neboť herečtí představitelé tří sourozenců, kteří si hrají na svět dospělých, podávají velmi dobré výkony (Helena Plicková, Týna Štefková a Stanislav Kučera).

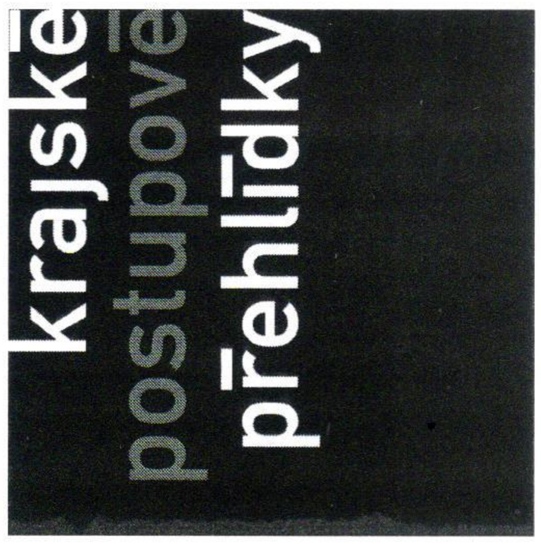

Letošní Karlínská Tříska zažila i jednu divadelní lahůdku mimo oblast činoherního divadla. **Hudebně-dramatický soubor Canto Praha** se představil malou komickou operou ***W.A. Mozarta*** **Bastien a Bastienka**. Realizační tým v čele s režisérem Pavolem Jurášem velmi zdařilým způsobem přiblížil tuto operu, často uváděnou jako naivní „pastýřskou" pohádku, současnému divákovi, když sny ústředních protagonistů inscenoval jako počítačovou virtuální realitu. Proti ní pak postavil skutečný cit a lásku jako opravdovou hodnotu lidské existence. Svými suverénními pěveckými (evidentně školenými) výkony i hereckým ztvárněním zaujali především Petr Svoboda a Marcela Kubartová v titulních rolích.

V plné parádě se představil Martin Kacafírek pod hlavičkou souboru **De Facto Mimo Jihlava** v monodramatu ***Milana Uhdeho*** **Výběrčí**. Hra stará prakticky půl století samozřejmě ztratila časem na své politické aktuálnosti (naštěstí již výběrčí či domovnice nemají nad ostatními takovou moc jako v minulém režimu), nicméně ji lze dnes chápat jako jisté varování před odlidštěným světem, ve kterém na úkor nesmyslného mechanismu, dovedeného ad absurdum, není místo pro člověka jako takového. „Už mohl být dávno samovýběr, nebýt lidí", říká Milan Uhde prostřednictvím postavy Výběrčího a vlastně tím definuje hlavní myšlenku hry. Protagonista spolu s režisérem Martinem Kolářem zvládá bravurně veškeré peripetie předlohy a prakticky celou dobu třičtvrtěhodinové inscenace nás drží v napětí. Chtělo by se říci, že nic na tom nemění ani fakt, že některé motivy lze díky dnešnímu chápání divadla a divácké zkušenosti předvídat, ale nejde se ubránit dojmu, že právě tato místa inscenaci ubírají na konkrétní apelativnosti pro dnešek.

„V plné parádě se představil Martin Kacafírek pod hlavičkou souboru De Facto Mimo Jihlava v monodramatu Milana Uhdeho Výběrčí."

Divadlo De Facto Mimo Jihlava / Milan Uhde: Výběrčí. Foto: David Slížek.

Divadlo Kámen Praha není nutné dnešním divákům představovat, neboť si už vydobylo své pevné místo na poli českého amatérského divadla. Každá jeho nová inscenace nese rysy neopakovatelné, svébytné poetiky, která vychází z absurdity tohoto světa, ve kterém, zdá se, je důležitější forma než obsah. Divadlo Kámen tento fenomén nejen zobrazuje, ale hlavně ho tematizuje a činí ho jedním ze základních stavebních kamenů své poetiky. Není tomu jinak ani v jednom z jejich nejnovějších opusů **Opičí tlapa** s podtitulem Několikabarevný pokojový horor se studeným krbem a přimrzajícími kalužemi přede dveřmi. Autor, režisér a vůdčí osobnost souboru ***Petr Macháček*** se tentokrát nechal inspirovat až hororovitým příběhem W.W. Jacobse The Monkey´s Paw pojednávajícím o rádobymagických účincích opičí tlapy, kterou své rodině věnuje příbuzný po návratu z exotické Afriky. Režie bizarnost tohoto příběhu podtrhuje svými typickými jevištními výrazovými prostředky, jako jsou významové opakování motivů či napětí zvyšující pauzy. Zde se jeho metoda v zásadě šťastně potkala s předlohou. Zmiňované prostředky zvyšují inscenační účinnost, a když se k tomu připojí ve zvoleném jevištním principu zdařilé herecké výkony (např. Radek Jiříček jako Kazimír, Michaela Přikrylová jako Veronika, Jan Pokorný jako Daniel či Lenka Záveská jako Matka atd.), jsme svědky velmi působivé inscenace. Jediným malým kazem na kráse je samotný závěr inscenace, který je, dle mého názoru, z hlediska příběhu, tématu racionálně sdělný, ale kterému chybí díky absenci adekvátního jevištního obrazu emocionální účinek.

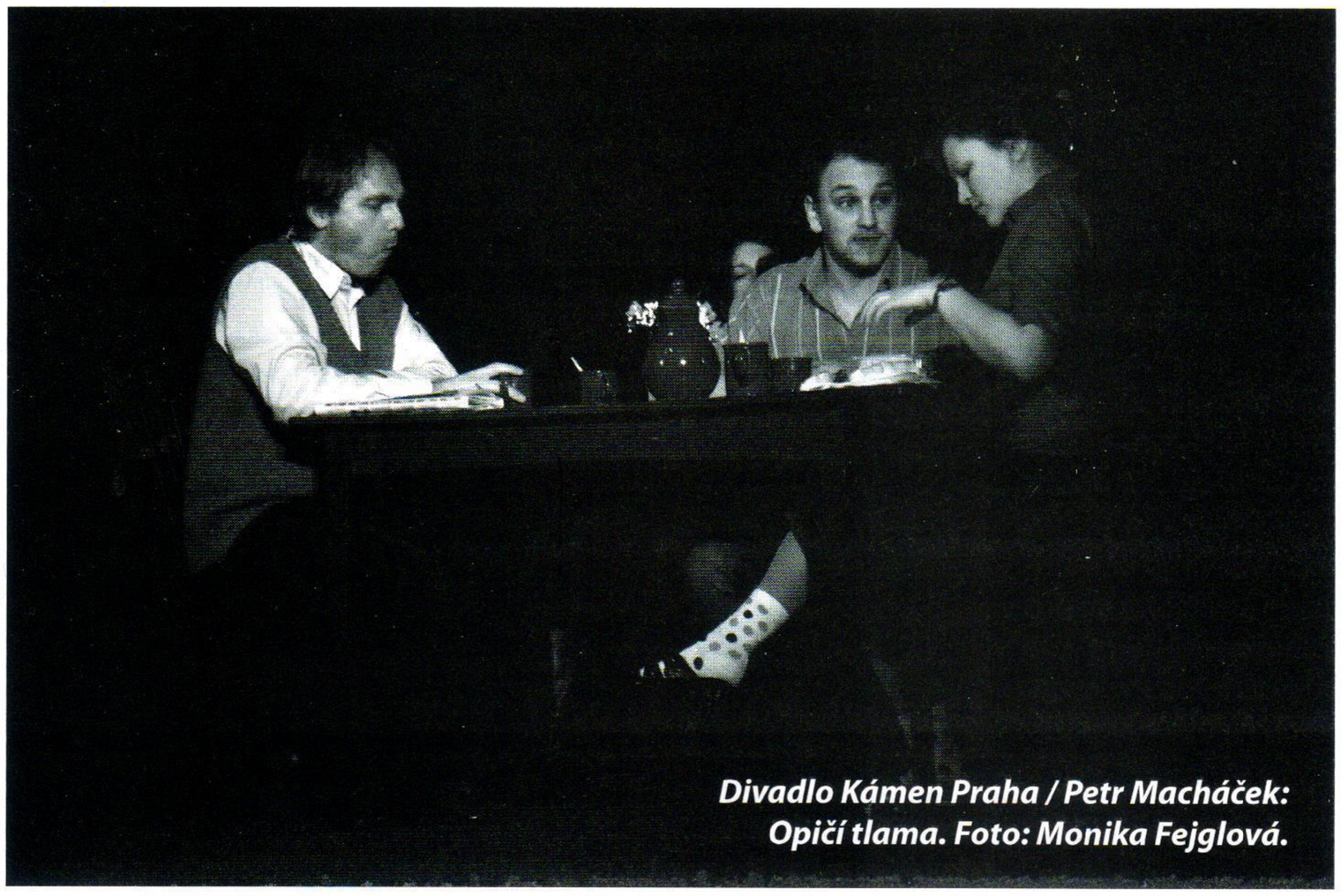

Divadlo Kámen Praha / Petr Macháček: Opičí tlama. Foto: Monika Fejglová.

Odborná porota Karlínské Třísky 2009, která pracovala ve složení Kateřina Fixová, Adam Doležal a Milan Schejbal nominovala na Národní přehlídku činoherního divadla Divadelní Děčín 2009 inscenaci Divadla Kámen Praha Opičí tlapa a doporučila inscenaci souboru De Facto Mimo Jihlava Výběrčí. Na Národní přehlídku činoherního divadla pro děti Popelka Rakovník 2009 pak porota doporučila inscenaci Pohádky do kapsy Ty-já-tru BYLO NEBYLO Praha.

Stodůlecký píseček 2009

Markéta Vörösová, Dagmar Brtnická

Třináctý ročník krajské přehlídky experimentálního divadla Stodůlecký Píseček 2009 s výběrem na Šrámkův Písek a studentského divadla na Mladou scénu v Ústí nad Orlicí se z důvodu rekonstrukce Klubu Mlejn přesunul do KC Zahrada na Jižním Městě. Odborného posouzení zúčastněných pražských inscenací se ujala čtveřice porotců: Šárka Havlíčková, Martina Černá, Tomáš Žižka a Vladimír Hulec. Soutěžního klání se v termínu 20. 3.–22. 3. zúčastnilo šest studentských a stejný počet experimentujících inscenací.

„Zvěstování Bohunce lze označit za nejlepší inscenaci, která byla na letošním festivalu Stodůlecký píseček odehrána, a právem si proto vysloužila nominaci na Šrámkův Písek."

Směr Mladá scéna

Autorský počin ***Ivety Duškové* Západovka** je parodií na veškeré konvence ve westernovém žánru. Herce souboru z **Černošic** na jevišti doprovázela na klavír a buben muzikantka, která přispěla k lepšímu konečnému dojmu inscenace. Za přispění hudebního pozadí se účinkující snažili pohybovat v jednoduchých tanečních choreografiích, k tomu si i zapěli. Výtka poroty směřovala k nejednotné stylizaci hereckých výkonů, ale Západovka diváky pobavila.

Studentský divadelní soubor Gymnázia Jana Keplera ŠOK se předvedl v inscenaci **Toulavý student s kramářskou nůší**. Jednalo o sehrání dvou nesourodých scének, kdy nejdříve na jevišti proběhla vtipná akce založená na nedorozumění mezi Francouzem a natvrdlým policistou, aby se následně odehrála fraška ***Hanse Sachse*** o napálení hloupé ženy a jejího manžela. Provedení nedalo bohužel přesvědčivé vysvětlení pro spojení obou částí.

Soubor Ojebad Praha sehrál představení s názvem **Chal-Gallai**, vlastní dramatizaci románu ruského spisovatele ***Daniila Charmse***. Za výbornou režijní invenci se dá jistě považovat začátek inscenace, kdy na scéně nejdříve probíhá (i když po neustálých odsouváních) plození a následný porod. Po těchto výstupech se však hra jakoby zacyklí do kupy scének, neustále se za sebou vrstvících, což na diváka může působit nudně. Volba pro uvedení toho textu na jeviště byla jistě dobrá, jen by bylo potřeba učinit více dramaturgických úprav. Toho by se měly týkat i výstupy rusky předčítající dívky, jejíž funkcí bylo hlavně vyplnit přestavby scény. Výtvarné provedení inscenace působilo nedotaženě obzvláště v loutkových scénkách. Zato živý hudební doprovod byl hodnotným vkladem celé inscenace.

DS Ojebad Praha / Podle Daniila Charmse: Chal-Gallai. Foto: Adam Hruška.

Zpěvy sladké Francie předvedl DS Ty-já-tr Šupitopresto. Typicky studentské představení, u kterého více než o velké umění jde o zapojení početného kolektivu. Počáteční scénu příchodu chlapce doprovodilo neočekávané psí štěkání z hlediště, neočekávané nejen pro diváky, ale i pro herce. Hra o lásce, zradě a podvádění se v projevu mladého hereckého souboru s nízkým věkovým průměrem zdála lehce nepřiměřená, neboť by spíše slušela starším aktérům, ale je jasně viditelné, jaký potenciál v sobě soubor ukrývá.

V sobotním programu přehlídky vystoupil tradiční účastník Písečku, soubor **HELE ze ZUŠ Křtinská v Praze 10**. Paní režisérka Krobotová se opět věnovala dílu ***Arnošta Goldflama***. Inscenace **Zkouška** byla sice vedena tradičními postupy, ale dvě postavy, které si v průběhu hry vymění své role herečky a režisérky a teprve potom se projeví jejich osobnost, zvládly jejich představitelky na výtečnou.

Absurdními tématy se zabývá studentský soubor **Patologické jahody při Spgš Futurum z Prahy-Hostivaře**. **Příchody a odchody** jsou autorskou adaptací textů ***Jacquese Préverta*** a ***Williama Shakespeara***. Zajímavá a výstižná jsou slova samotných autorů: Motto: Diletanti všech souborů, spojte se! Téma: 4. divadelní reforma. Anotace: Romantická groteska o chatrnosti. Inscenace směřuje k revoltě v přístupu k divadelní práci, k jakési uvedené 4. divadelní reformě. Ale soubor jako by se lekl toho, k čemu směřuje, a neodvážil se pokračovat. Není ale vyloučeno, že dotáhnou své záměry dál. Rozhodně by na to měli, těšíme se tedy na příští rok!

Na celostátní přehlídku Mladá scéna nebyl přímo nominován žádný soubor. Jako doporučení si první místo od poroty vydobyl soubor Hele ZUŠ Křtinská se Zkouškou a na společném druhém a třetím místě se umístily soubory Ojebad a Patologické jahody s inscenací Příchody a odchody.

Směr Šrámkův Písek

Při sledování inscenace **Autobus** v podání souboru **Kairos II** divákovi musela vyvstávat otázka, zda by tento soubor neměl směřovat spíše do oblasti činohry než do divadelního experimentu. Jednalo se o adaptaci novely ***C.S. Lewise***, barda dětské fantasy s náboženským podtextem. Text však na jevišti nepůsobil tak, jak inscenátoři zamýšleli. Scény s naprosto vážným vyzněním působily naopak vtipně. Jako by všechny prostředky jevištní řeči byly užity poněkud opačně, než bylo záměrem.

Šest postav v bílém oblečení na scéně rozehrává dialogy o tramvajích, kolejích a vozovnách – takto se předvedlo **Divadlo Nahoď** v prvních minutách svého autorského představení **Vozovna**. Muzikálnost souboru je nezpochybnitelná. Problematický byl ale výběr písní, rozluštění scénografie, ale i pochopení smyslu jednotlivých scének.

Soubor **Ztracená existence** sehrál představení **Jak Vinetů s Oldšetrhendem vařili polévku**. Jedná se o původní hru, kterou napsal ***Vojtěch Braník Dvořák*** a o dramaturgickou úpravu se postaral ***Alexandr Guha***. Opět se tu setkáváme s parodií na westerny. Na rozdíl od předešlých inscenací tohoto souboru jsme v této nenalezli jiný záměr než pobavení publika.

Divadlo Kámen na letošní přehlídce sehrálo hru **Zvěstování Bohunce,** opět z dílny ***Petra Macháčka***, který se pod inscenací tradičně podepsal i svou režijní invencí. Soubor oplývá talentovanými

herci, kteří předvedli velmi dobré herecké výkony. Nastudování rolí však bylo o to složitější, že se inscenace zakládá na výrazné práci s jazykovou složkou a na stylizovaném herectví. Scénografie byla řešena velmi nekomplikovaně – jednoduchý dřevěný stůl se dvěma židlemi, jejichž přemístěním se měnila prostředí. Herce provázel i živý hudební doprovod v osobě klavíristy, díky čemuž jejich zvukové projevy působily zajímavěji. Děj pojednával o tom, jak lehce člověk přijde v životě o něco zázračného, když svoji pozornost věnuje spíše materiálnímu světu. Toto lehké absurdum je na jevišti doplněno ještě výskytem člověka převlečeného za opici, jehož význam zůstal divákům utajen, ale vlastně to vůbec nevadí. Zvěstování Bohunce lze označit za nejlepší inscenaci, která byla na letošním festivalu Stodůlecký píseček odehrána, a právem si proto vysloužila nominaci na Šrámkův Písek.

V pojetí komunitního souboru **Kunshaus Praha** se ve hře **Fernando Krapp mi napsal dopis** od ***Tankreda Dorsta*** hlavní postavy znásobily, takže jsme na jevišti viděli dvě představitelky Julie a několik herců znázorňujících Fernanda Krappa. Velmi nekonvenční scénografii tvořila „telefonní budka", která měla sloužit jako vitrínka, do níž byly uzavírány střídavě herečky. Jejich herecká akce se tedy omezovala na pohyb ve stísněném prostoru, zatímco mužská část souboru se kolem nich seskupovala a vydávala povětšinou animální zvuky. Tato inscenace působila jako vymknutá z běžných divadelních konvencí, což dalo jasně znát, že jsme se nacházeli na přehlídce experimentálního divadla. MgA. Drábek vytvořil zajímavou režijní koncepcí opravdu zajímavou inscenaci. Velmi zajímavé bylo také herectví a každopádně byla na jevišti zřejmá autenticita a energie. Porota rozhodla o jejím doporučení na Šrámkův Písek.

A stejně tak se porota rozhodla i u souboru **DS Antonín**, který se představil s inscenací **Žena**. **Říkejte mi žena (one-woman-show)**. Ačkoliv se z názvu může zdát, že na jevišti bude přítomna pouze jedna ženská postava, není tomu tak. Janu Stiborovou totiž na jevišti doplňoval herecký partner. Prostorovými podmínkami se přihodilo, že byl do představení v očích diváků zakomponován i autor hry při práci v osvětlovací kabině – i když mimo hrací plochu, což v danou chvíli působilo velice zajímavě a vyvolalo i úvahy o druhém plánu ve hře na téma žena a partnerské vztahy. Vyzdvihnout si zaslouží výběr hudby, zato lehká výtka směřuje k zakončení představení, kdy se aktérka zavírá do koše.

O bonus programu se postaral polský soubor **NIE MA** se svou inscenací **„10"** pod vedením režisérky Tatiany Malinowske-Tyszkiewicz. Jedná se o mladé alternativní divadlo ze Štětína. Inscenace hry, která je u nás známá pod názvem **Kyslík**, pracuje pod vedením ruské režisérky žijící v Polsku expresivními hereckými prostředky a představní dokázalo zaujmout, i když diváci zcela dobře nerozuměli textu. Polské divadlo bylo již dříve pro naše divadelníky inspirací a zdá se, že jí může být i nadále.

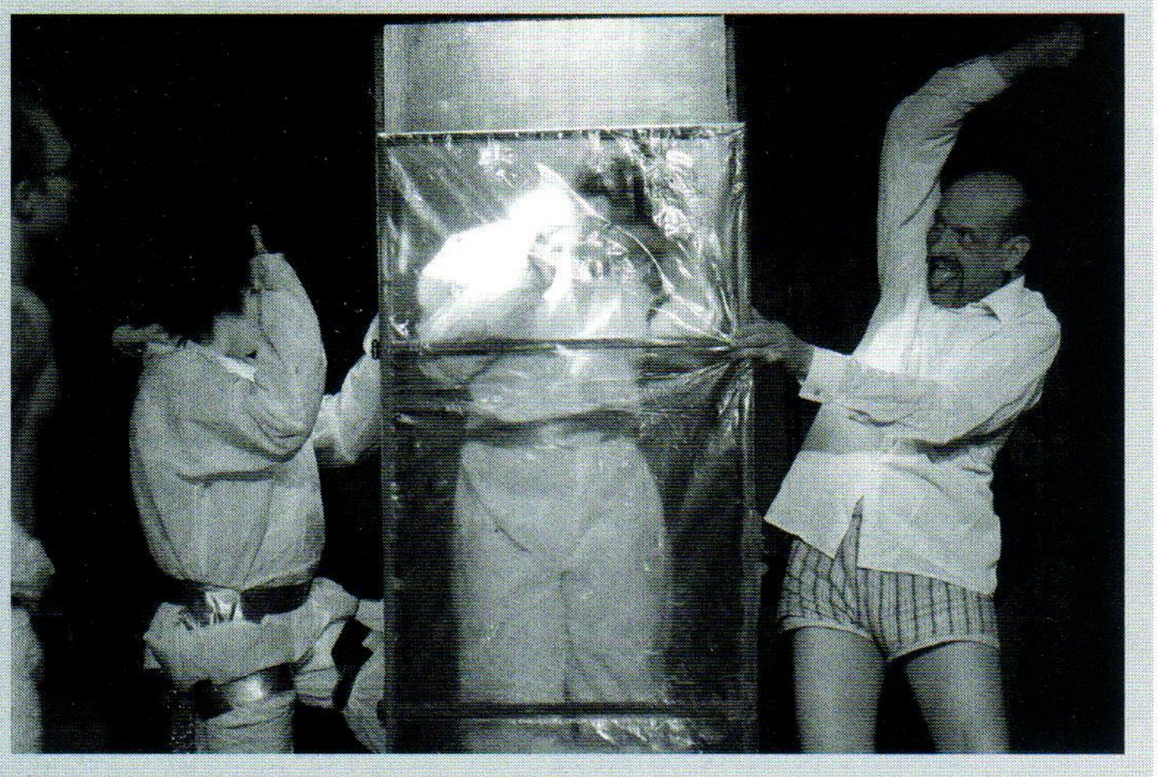

DS Kunshaus Praha / Tankred Dorst: Fernando Krapp mi napsal dopis. Foto: Adam Hruška.

Standard? Nadstandard! – Wintrův Rakovník 2009

Jan Šotkovský

Podstatné řekněme hned na začátku: letošní Wintrův Rakovník se vydařil. Nejen (již po x-té) precizní organizací a tradičně příjemným prostředím, nejen i na zdejší poměry překvapivě vysokou návštěvou všech soutěžních představení, ale zejména vysokou divadelní kvalitou. Z osmi soutěžních představení jich dobrá polovina jednoznačně překročila průměr běžné amatérské produkce a domníváme se (píši-li my, myslím porotu, tvořenou letos dvěma Milany – Schejbalem a Strotzerem, dvěma Kateřinami – Baranowskou a Fixovou a mou maličkostí), že všechna čtyři nominovaná či doporučená představení snesou kontext přehlídky národní.

Leč popořádku. Než se vzneseme k vrcholům, pozdržíme se na chvíli v nížinách. Ty reprezentovalo na přehlídce především **Manželské vraždění *Erica Emmanuela Schmidta*** v podání **DS Tyl Kutná Hora**, které nepředstavovalo o mnoho více než v monotónním temporytmu dvojicí interpretů kultivovaně sdělený, jevištně nevyložený text hry. O patro výše pak stála trojice produkcí. Za prvé **Prázdniny snů *Francise Joffa*** od **DS Vojan Libice nad Cidlinou**, v nichž si nesporně mimořádně disponovaný soubor podrazil nohy dramaturgickou volbou textu, na němž by se daly školsky demonstrovat všechny nectnosti technicky podprůměrně psané bulvární dramatiky. Za druhé **Blázinec *Pavla Němce*** a jeho **BANDY Benešov**, pozoruhodný pokus autora a režiséra Pavla Němce o poetiku modelové, jevištně záměrně minimalisticky ztvárněné hry a là Divadlo Kámen – pokus, který se bohužel opřel o dějový materiál, který by spíše příslušel komunálně satirickému skeči. Konečně **Polib tetičku *Simona Williamse* Slánské scény Slaný** představovalo v podstatě standardní amatérskou produkci komediálního typu, trpící zejména nedůsledným výkladem vztahů a absencí setrvalého tlaku situace na protagonistu, *conditio sine qua non* každé situační komedie.

Nyní k trojici představení doporučených. Divadelní soubor při **TJ Sokol Lázně Toušeň** uvedl na Wintrově Rakovníku inscenaci ***Gozziho*** hry **Král jelenem** – inscenaci nesporně inteligentní a zábavnou, která si s nelehkým a na amatérských jevištích nezvyklým žánrem

„V Rakovníku byla /.../ dominantní čtveřice inscenací dosti vyrovnaná – a nominované Taneční hodiny pro starší a pokročilé Rádobydivadla Klapý se od ní oddělily jen velice těsně."

DS Tyl Kutná Hora / Eric Emmanuel Schmidt: Manželské vraždění. Foto: Jiří Chlum.

Slánská scéna Slaný / Simon Williams: Polib tetičku. Foto: Jiří Chlum.

poradila nápaditě a s vkusem. Přesto se nevyhnula jistým problémům. V první (dějově) nekomplikované půli dokázala přesně a přitom nikoli přehnaně načrtnout typy postav, vytvořit řadu zdařilých lazzi a upoutat pozornost i několika osobnostně sugestivními výkony. Šlo zde vskutku o svižnou, režijně dobře vybudovanou zábavu, i když ne u všech členů souboru působí hravost, jež je hlavním tématem většiny situací, stejně spontánním dojmem. Problémy inscenace se výrazně vyjevily v polovině druhé, která má dosti komplikovanou zápletku (přiznejme si, že i u Gozziho až překomplikovanou). Režie zde opustila do té doby důsledně antiiluzivní klíč a komediální rozehrávání situací a začala pouze ilustrovat příběh, aniž by nás v něm dokázala dostatečně zorientovat. Ale znovu opakuji – inscenace nápaditá a zábavná. Doporučení na třetím místě.

Divadýlko na dlani Mladá Boleslav vyšlo ve své inscenaci **PÍT ČI NEPÍT aneb Oč tu vlastně běží** z hry ***Janusze Głowackého*** *Fortinbras se opil*, přetvořilo ji však k nepoznání. Místo pochmurné existenciální absurdity nastoupila přímočará travestie, kdy vazba na Hamleta je především záminkou k rozehrání více či méně sofistikovaných narážek typu „plavkyně Ofélie". A tato travestie, tento středoškolsky (to nemíním pejorativně) vypláznutý jazyk na klasické dílo (viz typický gymnaziální humor v duchu hlášek jako „Martin Luther, to je king") se stal v podstatě jen půdorysem lidového kabaretu, který se pohybuje přímočaře od fóru k fóru a který záměrně používá vtipů i hlášek nejrůznější kvality, intelektuální náročnosti a úrovně vkusu. Kabaret, který ovšem nemalou část publika strhl svou spontánností, energií a stylovou jednotou. Bohužel Mladoboleslavští v Rakovníku zvolili pro svou inscenaci klasický prostor kukátkového jeviště a nedostalo se nám bezprostředního kon-

DS TJ Sokol Lázně Toušeň / Carlo Gozzi: Král jelenem. Obě fota pod sebou: Jiří Chlum.

„Divadelní soubor při TJ Sokol Lázně Toušeň uvedl na Wintrově Rakovníku inscenaci Gozziho hry Král jelenem – inscenaci nesporně inteligentní a zábavnou... /.../ V první (dějově) nekomplikované půli dokázala přesně a přitom nikoli přehnaně načrtnout typy postav, vytvořit řadu zdařilých lazzi a upoutat pozornost i několika osobnostně sugestivními výkony."

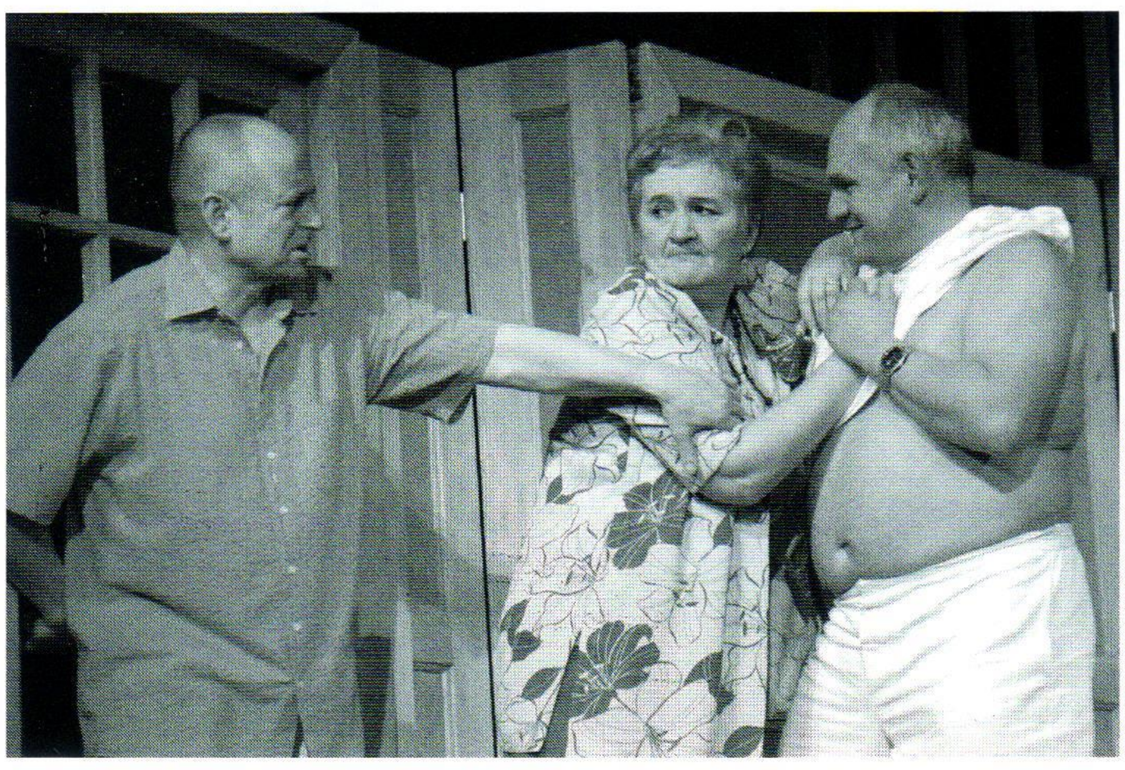

DS Vojan Libice nad Cidlinou / Francis Joff: Prázdniny snů. Foto: Jiří Chlum.

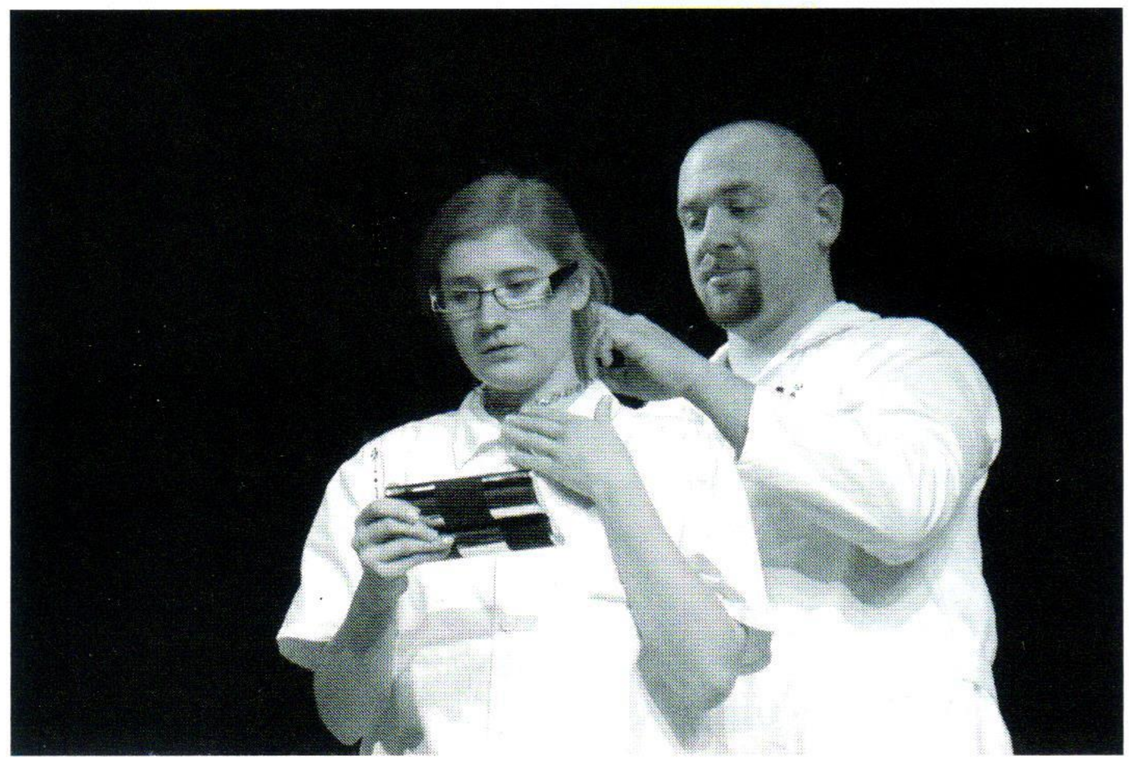

DS Banda Benešov / Pavel Němec: Blázinec. Foto: Jiří Chlum.

DS Opera Žatec / Norman Robbins: Mlhavé vyhlídky. Foto: Milan Strotzer.

taktu hlediště a jeviště, který je pro kabaret věcí základní a nezbytnou. Doporučení na druhém místě.

Příjemným překvapením přehlídky se stal soubor **Opera Žatec** s inscenací **Mlhavé vyhlídky** podle předlohy ***Normana Robbinse*** Hrobka s vyhlídkou. Je to inscenace, o níž je třeba s nesporným uznáním říci, že je „udělaná" – zná a ctí pravidla žánru a dokáže tudíž přehledně a čitelně zorganizovat a naservírovat publiku celý komplikovaný detektivní půdorys Robbinsova textu. A zároveň režisér Jaroslav Wagner ví, že bez výrazné intervence komediálností a černého humoru je samotná krimizápletka řídká a že je třeba ji držet důsledně v rovině crazy nadsázky. Ale že přitom tato nadsázka nesmí svou ulítlostí přebít základní logiku a věrohodnost děje. A byť má žatecká inscenace rezervy v občasných propadech dramatického napětí, poslouží přesto dobře a přesně požadavkům textu, má vkus, vytvoří patřičnou atmosféru a není přeplácaná nadbytečnými popisnými či „humornými" detaily. Soudím (jménem celé poroty), že to není vůbec málo. Ba naopak. Doporučení na prvním místě.

V Rakovníku byla ona zmíněná dominantní čtveřice inscenací dosti vyrovnaná – a nominované **Taneční hodiny pro starší a pokročilé Rádobydivadla Klapý** se od ní oddělily jen velice těsně. Zmíněnou **Hrabalovu** novelu dovezlo v dramatizaci Václava Nývlta, byť jde o přepis formálně poněkud zestárlý a ředící intenzitu Hrabalovy invence, může se stále stát základem solidní, poetické a zábavné inscenace, což jsou všechno adjektiva, která můžeme přiřadit i produkci Klapských. Takže se nakonec smíříme i s tím, že z formálně excentrické, takřka surrealistické novely je dnes na jevišti už „jen" kabaret, přehlídka vypravěčského umu v stále okouzlujících hrabalovských historkách, že inscenace (režijně nepochybně zručně vystavěná) postrádá formálně a tematicky scelující režisérské gesto a že její epilog se jeví poněkud nadbytečný. Velkým trumfem Klapských je totiž suverénní komediální výkon Jiřího Krause v roli Tanečního mistra, nepochybně nejzdařilejší herecká kreace přehlídky (jen to, že jde o profesionálního herce, zabránilo porotě v ocenění).

A shrnutí na závěr? Nebude. Však se přijeďte do Rakovníka podívat sami. Divadlo pěkné, ceny v divadelním baru mírné, obsluha svižná, děvčata pohledná. A když se divadlo vydaří jako letos...

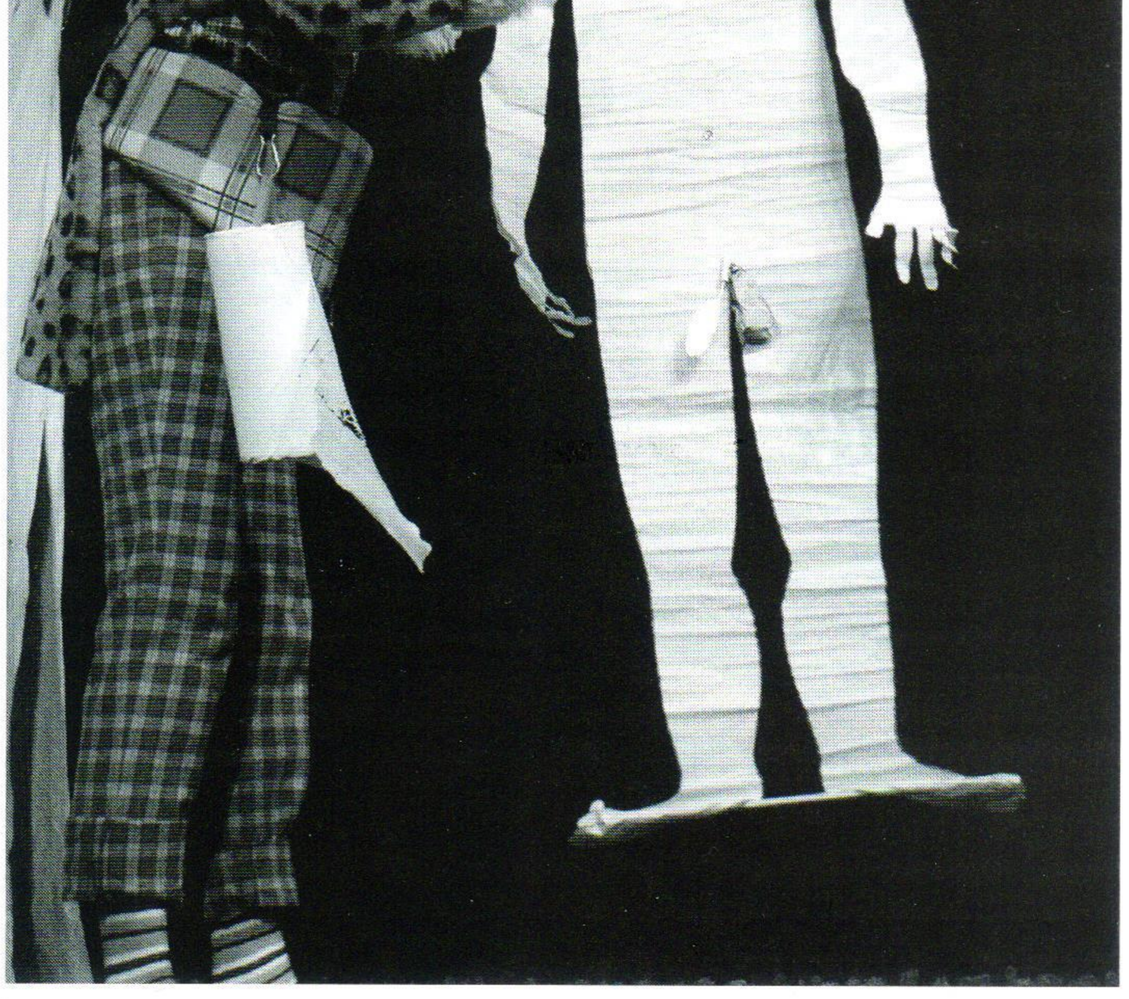

Divadýlko na dlani Mladá Boleslav / Volně podle Janusze Głowackého: Pít či nepít aneb Oč tu vlastně běží. Foto: Jiří Chlum.

Rádobydivadlo Klapý / Bohumil Hrabal, Václav Nývlt: Taneční hodiny pro starší a pokročilé. Foto: Jiří Chlum.

Pane, pojďte si hrát aneb Setkali se ve Strašecí

Radek Kotlaba

Poslední březnový víkend proběhlo v Novém Strašecí již tradiční setkání mladých divadelníků Setkání ve Strašecí 2009, postupová přehlídka s právem výběru na celostátní přehlídky Mladá scéna v Ústí nad Orlicí a Šrámkův Písek. V programu se nakonec představilo osm souborů a lektorský sbor (Veronika Rodriguezová, Jiří Pokorný, Radek Kotlaba) práva doporučit na Šrámkův Písek nevyužil a na orlickoústeckou Mladou scénu nominoval představení ***Mrazák*** *Divadelního dua ToŤ Praha a doporučil dvě představení –* ***Příběh koně*** *souboru Topinambury ZUŠ Na Popelce Praha a* ***Gilgameš*** *souboru Mařeni a Pařeny při Gymnáziu Nové Strašecí. Úroveň přehlídky byla vysoká jak z hlediska organizace (pod taktovkou Ivy Dvořákové), tak i předvedených inscenací. Sympatická je i skutečnost, že se v programu objevily tři původní texty a tři výrazné dramaturgické úpravy převzatých textů. Třídenní program byl doplněn inspirativními divadelními dílnami pro účastníky souborů. Na zdárném průběhu a celkové pohodové atmosféře má svůj podíl i obětavě vytvářené zpravodajství, které celou přehlídku provázelo, dokumentovalo a usměrňovalo účastníky, ať už na stránkách „NoStraDaily" nebo obrazového videožurnálu. Co jsme tedy mohli vidět?*

Pražské divadelní studio Časumálo zahájilo přehlídku inscenací podle klasického textu ***P. de Beaumarchaise*** s mírně upraveným názvem **Figarova svatba ?!?** a podtitulem **Láska a intriky hýbou světem**. Představení divadelním světem nezahýbe, ale sem tam pohne divákovou bránicí. V jednoduché a funkční scénografii z barevných kostek (cena lektorského sboru) jsme viděli řadu nevyrovnaných hereckých výkonů (oceněny byly Bára Kolková za roli Zuzanky a Barbora Oudová Holcátová za roli Hraběnky). I přes škrty v původním textu zůstává jedním z hlavních problémů představení jeho délka, kdy to, co se děje na jevišti, zůstává především v rovině textu a chybí odpovídající jednání postav, herecká akce; není na co se koukat. Inscenaci by prospělo pevnější režijní vedení a svižnější tempo.

Divadelní soubor Topinambury ze ZUŠ Praha divákům nabídl jevištní ztvárnění povídky ***L.N. Tolstého*** Cholstoměr pod názvem **Příběh koně**. Na prázdnou scénu, které vévodí věšák s pláštěnkami a náznak plůtku či ohrady, vstupuje skupina herců. Díky jednoduché kostýmní stylizaci (barva triček, pláštěnky s kožešinami) a především propracované pohybové stylizaci představují střídavě stádo koní a lidi. Jsme svědky retrospektivního vyprávění starého vysloužilého grošovaného koně Cholstoměra, který vzpomíná na svůj život vyděděnce, strakáče. Přínosem inscenace je pohybové ztvárnění koní i jednoduchý klíč k vytvoření dalších postav (pláštěnky), podpořené pregnantností textu i funkčně zvolenou hudbou. Divácky zajímavá je také práce se vstupy herců do jednotlivých rolí, kdy je důsledně a promyšleně zachovávána paralela mezi charaktery jednotlivých koní a charaktery lidí, což v sobě ukrývá až jakýsi náznak ironie (jeden herec například stále hraje sluhu, ať je to Feofan či Fritz, herečka představující mladou klisničku hraje také všechny milovnice). Problémem inscenace je divadelně málo účinné zpracování jednotlivých situací. Smutné, místy až drastické životní osudy vyděděnce, umocněné tím, že je vypráví bezmocné zvíře, jsou spíše vyprávěné než divadelně vybudované, což ubírá na působivosti jevištní výpovědi a oslabuje vyznění celého tvaru. Lektorský sbor tuto inscenaci doporučil k širšímu výběru na národní přehlídku Mladá scéna 2009.

Text ***Davida Drábka*** **Kostlivec v silonkách** si za východisko svého představení vybral divadelní soubor **Drámotěnka z Prahy**. Kostlivec se objevil na jevišti v podobě velmi nešťastně vedené loutky, ale z představení především po tematické stránce v podstatě zmizel, a tak jsme viděli sérii kabaretních výstupů nevyrovnané úrovně, jejichž propojení silně pokulhávalo. Zaujmout mohl herecký výkon Vojty Bartoše a pěvecký výstup Lucky Sezemské, které byly oceněny. Diváci se bavili, ale celkový dojem z představení byl více než rozpačitý.

Kladenské divadlo Macacos přivezlo na přehlídku pokus o autorský divadelní text členky souboru ***Zuzany Bolerzské*** **Technicky nemožné**, který se odehrává na jevišti divadla, kde se scházejí čtyři protagonisté děje: duch herečky, která spáchala před 150 lety sebevraždu, současná herecká hvězda Petr Papoušek, jeho ctitelka Simona a novinářka Sandra. Jsme svědky střídání dialogů jednotlivých postav, které mluví, odcházejí a přicházejí a znovu odcházejí a znovu přicházejí, což stále více navozuje dojem, že se divák ocitl v divadelní podobě seriálového sitcomu. Postavy promlouvaly o svých životních problémech (neopětované lásce, homosexualitě, závislosti na drogách), které ovšem zatíženy mnoha slovy takřka nepodpořených jevištním jednáním vyznívají poněkud banálně a ploše. Inscenace byla oceněna cenou lektorského sboru za pokus o autorský divadelní text.

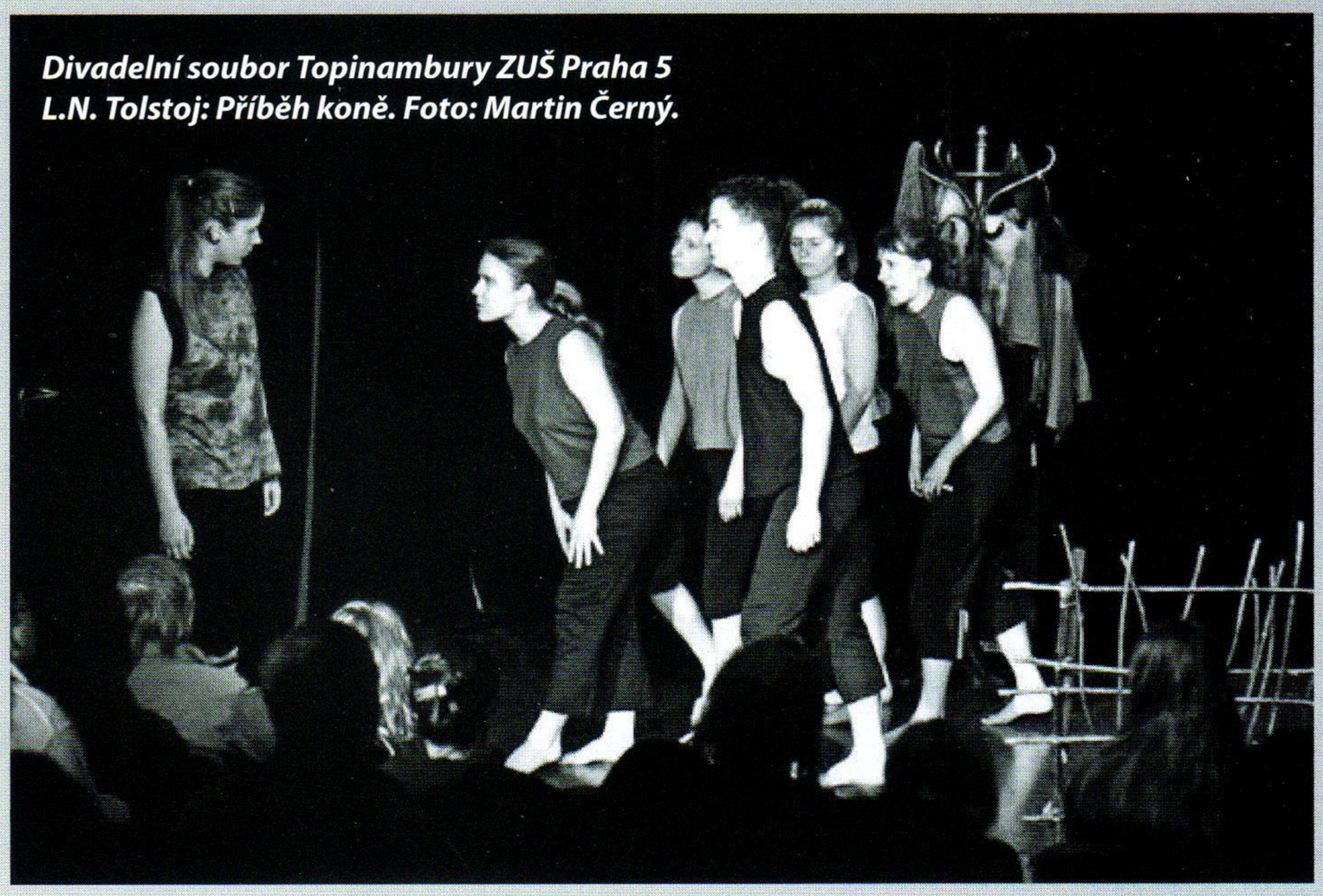

Divadelní soubor Topinambury ZUŠ Praha 5 L.N. Tolstoj: Příběh koně. Foto: Martin Černý.

Inscenace **Gilgameš,** kterou na přehlídce uvedl místní soubor **Mařeni a Pařeny,** byla příjemná z několika důvodů. Režisérka Iva Dvořáková měla velkou oporu ve scénáři, který pro soubor zpracovala pětice jeho členů v čele s Martinou Černotovou. Velmi zajímavá jazyková stylizace i scénické poznámky autorů scénáře byly prvním předpokladem a základem pro vznik zajímavého divadelního tvaru. Ten podporuje i výtvarný rámec inscenace vytvořený z batikovaných látek, které jsou použity na kostýmy herců, jež svým jednáním a pohybem v prostoru vytvářejí nejen samotné postavy příběhu, ale i prostředí, ať už konkrétní (stromy, překážky, moře) nebo abstraktní (čas atd.). To, že byl výsledek poněkud rozpačitý, zapříčinilo především nezvládnuté budování dramatických postav, které jednají pouze pravděpodobně a formálně. Nevnímáme jejich zaujetí pro jednotlivé situace. Zřejmě působením trémy dochází i k posunu v interpretaci textu, kde aktéři častokrát zamění stylizovanou formu

jazyka za obecnou češtinu, a tak významně uškodí kvalitě původního textu. Vzhledem k tomu, že jsme na přehlídce viděli první reprízu uskutečněnou vzápětí po premiéře, dá se předpokládat, že vývoj inscenace se bude odvíjet cestou, kterou nabízí scénář. Lektorský sbor doporučil tuto inscenaci do širšího výběru na Mladou scénu 2009.

Kladenský soubor Akakababa se pokusil realizovat divadelní text ***Oldřicha Daňka*** z roku 1983 **Zdaleka ne tak ošklivá, jak se původně zdálo** s tím, že z původních čtyř příběhů uvedl na přehlídce z provozních důvodů první tři. Režisér inscenace původní text nijak zvlášť dramaturgicky neupravoval, a tak jsme byli svědky představení, kde sice sedm aktérů vesměs, až na drobné výpadky, paměťově zvládlo značné množství textu, bohužel většinou však sdělovaného nevýrazně, bez významových akcentů. Hercům chybí větší divadelní zkušenost, zatím se na jevišti příliš nevnímají, neposlouchají, vše je naučené, narežírované. Postrádáme sdělení, proč je právě tento divadelní text inscenován, co je důvodem k jeho uvedení právě v tuto chvíli, jaké je jejich téma, které nám chtějí sdělit. Je škoda, že mladí herci nedostali příležitost zahrát si v inscenaci, která by odpovídala jejich současným možnostem a zkušenostem, v inscenaci, ve které by nás oslovili a věděli bychom, proč jsou na jevišti, co nám chtějí sdělit.

V představení souboru **KOnec STanice ze ZUŠ Brandýs nad Labem** jsme se pod titulem **S holkama si nehrajeme** setkali s dramatizací motivů z povídek o malém Mikulášovi z pera ***Goscinnyho a Sempéra***. Čistě dívčí soubor se s předlohou vyrovnal formou hry na muže-chlapce, která je má představit z ženského-dívčího pohledu s jejich nectnostmi a zvláštnostmi. I v hodnocení inscenace se rozešel mužský a ženský pohled na toto téma, nesporným zůstává fakt, že v rolích dívek byly členky souboru daleko přesvědčivější než v rolích chlapců. Přes nepřesnosti v herecké projevu a problematickou návaznost rámce dívčího příběhu na dramatizovaný svět Mikulášových her jde o sympatické představení s možností dalšího vývoje. Soubor obdržel kolektivní hereckou cenu.

Autorská inscenace **Mrazák Divadelního dua ToŤ z Prahy**, která vznikla díky vyřazenému mrazáku, který se však v inscenaci představuje jako nejdůležitější artefakt, je výsledkem hledání dvou mladých kreativních tvůrců – ***Ondřeje Zaise a Ladislava Kardy***. Absurdní příběh o nenadále se objevivším mrazáku, který se nainstaluje uprostřed (zřejmě) obývacího pokoje a který se i přes opakující se devastující vyhození z okna na dvůr znovu a znovu vrací a navíc postupně likviduje samotné obyvatele bytu, aby pak sám ovládl celý prostor, je sám o sobě nosný pro vytvoření několika zajímavých situací mezi duem bydlících a mrazákem, ale i dalšími postavami mimo hrací prostor, přítelkyň po telefonu a sousedky za, před a mezi dveřmi. Představení založené na velice úsporném a přesném herectví obou protagonictů, telefonátech, komunikaci s fiktivní sousedkou a práci s reálným mrazákem je přesně načasované na 10–15 minut. Kromě námětu a herectví zaujal funkční zvukový plán, který je nejen dobře technicky zpracován, ale i citlivě používán tak, že se stává neoddělitelnou součástí inscenace. Určitým problémem, který možná nebude nikdy zcela dořešen, zůstává návrat mrazáku na jeviště tak, aby to nebyla jen technická záležitost. Zatím problém opětovného stěhování mrazáku doprostřed hracího prostoru zůstává určitým handicapem. Ale i přesto je dobré tuto inscenaci vidět. Lektorský sbor ji pro výše uvedené kvality nominoval na Mladou scénu Ústí nad Orlicí 2009.

DS Mařeni a Pařeny Nové Strašecí
Starověký epos: Gilgameš. Foto: Martin Černý.

Divadelní duo ToŤ Praha
Ondřej Zais, Ladislav Karda: Mrazák
Foto: Martin Černý

„Autorská inscenace Mrazák Divadelního dua ToŤ z Prahy, která vznikla díky vyřazenému mrazáku, který se však v inscenaci představuje jako nejdůležitější artefakt, je výsledkem hledání dvou mladých kreativních tvůrců – Ondřeje Zaise a Ladislava Kardy."

Dačické kejklování na jihu Čech podeváté

Josef Brůček

Ve dnech 6. až 8. března 2009 uskutečnilo Městské kulturní středisko Dačice ve spolupráci s DS Tyl Dačice, za finanční podpory města Dačice a Jihočeského kraje a pod záštitou MK ČR postupovou přehlídku amatérského divadla s výběrem pro celostátní druhové přehlídky: Divadelní Děčín (činoherní a hudební divadlo), Šrámkův Písek (experimentující divadlo) a Mladou scénu Ústí nad Orlicí (studentská divadla) 2009. Organizace byla, jako vždy, dokonalá. Změnou oproti minulým létům byl prudký vzestup zájmu místních obyvatel o divadlo. Potvrzují to statistická data, která ředitel Oldřich Svoboda laskavě poskytl: 442 platících diváků, 85 účinkujících, 14 pořadatelů, 3 porotci (Marie Kotisová, Vladimír Zajíc a Josef Brůček), 2 pracovníci televize, 20,5 hodiny strávených při pořadech a seminářích, 88 ubytovaných etc.

Nominace na Divadelní Děčín:

DS Amadis Brno, *Marie Jones*: Plný kapsy šutrů (cena za inscenaci). *„Laskavá a inteligentní komedie o natáčení amerického velkofilmu očima irských buranů."* Režie Jitka Bednářová (cena za režii). Hrají Josef Širhal (cena za všechny role) a Jan Kruba (cena za všechny role).

Na malé scéně stojí velká černá bedna, která je jako výtečný scénografický prvek v představení mnohoúčelně využívána. Oba herci hned zpočátku nasazují strhující tempo, ve kterém se střídají groteskní podoby jednotlivých postav. Jednoduchými hereckými prostředky

DS Amadis Brno / Marie Jones: Plný kapsy šutrů. Foto: archiv DK.

Scéna mladých při DS Čelakovský Strakonice / O. Šubrtová a M. Glaser podle novely Jaroslava Havlíčka: Muž sedmi sester. Foto: archiv DK.

se obratem mění a vstupují do nových a nových rolí, jejich vztahů a jednání. V tom jim pomáhají propracované zkratky charakteristik jednotlivých postav. Nesmírná energie a zaujetí obou herců vtahuje diváka do dění na jevišti. Chvíli po představení jsem si zapsal: „Groteska, vážno, průser, naděje. – Může dávat naděje do kapes i šutry?" Domnívám se, že pokud představení přivede diváka i k takovýmto úvahám, splnilo svou funkci. Soubor by se ještě více mohl soustředit na zpřesnění práce s imaginární rekvizitou a zpřesnit postavu debilní ochranky, která přesahuje hranice stylizace. Možná, že bude dobré přezkoušet i dvě taneční scény, které se z celkového rámce poněkud vymykají. V Dačicích byla spodní barevná světla umístěna těsně pod nízkým stupínkem oddělujícím jeviště od hlediště. Měly zřejmě pomoci divákovi v orientaci mezi měnícími se scénami, jenže světla přesně fungovala pouze ve scéně v baru.

1. doporučení k výběru na Divadelní Děčín:

BDS Lužnice Bechyně, *Pavel Němec*: Tak takhle to bylo aneb Život je jen náhoda. Režie Karel Vontroba (čestné uznání za režii), hrají Jaroslav Mrzena (cena za roli Homelesse) a Petr Halama (čestné uznání za roli Diváka).

Homeless náhodně se objevivší v divadle za asistence jednoho Diváka vypráví svůj příběh. Po velice přesvědčivém nastartování představení, kdy jde režisér hledat nějaký zapomenutý kabel, nastupuje Homeless, který svou přítomností obtěžuje diváky. Svůj vtíravý (ale ne agresivní) projev jemně koření drobnými detaily člověka ze dna, které z počátečního dlouhého monologu činí zábavné podívání. Divák vytažený na jeviště je od své počáteční nesmělosti přes postupné osmělování se a hodnocení morálky Homelesse až po občasné přebírání iniciativy pravdivý a přirozený. V představení jsou čitelné oblouky jednotlivých dějových zvratů. Homeless alespoň zpočátku (než se zmocní jeviště) by měl více zcivilnit svůj projev. Soubor se musí

Ženský Amatérský Spolek – ŽAS Homole / Stanislava Kočvarová: Marie aneb Úctyhodné ženy – fakt fiction. Foto: archiv DK.

Ženský Amatérský Spolek – ŽAS Homole / Stanislava Kočvarová: Marie aneb Úctyhodné ženy – fakt fiction. Foto: archiv DK.

ještě více soustředit na zvýraznění různých rytmů reálu na jevišti a přehrávání jednotlivých situací ze života hlavní postavy. Také by měl vyřešit konec představení, ve kterém i Divák ztrácí své přirozené chování. Stále totiž není jasné, z jakých pohnutek rezignuje na své dokumenty a jde si sednout do hlediště.

2. doporučení k výběru na Divadelní Děčín:

DS Ty-já-tr CO? Praha, z díla *Johanna Eduarda Ambrosia Nestroye* sestavili ***Karel Krauz*** a ***Zdeněk Mahler*****: Provaz o jednom konci.** Režie a dramaturgie Radka Tesárková (čestné uznání za režii), cena Martinu Tafatovi za roli barona Lipse, cena Lukáši Kunstovi za roli sluhy, čestné uznání Lucii Valentové za roli Glanzové.

Provazník Lips se svým tovaryšem prochází neskutečným příběhem ne nepodobným pohádce O rybáři a rybce - zde však příběh končí pateronásobnou svatbou.

Skvělý začátek představení: výtečně načasované sledy situací, scén, příchodů i odchodů, vše v plném souladu s výtečným Nestroyovým textem. Vše je přesné a dokonalé – herectví, kostýmy, scéna, dokonce i posunutý odkaz na Hamleta při Lipsově rozjímání nad oprátkou, kterou si právě vyrobil. Po necelé čtvrtině představení ale z jeviště začíná proudit chlad. Možná je to tím, že onomu perfektně běžícímu stroji schází teplé lidství, chcete-li osobní vztah. Tak se například stane, že divák z dění na jevišti nepostřehne, zda se provazník Faden na první pohled tak bláznivě zamiloval do komorné, či do Glanzové. A nejasnosti postupně přibývají. Nevysvětlitelný obrovský obraz Diany s jelenem v místě nového přechodného Fadenova bydliště, nebo jeho oslava zasnoubení s Glanzovou, která však scénicky probíhá jako svatba a nakonec pro diváka zcela znejasněný závěr, při kterém většině diváků (tak tomu bylo alespoň v Dačicích) unikla zásadní informace – co bylo pro Fadena zbytečné a proč tedy přišel o všechny Lipsovy dary. Otázky, zda je to parodie, symbol, nadsázka či ironie, pomalu přecházejí do pochybností o nevyjasněném žánru a tím i o správnosti vedení celého příběhu.

Doporučení k výběru programové radě Mladé scény:

Scéna mladých při DS Čelakovský Strakonice, podle novely *Jaroslava Havlíčka* upravili ***Olga Šubrtová*** a ***Martin Glaser*****: Muž sedmi sester.** Režie Václav Slanař (cena za vedení souboru k tvůrčí činnosti), cena Petru Záleskému za roli Doktora, cena Kamile Klimešové za roli Boženy, cena Miloslavě Balouškové za roli Terezy.

Partička mladých recesistů vymýšlí kanadské žertíky. Jeden z nich, Emil Škvor se pokusí během jediného týdne, za pomoci svých kamarádů, svést sedm sester. Velká část představení se odvíjí v očekávání finty, jakou na tu kterou z dívek parta použije. Je to vlastně sled scének někdy groteskních, někdy svěžích a vtipných, někdy povadlých. Tak divák postupně sleduje různé fingované situace: lékařské vyšetření a následné ošetření podporované kamarádem doktorem, konkurzní pohovor se zájemci o práci, pokus o společnou sebevraždu, vydírání kleptomanky, zasvěcení v jakési buddhistické sektě apod. Nakonec se vše děje v předpokládaném a očekávaném. Avšak uprostřed všech těch podrazů konečný podraz (překvapení) pro diváka nepřijde.

Letmé doteky k ostatním představením

DK Českokrumlovská scéna Český Krumlov, *Jean Claude Carriere*: Zápisník rozmarného Pařížana. Režie Zdeněk Pošíval, cena Jaroslavu Kubešovi za roli Jean-Jacqusa.

Inscenaci o předstíraném nedorozumění nejspíše bývalých milenců chyběla opravdovost jednání na jevišti. Symbol kácející (potácející?) se Eiffelovky a kolem ní poletujících amorků, který je dominantou scény, nebyl inscenací dotknut. Přednáška přírodovědce Desmonda Morrise znějící mezi jednotlivými obrazy se sice dotýkala člověka a jeho sexuality, ale s tématem představení nesouvisela. Tomu nepomohla ani dvě děvčata v bílém, která přednášku pantomimicky ilustrovala. Jako by velmi dobrým hercům nebyla režií dána příležitost divákovi říci, o co v představení vlastně šlo.

Ženský Amatérský Spolek – ŽAS Homole, *Stanislava Kočvarová*: Marie aneb Úctyhodné ženy – fakt fiction. Režie Stanislava Kočvarová, čestné uznání patnácti představitelkám Marie Curieové.

Inscenace je fikcí, ve které se manželem Marie Sklodowské nestává její láska, ale líný, tyranizující a hloupý profesor matematiky Kazimír Zorawski. Během sedmdesáti minut soubor uvaří polévku, o kterou se pak s diváky rozdělí, a zahraje, jak i přes překážky s manželem Marie dosáhne velkých vědeckých úspěchů.

DS Vltavan Týn nad Vltavou, *Jean Baptiste Molière*: Skapinova šibalství. Režie Martin Hruška j. h., cena Jiřímu Berglerovi za roli Sylvestra, cena Ivanu Sýkorovi za roli Scapina, čestné uznání Zdeňku Duškovi za roli Arganta, čestné uznání Milanu Šestákovi za roli Geronta.

Velké nasazení souboru jak v pohybu, tak v hlasitosti mluvy dává tušit, že tato inscenace je (nebo byla) chystána na hraní venku. To ostatně dokládají i fotografie v programu – všechny jsou z Vltavotýnského otáčivého hlediště. Tento fakt asi určil i jistou povrchnost v budování inscenace. Například nebyla herecky přesně ustálena postava samotného Scapina. Přes nesporně zajímavé okamžiky a mnohé nápady představení pohromadě příliš nedrželo.

DS Prácheňská scéna v Písku, *Noel Coward*: Rozmarný duch. Režie Milan Staněk, cena Olince Kašparové za roli Elvíry, cena Zdeně Knotkové za roli madame Arkati.

Na seanci dvou rodin je přes médium vyvolán duch bývalé ženy hostitele. Tím vznikne zápletka pro situační komedii. V předsta-

DS Prácheňská scéna Písek / Noel Coward: Rozmarný duch. Foto: archiv DK.

DS Prácheňská scéna Písek / Noel Coward: Rozmarný duch. Foto: archiv DK.

vení bylo mnoho dobrých okamžiků, situací a scén. Bohužel téměř všichni herci, i přes občasné ukázky svých kvalit, jako by si se svými rolemi nevěděli rady. Výjimkou byly přirozená Elvíra (duch manželky) a svérázná madame Arkadi.

Jednu zajímavost z Dačic na závěr. Zašel jsem si do místního knihkupectví koupit knížku. Majitel měl z nečekaného výdělku takovou radost, že mi za nákup nechal diškreci.

PRIMA SEZÓNA a MLADÁ SCÉNA Český Krumlov 2009

Jaromír Hruška

Dne 6. března 2009 se v Městském divadle v Českém Krumlově uskutečnila regionální postupová přehlídka studentských divadelních souborů MLADÁ SCÉNA 2009. Jako každoročně byl jejím pořadatelem Dům dětí a mládeže v Českém Krumlově a spolupořadateli pak Městské divadlo Český Krumlov, o. p. s., v odborné rovině NIPOS–ARTAMA Praha.

Prvním představením bylo zpracování původní televizní pohádky ***Jiřího Chalupy* Princové jsou na draka** v podání souboru **Žádný hwjezdy** studentů Střední odborné školy pro ochranu a tvorbu životního prostředí ve **Veselí nad Lužnicí**. Soubor ve své anotaci uvedl, že se dopustil dramatizace textu Jiřího Chalupy. To, bohužel, nebyla pravda, protože pouze převedl dialogy této známé televizní pohádky na jeviště. Navíc nedílnou součástí této inscenace jsou, a myslím že i mají být, známé písničky. Žánrově se totiž jedná o pohádkový muzikál. Inscenátoři z Veselí se dopustili toho, že písně „zpívali" bez jakéhokoliv hudebního doprovodu a ještě na tyto deklamované písně tančili „muzikálové" choreografie. Tím se pomalu zabíjela mladistvá energie, která ze souboru původně sálala, a obecenstvo natěšené na muzikál postupně vystřízlivělo. Herecky ani režijně inscenace nenabídla žádné zajímavé řešení, jak se vypořádat s touto lákavou předlohou. Otázkou je, zda právě volba tohoto kusu byla pro „školní divadlo" tou nejšťastnější.

Druhým představením byla inscenace pohádky **Jak šel Honza do světa Divadélka Múzika ze Sezimova Ústí**. Tento soubor máme možnost sledovat již léta a víme, že se potýká se základním problémem, jímž je volba dramatického textu. Tomu se nevyvaroval ani tentokrát, když zpracoval dramaticky chabou předlohu pohádek, které vycházely v sešitovém vydání krátce po druhé světové válce. Mají v sobě značný sociálně-kritický nádech, což nikterak neodsuzuji, ale pokud zůstane pouze u něj, je to na divadlo trochu málo. Honza jako hlavní postava v úvodním monologu o sobě povyprávěl, sdělil nám, že jde do světa, aby se poučil a trestal zlo. A tak se taky stalo. Kouzelná babička ho naučila kouzlu: když zdvihl ukazováček proti záporné postavě, tak ta se rozkýchala, prohlédla a začala se chovat správně. Kýchání jako řešení dramatické situace však stručně řečeno nefungovalo. Postavy nebyly typově ani charakterově ukotveny a situace absentovaly zcela. Výsledkem byla pak divácká nepozornost a nuda. Přitom soubor je, jak zmiňuji níže, schopen jisté divadelnosti.

Třetí inscenací, která se na přehlídce představila, byla dramatizace novely ***Oscara Wildea* The Canterville Ghost** v podání studentů **Gymnázia Pierra de Coubertina v Táboře**. Jde o výsledek projektu, který byl realizován v hodinách anglického jazyka i mimo jejich rámec. Jak jsem již naznačil, inscenace byla nastudována v anglickém originále. Wildeova novela je sama o sobě velmi náročná na jakékoliv převedení z literatury, proto jsme byli plni očekávání, jak si s tímto vskutku nelehkým úkolem studenti poradí. Cantervillské strašidlo je klasikou britské literatury a jeho autor je mistrem konverzace, jemné ironie a suchého humoru, jak správně píší inscenátoři ve svém programu. Pro ono konverzační jiskření je nutno míti talent i schopnosti. Při vědomí toho, že herci hráli v cizím jazyce, musíme přiznat, že bojovali statečně a svým nadhledem skrze ryze divadelní prostředky dělali, co mohli. Budovali divadelní situace, atmosféru, emoce i humor. Prostřednictvím „zcizovacího efektu" se probourávali do své mateřštiny, což je evidentně bavilo, ovšem v kontextu inscenace se tomu tak dělo poněkud nesystémově. Ve snaze o výše uvedené se vytrácelo téma, na které je dobré mít nějaký názor. Jsou studenti na straně moderního amerického pragmatismu či na straně tradičních, někdy až směšných (nepraktická věc – strašení) anglických hodnot? Díky magistře Věře Regulové (člence poroty), naší jazykové expertce, víme, že anglická služebná mluvila americkou angličtinou a Mr. Hiram Otis mluvil angličtinou nejspíše českou. Ale také víme, že výsledkem byla poctivá práce celého týmu, který překročil

Divadélko Múzika Sezimovo Ústí / Jak šel Honza do světa. Foto: Lenka Novotná.

meze didaktické hry za účelem výuky cizího jazyka a vytvořil regulérní divadelní představení. Je velká škoda, že inscenátoři nedodrželi styl úvodu inscenace. Úchvatná animace motivu havrana prostřednictvím projekce spolu s hudbou (nové vlny) by dala formální rámec inscenaci, která by mohla být silným diváckým zážitkem. Nicméně i tak stojí za zhlédnutí, neboť nabízí jistou „cestu za divadlem".

Čtvrtým představením v pořadí byla autorská inscenace textu ***Aleny Vitáčkové*** **APATIE**, se kterou se představilo spojení souborů **Divadélka Růžek a Lannovka 2** z **Českých Budějovic**. Text probíhal v krátkých dialozích. Hlavním hudebním motivem bylo Ravelovo Bolero. Kostýmy byly jednoduché, ale výrazné. Barevně vše laděno dočerna. Dlouhé pláště, černé brýle, rukavice. Šlo o společnost, která je ovládaná z jakéhosi centra. Jedinci jsou nuceni si vpichovat sérum, které potlačuje emoce, jež jsou považovány za slabost. Nemohou si pouštět písně Edith Piaf, číst Shakespeara, tj. vnímat umění emocemi nabité. (Text svým tématem vzdáleně připomíná Čapkovo R.U.R.) Zatímco ona záporná strana totalitní působila v představení velmi jasně a stylově i tematicky čistě (strojovost, chlad, herecký projev bez emocí), tak ona kladná, lidská (člověčí) vyzněla nevýrazně, slabě a nevěrohodně. Projekce sice působivě dokreslovala téma (triumvirát mocných), ale zároveň ještě více demonstrovala slabost na straně lidí. Závěr, v němž syn udal vládě státu své rodiče, a tím je odsoudil pravděpodobně k smrti, v sobě potencionálně nesl nejsilnější okamžik celého představení. Nutno říci, že přes zralou formální vyspělost inscenace je její obsahová složka teprve na svém začátku. Ovšem začátku, který slibuje zajímavý divadelní zážitek.

Pátým a posledním představením přehlídky byla druhá inscenace souboru **Divadélka Múzika ze Sezimova Ústí**. Tentokrát šlo o dramatizaci **Doktorské pohádky *Karla Čapka***, kterou zpracovala ***Jarmila Turnovská***. A byla to tentokrát dobrá volba. Kvalitní text bývá zárukou jisté dramatické jednoty, na které je možno jednak sdělovat téma, a také prokázat své schopnosti. Čapkův text dodal inscenátorům potřebnou dávku dramatické logiky, intelektu i jisté noblesy, která byla Čapkově tvorbě vlastní. Příběh kouzelníka Magiáše zpracoval soubor s potřebnou dávkou pokory, ale i sebevědomí. Situace, které jsou klasické a notoricky známé, měly nutnou míru uvěřitelnosti a pravděpodobnosti. Co herce zrazovalo, byla jejich neschopnost zpívat. Bohužel, režisér Smetana se nerozhodl k radikálnímu řešení, tj. škrtu písniček ani k jejich pouhé recitaci. To ve výsledku inscenaci ublížilo, především v rytmu celé inscenace, která byla jinak pro porotu příjemným překvapením. Všichni doktoři i hejkal se zhostili svých hereckých partů se ctí a dovolili nám tak proniknout do světa pohádek Karla Čapka, který je svébytný a ojedinělý, a přesto nám všem tak blízký.

Odborná porota, která pracovala ve složení: Mgr. Věra Regulová, pedagožka; Mgr. Jiří Pokorný, dramaturg a pedagog; MgA. Jaromír Hruška, divadelní režisér a dramaturg, se rozhodla nenominovat žádnou

DS Gymnázia Pierra de Coubertina Tábor / Oscar Wilde: The Canterville Ghost (Strašidlo canterwillské). Foto: Michal Moravec.

„The Canterville Ghost... /.../ ... inscenace byla nastudována v anglickém originále. Wildeova novela je sama o sobě velmi náročná na jakékoliv převedení z literatury, proto jsme byli plni očekávání, jak si s tímto vskutku nelehkým úkolem studenti poradí."

z pěti inscenací na celostátní přehlídku studentských divadelních souborů Mladá scéna 2009. Na druhou stranu však porota ocenila přístup a potenciál u dvou inscenací, které tímto doporučuje do širšího výběru programu výše zmiňované přehlídky, neboť se domnívá, že jejich prezentace širšímu okruhu odborné i laické veřejnosti umožní i širší diskuzi o nich a může pomoci pojmenovat problémy i témata, s nimiž se soubory v této kategorii setkávají (dramaturgie, samotná realizace, téma a schopnost jeho přenesení na diváka apod). Jedná se o tyto inscenace bez udání pořadí: APATIE souborů Divadélka Růžek + Lannovka 2 a The Canterville Ghost Divadla studentů Gymnázia Pierra de Coubertina.

Poděkování patří realizátorům krumlovské přehlídky: Mgr. Jaroslavě Löblové, ředitelce DDM; Mgr. Stanislavu Kotenovi, vedoucímu jazykového oddělení DDM a duši této přehlídky; Janu Vozábalovi, řediteli Městského divadla Český Krumlov, o. p. s., i všem ostatním, kteří se na úspěšném průběhu přehlídky podíleli. Přeji všem úspěšný rok 2009 a tvůrcům úspěšnou „prima" sezónu 2009–2010!

Pohádkový víkend Český Krumlov 2009

Jaromír Hruška

Ve dnech 27.–29. března 2009 se v Městském divadle v Českém Krumlově uskutečnila regionální postupová přehlídka divadelních souborů v kategorii dospělých hrajících pro děti Pohádkový víkend Český Krumlov 2009. Jako každoročně bylo jejím pořadatelem Městské divadlo Český Krumlov, o. p. s., ve spolupráci s NIPOS-ARTAMA Praha.

Prvním představením letošního ročníku této přehlídky byla v pátek 27. března inscenace souboru **Divadélka Múzika ze Sezimova Ústí**. Tuto inscenaci jsem měl možnost vidět již podruhé, což mne spíše utvrdilo v mém názoru na ni. Jednalo se o dramatizaci **Doktorské pohádky *Karla Čapka***, kterou zpracovala ***Jarmila Turnovská***. Musím poznamenat, že to byla dobrá volba, která jednoznačně ukázala, že problémem výše zmíněného souboru je vždy v zásadě volba dramatického textu. Kvalitní text bývá zárukou jisté dramatické jednoty, na kterém je možno jednak sdělovat téma a také prokázat své schopnosti. Text dodal inscenátorům potřebnou dávku dramatické logiky, intelektu i jisté noblesy, která byla Čapkově tvorbě vlastní. Příběh kouzelníka Magiáše zpracoval soubor s potřebnou dávkou pokory, ale i sebevědomí. Situace, které jsou klasické a notoricky známé, měly nutnou míru uvěřitelnosti a pravděpodobnosti. Co herce zrazovalo, byla jejich neschopnost zpívaného projevu, která byla na samé hranici únosnosti. Bohužel, režisér Smetana se nerozhodl k radikálnímu řešení, tj. škrtu písniček, ani k jejich pouhé recitaci. Nechal nezpěváky zpívat, což ve výsledku inscenaci ublížilo, především v rytmu celé inscenace, která byla jinak pro porotu příjemným překvapením. Všichni doktoři i hejkal se zhostili svých hereckých partů se ctí a dovolili nám tak proniknout do světa pohádek Karla Čapka, který je svébytný a ojedinělý, a přesto nám všem tak blízký.

Druhou inscenací letošní přehlídky byla pohádková komedie ***S. Tomka* Jak to bylo s Růženkou?!** v podání **Divadelního spolku Prácheňská scéna z Písku**. Tato lechtivá pohádka, která mohla v záměru pracovat s prvky tzv. převlekové komedie, vycházela z možností textu, a to jak dramatických, tak i invenčních. Převlek komorníka za princeznu by mohl za jistých okolností posouvat dějem a tvořit zajímavé komické situace. Dokonce by se to dalo u převlekové komedie předpokládat. Tento záměr však nebyl naplněn ani režijně, ba dokonce bych řekl, že nemá oporu ani v textu. Místo zajímavého a překvapivého řešení jednotlivých situací skrze konkrétní jednání spoléhají herci pouze na dialog, který ovšem nevrcholí pointou. Herci hrají s chutí až dryáčnickým stylem, ale nevíme příliš o čem. Zatímco jeviště všemu rozumí a baví se samo sebou, hlediště tápe a tone v chabé zápletce. Nejsme tu svědky variace na Šípkovou Růženku ani parodie na tuto klasickou pohádku. Herecky slušně vybavený soubor by jistě svedl i nějaký svůj vlastní pohled.

Nevíme, pro jakou věkovou kategorii dětí je tato inscenace určena. V ději inscenace jsou narážky na sexuální život krále a královny a další lechtivé vtípky obdobného charakteru. Podle inscenátorů jsou tam proto, aby se dospělé obecenstvo nenudilo. Aby to bylo i pro dospělé. Je otázkou, zda dospělí nechodí na pohádky proto, aby se opět na chvíli vrátili do svého dětství a sledovali souboj dobra se zlem, kdy dobro zvítězí a zlo je poraženo?!

Sobotu 28. března odstartovala pohádka ***M. Mrázové* O víle Pomněnce Divadelního souboru Čelakovský ze Strakonic**. Autorský text režisérky této inscenace pracuje volně s motivy báchorek ***J.K Tyla*** a vytváří svébytný, ne však uzavřený a jednotný celek. To se samozřejmě projevuje i v konkrétním inscenování onoho textu na jevišti. Příběh vesnického Janka, který se zamiluje do víly Pomněnky, je stylově inspirován J.K. Tylem. Objevuje se zde královna víl, která Pomněnku odrazuje od lásky k lidem. Pomněnka si však nedá říci a odejde k Jankovi do chalupy a začne u něj hospodařit. Neumí ovšem vařit lidská jídla, a tak ji hladový Janek ztrácí. Kolem Janka brousí lakotná a ošklivá Barča. Janek je potrestán tím, že je proměněn v plesnivého dědka. Mladému chlapci je nasazena huňatá paruka. Potrestán je čarodějnicí Rampepurdou, která není zápornou, ale kladnou postavou tohoto kusu. Prostřednictvím její postavy se komunikuje s dětmi. Ruší se ona čtvrtá stěna, čímž mizí pohádková iluze do této chvíle budovaná. Pohádka je „prošpikována" jihočeskými písničkami ve folkovém vyznění. Hudební dramaturgie zde bohužel absentuje, protože až na výjimku nejsou písně motivicky propojeny s dějem. Obstojně otevřená pohádka jasného stylu začala ze svých prostředků ustupovat, možná aby byla stravitelnější či populárnější. Možná kdyby se držela ve svých jasně daných mantinelech první poloviny, dosáhla by žádaného efektu. Vznikla by totiž pěkná, byť trochu archaická klasická pohádka, a to není, dle mého soudu, málo.

Ten samý den nás **DS Tábor, o. s.,** vzal prostřednictvím textu ***Ivana Vyskočila* Malý Alenáš** do říše snů, osobité imaginace a hry s jazykem. Mluvím nyní o Vyskočilovi nejen jako autorovi, ale

Divadélko Múzika Sezimovo Ústí / Karel Čapek, Jarmila Turnovská: Doktorské pohádky. Foto: Lenka Novotná.

také interpretovi. Nechci říci, že pouze on, ale především on, skrze svoji bohatou osobnost dokáže nejlépe interpretovat svoje texty. A to „pouhým" čtením. Obávám se, že „pouhé" přednesení v dialogu z tohoto textu divadlo neudělá. Těžko se hledají prostředky těchto textů. Absurdní situace, zvláštní atmosféra a jazyková hra vyžadují velmi jemné předivo, do kterého bude jeho text zabalen jako „svátost". Jaké zvolit prostředky? Jít cestou rytmizace slov a celého textu? Zvolit klasickou divadelní situaci jako klíč a prostředek k převodu na jeviště? Nebo snad klíčem vizualizace přes originální výtvarné řešení? Mají být v inscenaci spíše reálné předměty a děje, které v jistém kontextu vyzní jako iracionální, prapodivné a zvláštní? Domnívám se, že inscenátoři vedení J. Konrádem jsou na rozcestí. Chtějí dojít dál, touží poznat víc, ale k tomu je nutno se definitivně rozhodnout. Tak kudy?!! Přeji jim tu správnou volbu, protože jsem s jejich Malým Alenášem, spolu s dětmi v hledišti, cosi výjimečného prožil.

Posledním soutěžním představením byla inscenace **DS Tábor, o. s.,** textu ***M. Stránského*** **Kašpárek a loupežníci**. Není to poprvé, co se setkávám s tímto textem. A vždy mě dokáže znovu překvapit. Bohužel, většinou v negativním slova smyslu. Jsme v polovině představení, které se jmenuje Kašpárek a loupežníci. Nevím, zda se o loupežníky v první polovině slovem zavadilo, ale jako divák jsem hrubě nespokojen, protože jsem byl názvem pohádky klamavě přiváben na loupežníky a kde nic, tu nic. Teprve po přestávce nastupují a s nimi přichází zábava, situace a pravděpodobný děj. Do té doby chaoticky budovaný text sice využívá hojně motivů a postav klasických pohádek, ale neumí s nimi pracovat ani v situaci, ani v dialogu. Královští ministři a rádci, válečník Hromotluk, alkoholik Vševěděl a Soudkyně nejsou ve figurách ani slabým odvarem tolik vděčných rádců, jak je známe z mnoha českých pohádek. Čarodějnice Černohůlka ve svém efektním výstupu s blikající diodovou koulí sice děti zaujala, ale nevíme, proč je součástí příběhu. Kašpárek je ve svém hereckém výkonu velmi přesvědčivý, ale v podstatě by tam z hlediska dějového také nemusel být. Princezna Pampilinka je krásná, a to nám u princezny stačí. Kromě toho ještě vyniká svým vyzrálým herectvím, které je ovšem dehonestováno nelogičnostmi v textu, a tak chvílemi jedná jako blázen. Režie Václava Nováka je sice poctivá, ale bohužel do důsledku převádí logicky a dramaticky nevalnou předlohu na jeviště. To, co pro tvůrce uvnitř inscenace působí samozřejmě a opodstatněně, nemusí mít při pohledu zvenčí stejný efekt.

Závěr Pohádkového víkendu patřil **Divadelnímu spolku Vojan Libice nad Cidlinou** a jeho inscenaci textu ***Vlastimila Pešky*** **Měla babka čtyři jabka**. Myslím, že tento závěr byl v mnoha ohledech příznačný, neboť v praxi soutěžícím souborům ukázal, jak je možné dělat divadlo pro děti a jak na to plný sál dětí skutečně reagoval. Mnoho poznámek, postupů a způsobů řešení popisovaných lektory na seminářích dostalo prostřednictvím této inscenace konkrétní rysy a reálnou podobu. Lepší závěr jsme si opravdu nemohli přát.

Odborná porota pracovala ve složení: Mgr. František Řihout – dramaturg, Zuzana Horová – herečka a loutkoherečka, MgA. Jaromír Hruška – divadelní režisér a dramaturg.

Odborná porota se rozhodla nenominovat na celostátní přehlídku amatérského činoherního divadla pro děti POPELKA Rakovník žádnou z pěti inscenací. Úroveň žádné inscenace neopravňovala odbornou porotu k přímému postupu. Na druhou stranu však porota ocenila přístup a potenciál inscenace Malý Alenáš DS Tábor, o. s., kterou tímto doporučuje do širšího výběru programu výše zmiňované celostátní přehlídky. Odborná porota se domnívá, že zahrnutí této inscenace do programu umožní její prezentaci širšímu okruhu odborné i laické veřejnosti a samotná diskuze o této inscenaci může pomoci pojmenovat problémy i témata, s nimiž se soubory v této kategorii setkávají (dramaturgie, samotná realizace, téma a schopnost jeho přenesení na diváka apod.).

Poděkování za realizaci patří realizátorům a partnerům této přehlídky: Janu Vozábalovi – řediteli Městského divadla Český Krumlov o. p. s., NIPOS-ARTAMA Praha i všem ostatním, kteří se na úspěšném průběhu přehlídky podíleli, jak organizačně tak i technicky.

Horažďovická oblastní divadelní přehlídka – příliš mnoho překážek na cestě k cíli

Martin Vokoun

Na letošní Západočeskou oblastní přehlídku amatérského divadla, která se konala 12.–15. 3. již po 26. v Horažďovicích, byla pravděpodobně uvalena klatba, která přidělávala organizátorům přehlídky nemalé starosti. První komplikací byla nemoc v obvyklé sestavě odborné poroty, která nakonec zasedla ve složení Marie Caltová, František Hromada a Martin Vokoun (místo tradiční porotkyně Lenky Lázňovské). Stejně tak nečekané nemoci zasáhly i do programové skladby přehlídky – z původně plánovaných 6 soutěžních představení na poslední chvíli vypadly Strašidelné pověsti II plzeňského souboru Ludvíci. Nakonec se tedy díky pohotovosti organizátorů přehlídky hrálo 5 soutěžních představení a 2 inspirativní.

Největší ohlas u odborné i divácké poroty vyvolala inscenace ***Petera Turriniho*** **Nejbláznivější den** v podání **karlovarského Divadelního studia D3**. Jedná se o Turriniho adaptaci velice známe Beaumarchaisovy hry Figarova svatba, do které jsou však dodány temné tóny. Předloha řeší zejména témata moci a jejího neomezeného používání, ale také témata korupce a pokrytectví, která jsou zejména pro dnešní dny velice aktuální. Karlovarští předvedli v režii Anny Ratajské velmi svižné představení, které ve všech použitých prostředcích pracuje s lehkostí vlastní předloze, ale stejně tak nechali zaznít v plné míře vážné tóny. Režisérka (oceněná cenou) velice dobře pracuje s kontrasty veselých a vážných scén. Ty vážné postupně převládají a hra končí víceméně jako tragédie – nejen rozpadem vztahu Figara (Martin Cirkl) a Zuzanky (Eliška Huberová), ale také vnitřní prázdnotou a citovou vyprahlostí Hraběnky (Kateřina Kaiserová) a svrhnutím vlády hraběte Almavivy vládou lidu, která v důsledku bude snad ještě horší. Kromě již zmíněné režie byla odbornou porotou oceněna také výprava, herecké výkony Kateřiny Kaiserové (Hraběnka) a Andrey Jandové (Marcelina). I přes drobné výhrady byla tato inscenace nominována na celostátní přehlídku amatérského činoherního a hudebního divadla Divadelní Děčín 2009.

Divadelní studio D3 Karlovy Vary / Peter Turrini: Nejbláznivější den. Foto: Ivo Mičkal.

„Největší ohlas u odborné i divácké poroty vyvolala inscenace Petera Turriniho Nejbláznivější den v podání karlovarského Divadelního studia D3. Jedná se o Turriniho adaptaci velice známe Beaumarchaisovy hry Figarova svatba, do které jsou však dodány temné tóny."

V dalších soutěžních inscenacích bylo taktéž mnoho zajímavých momentů či výkonů, nicméně se nevyhnuly některému ze závažnějších problémů, pojmenovaných odbornou porotou během rozborových seminářů, které ovlivnily jejich kvalitu. I tak však samozřejmě všem soutěžícím patří veliké uznání za jejich snahu a přání síly do dalších inscenací. Vzato chronologicky se jednalo o inscenaci **Zapeklitá komedie aneb Kdo si brousí na Paďousy *Zdeňka Kozáka*** v podání domácího **Divadelního souboru TYJÁTR Horažďovice** – v této čertovské komedii zaujala zejména Libuše Mužíková v roli Zubaté Panny. Dalším soutěžním představením byla **Garden party jen pro zvané plzeňského Divadelního spolku Žumbera –** jednalo se o dramatizaci několika anekdotických povídek ***H.H. Munroa***, která vzešla z pera režisérky inscenace ***Petry Bartičkové***. Znovu obnovený **kraslický Divadelní soubor Trosky** přivezl do Horažďovic svou první hru, situační komedii francouzského autora ***Alayu Reynauda-Fourtona* Rukojmí** v režii Stanislava Seidla. Poslední soutěžní inscenací pak byla česká klasika – ***Jiráskova* Lucerna** – v podání **Divadelního spolku Jezírko Plzeň**. Přestože šlo o představení zkoušené a hrané v zámeckém parku, tudíž v exteriéru, neutrpělo nijak přenosem do divadelního prostoru a přineslo dva výrazné herecké výkony – Ivany Malatové v roli Kláskové a Ilony Černé v roli Kněžny (obě získaly za své výkony cenu odborné poroty).

Za zmínku zajisté stojí také inspirativní představení **karlovarského Studia Divadla Dagmar Soví zpěv**. Text ***Ivy Procházkové*** v režii Hany Frankové odehráli členové studia – většinou studenti karlovarské pedagogické školy. Utopicko-katastrofická vize světa budoucnosti, kde budou lidé žít bez výrazných citů a emocí, velice zaujala a oslovila publikum a byla ještě velmi dlouho po odehrání diskutována.

I přes zmíněné organizační komplikace se nakonec horažďovická divadelní přehlídka zdařila a opět přinesla nejen spoustu impulzů k přemýšlení o divadle, ale také přátelských setkání a zajímavých rozhovorů. Nyní již nezbývá nic jiného, než se těšit na příští – již 27. Oblastní přehlídku činoherního a hudebního divadla v Horažďovicích.

Divadelní studio D3 Karlovy Vary / Peter Turrini: Nejbláznivější den. Foto: Ivo Mičkal.

Ostrovský Prima Píseček

Alena Zemančíková

Ostrov nad Ohří je zcela mimořádné město. Má dvojí tvář, renesančně-barokní a socialisticko-realistickou. Tohoto města se dotýkaly evropské dějiny od třicetileté války až po poválečnou komunistickou epochu. Přehlídka studentských a experimentujících souborů se tedy odehrává v zajímavém prostředí nabitém tématy. Místem jejího konání je Dům kultury, monstrózní stalinistická stavby s monumentálním sousoším na tympanonu, jehož autor, sochař Jaroslav Šlesinger, byl politickým vězněm jáchymovských uranových dolů a v komunistickém lágru také zemřel na nemoc z ozáření. Divadelní amatéři jsou ozářeni naštěstí jiným druhem radiace.

Přehlídku zahájilo vystoupení souboru **A Basta! Praha, o. s.**, který je výrazem společné česko-německé studentské aktivity. Sehráli – bez pečlivějšího nazkoušení – komunikační etudu z okolí telefonní budky **Budkomunikace**, jakousi „veselohru na mostě". Soubor pořádá dílny a tvůrčí tábory, mezi tématy ke zpracování je i Zlatá stezka, na níž by se měla připravit inscenace „soumarského divadla", založeného na putování s batohem. V tomto případě byla činnost souboru a diskuze zajímavější než představení.

Dva plzeňské studentské soubory předvedly stylizované, groteskní divadlo. Soubor **Máňa v županu** na svou míru upravil text kladenského amatérského divadla V.A.D (***Kazimír Lupinec* & *co.***) **Hotel Inferkontinental**. Hříčku o současném působení strašidel a mytoligických postav, jako jsou vodník nebo polednice, využili k vtipným hereckým kreacím, celek ale trpěl dramaturgickou rozháraností, úpravou došlo k porušení logických vazeb. Vysokoškolský soubor **K´zelnicí** sehrál původně loutkovou moralitu ***Huberta Krejčího* O strašné Dešperandě**. Inscenace možná lépe vynikne jako skutečně pouliční divadlo, má působivou hudební složku (služka Frída je šansoniérka s harmonikou), celkem suverénně zachází s groteskní zkratkou. Prospělo by jí výraznější ohraničení ve stylizované jevištní akci a tím i v žánru vůbec. Inscenace byla doporučena na Celostátní přehlídku studentského divadla Mladá scéna Ústí nad Orlicí.

Soubor ZUŠ z Ostrova Na poslední chvíli s pedagožkou Lucií Veličkovou vytvořil vtipný, výtvarně dotažený jevištní obraz na základě povídky ***Miloše Macourka*** Rodinné album, nazvaný **Nikdo nemůže ven**. Soubory Základní umělecké školy v Ostrově přinášejí do západočeského amatérského divadla už léta poetické impulzy, v Ostrově se hraje divadlo nepopisné, experimentující. Rukopis režisérky Lucie Veličkové je esteticky vytříbený, což se projevilo na výtvarném, zejména barevném řešení kostýmů, s růžovou se pracuje v metaforickém i asociativním smyslu. Výraznou kvalitou souboru Na poslední chvíli je smysl pro souhru, herci se na jevišti vnímají, inscenace funguje jako společné dílo. K jejímu vtipu a humoru přispěl i živě hraný klavírní doporovod jednoho z herců této komedie o reprezentativní a všednodenní tváři rodiny. Soubor byl nominován na Mladou scénu.

Studio Divadla Dagmar a Pedagogické školy v Karlových Varech pod vedením Hany Frankové pěstuje společensky závažnou, emocionálně naléhavou dramaturgii. V Ostrově představili jevištní adaptaci románu ***Ivy Procházkové* Soví zpěv**. Je to příběh sedmnáctiletého středoškoláka, česko-německého dítěte, v čase děje bytem v Brémách. Román Ivy Procházkové situuje existenci mladého muže do doby kolem roku 2050, tedy do budoucnosti, která je už představitelná se všemi důsledky našeho současného chování. V diskuzi s porotou byly vysloveny pochybnosti o kvalitě předlohy, o nebezpečí sentimentu, který inscenace svým poetickým přístupem podtrhuje, o „slabé" metafoře povodně, vyjádřené přiléváním vody do skleněné nádoby. Pro soubor může být ostrovské přijetí inscenace Soví zpěv rozhodně podnětem k zamyšlení nad vlastními stereotypy, i když nutno zdůraznit, že jde o solidní pokus o „velké" divadlo s působivým

„Soubory Základní umělecké školy v Ostrově přinášejí do západočeského amatérského divadla už léta poetické impulzy, v Ostrově se hraje divadlo nepopisné, experimentující."

sdělením. Přes všechny otázky byla inscenace odměněna cenou za herecký výkon pro představitele hlavní role Františka Hniličku.

Na postup na Celostátní přehlídku experimentujícho divadla Šrámkův Písek aspiroval soubor **Improverti z Plzně**, který se dlouhodobě zabývá jevištními improvizacemi. V Ostrově si stanovili komplikovaný úkol improvizací v dějovém rámci, který je ale také improvizován, a v této struktuře se jim nedařilo jednotlivé výstupy pointovat, odehrávat v rytmu i v kontaktu s publikem. Dokonce – a kupodivu – ani přítomnost živého jazzového kontrabasisty nedodala v Ostrově improvizacím větší „říz".

Soubor **Evrybáby z Plzně** uvedl v Ostrově výtvarně konceptuální inscenaci **Hlava k listování**, v níž jsou inspiračním zdrojem texty, život i obrazy ***Adrieny Šimotové***. Inscenace svou koncepcí jedné osobnosti, rozdělené interpretačně mezi několik hereček, odporuje bytosti Adrieny Šimonové, pro niž je charakteristická právě jednota, velká integrita osobnosti a díla. Vlivem tohoto rozporu se nepodařilo divadelně přesvědčivě zobrazit Šimotovou jako dramatický fenomén, tím spíš, že se herečky přehlušovaly zvukem trhaného papíru a jinými hluky, jež samy vyvolávaly. Nicméně jde opět o náročně komponovanou, promyšlenou a herecky provedenou inscenaci, která uchvacovala dílčími obrazy.

Na Šrámkův Písek porota neměla možnost nominovat a navzdory vysokým nárokům tvůrců obou zmíněných inscenací na sebe samé i na diváky nedala tentokrát ani žádné doporučení.

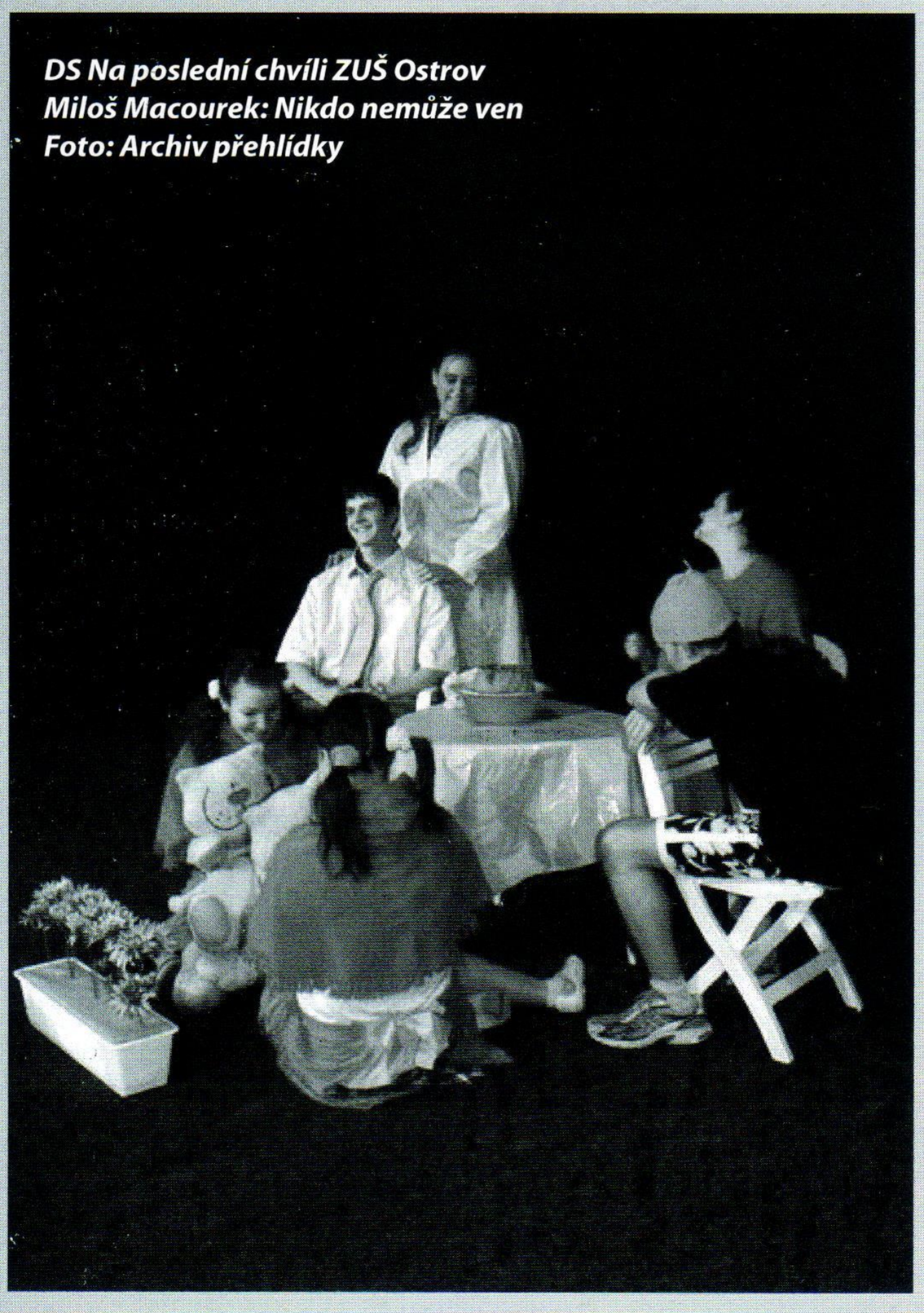

DS Na poslední chvíli ZUŠ Ostrov
Miloš Macourek: Nikdo nemůže ven
Foto: Archiv přehlídky

Lounské divadlení 2009

Rudolf Felzmann

Výborně vybavená budova Vrchlického divadla, ochotný personál a obětaví organizátoři, to byly osvědčené záruky Lounského divadlení 2009, páté soutěžní přehlídky amatérských divadelních souborů v Lounech. Ve dnech 13. až 15. března se zde představilo 5 souborů s celkem pěti inscenacemi. Většina představení se řadila k zábavnému typu divadla, některá z nich se i přes zábavnost pokoušela sdělit myšlenkové poselství a některá naznačovala i hledání méně obvyklých forem vyjádření.

Strančická kulturní společnost nabídla známou hru ***Roberta Thomase*** **Osm žen**. Není podmínkou inscenovat tuto detektivku jako téměř psychologickou sondu, je možno ji pojmout i jinak, avšak námi zhlédnuté představení, prozatím nepříliš zkušeného souboru, nabízelo spíše pokusy o vytvoření komediálních scén bez pointace v málo proměnlivém temporytmu.

Benešovské Amatérské Nezávislé Divadlo Autorské (neboli Banda) zůstalo věrno svému zaměření, pokud jde o autorství, avšak značně se odchýlilo od snahy překvapit diváka jak formou, tak žánrem. Vůdčí osobnost souboru ***Pavel Němec*** napsal situační komedii **Amant** se zápletkou kolem svatby a nepravých i pravých nevěstách a ženiších. Text by bez problému mohl proniknout do repertoáru amatérských i profesionálních souborů, potřebuje však dramaturgické pročištění ve vztazích osob a v efektivnosti nápadů i v jasném uzavření zápletky. Režisér natolik podlehl svému autorství, že benešovská inscenace vyzněla jako pokus o konverzační komedii s málo pointovanými situacemi.

Divadlo Navenek Kadaň využilo omlazení v souboru k rozehrání komedie ***C. Goldoniho*** **Treperendy**. Podařilo se sice sdělit poselství o nebezpečném šíření pomluv, ale široká škála postav žen a jejich protějšků nebyla dostatečně odstíněna v charakteristice, kde vnější použití paruk či kostýmů zbytečně zatěžovalo i hereckou práci. Soubor můžeme pochválit za objevnou dramaturgii, byť se jedná o dílo zavedeného klasika. Řada hereckých výkonů zaujala živostí i nápaditostí, s níž lze postavy klasické předlohy přiblížit dnešnímu divákovi.

Zmíněné inscenace dávaly naději pro vývoj souborů v budoucnosti, avšak nelze je označit jako výrazný umělecký počin. Proto také porota žádné inscenaci neudělila nominaci do vyšší soutěže. Další inscenace naznačily programové směřování souborů i zajímavý herecký či pěvecký potenciál. Dva následující soubory pak byly doporučeny pro výběr na celostátní přehlídku.

Kulturní společnost Stráncičce / Robert Thomas: Osm žen. Foto: Jaroslav Kodeš.

Divadlo na Vísce Hořovice / Slávka Hozová, Ivo Štuka, Petr Mandel a Jan Procházka: Kolotoč. Foto: Jaroslav Kodeš.

DS Klas z Klášterce nad Ohří se mimo jiné zaměřuje na oblast literárně-filmové sci-fi. **Blade Runner** (na základě předlohy filmového scénáře ***Hamptona Fanchera a Davida Peoplea)*** je původně románem s tématem vzpoury dokonalých robotů – replikantů, kteří pronikají mezi lidi. Klášterečtí však vycházeli ze scénáře ke kultovnímu filmu z roku 1982, který sází především na temnou hororovost příběhu v plenérech velkoměsta, s ohromujícími zvukovými a vizuálními efekty. Základní myšlenka o vítězství lidskosti nad nelidskostí je tak znepřehledněna a v řadě motivů málo využita. Dějovou linku určují filmové postupy, takže nahrazením plenérových akcí krátkými jevištními přesuny se řada scén mění ve stručné a nedostatečně motivované epizody. Ani nápaditá scénografie nemůže vytvořit konkrétní prostor k rozvinutí dialogů a přesnější charakteristiku osob. Přesto inscenace upoutá fantazijní uvolněností a přes zkratkovitost se v klíčových scénách daří díky kvalitním hereckým výkonům vyjádřit myšlenkové poselství o potřebě vzájemného porozumění v odlidštěném světě.

Divadlo na Vísce z Hořovic se představilo **Kolotočem**, jejž tvůrci označují jako singspiel. Inspirací byla Balada od kolotoče Farkase Molnára známá i z muzikálového zpracování, ale soubor se především pokusil o propojení písniček renomovaného ***Petra Mandela*** a domácího ***Jana Procházky***. Scénář připravila ***Slávka Hozová,*** *texty písní napsal* ***Ivo Štuka***. Příběh z pouti na periférii velkoměsta má až banální zápletku o mladém muži Liliomovi, nezodpovědném v citech, neboť vyznává svobodu, která je však spíš bezohledností. V podstatě se jedná o písničkové leporelo pospojované jednoduchými dialogy. Soubor má výborného představitele hlavní postavy, který navíc dobře zpívá. Problematické je finále, s nedramatickou prodlevou ve scéně

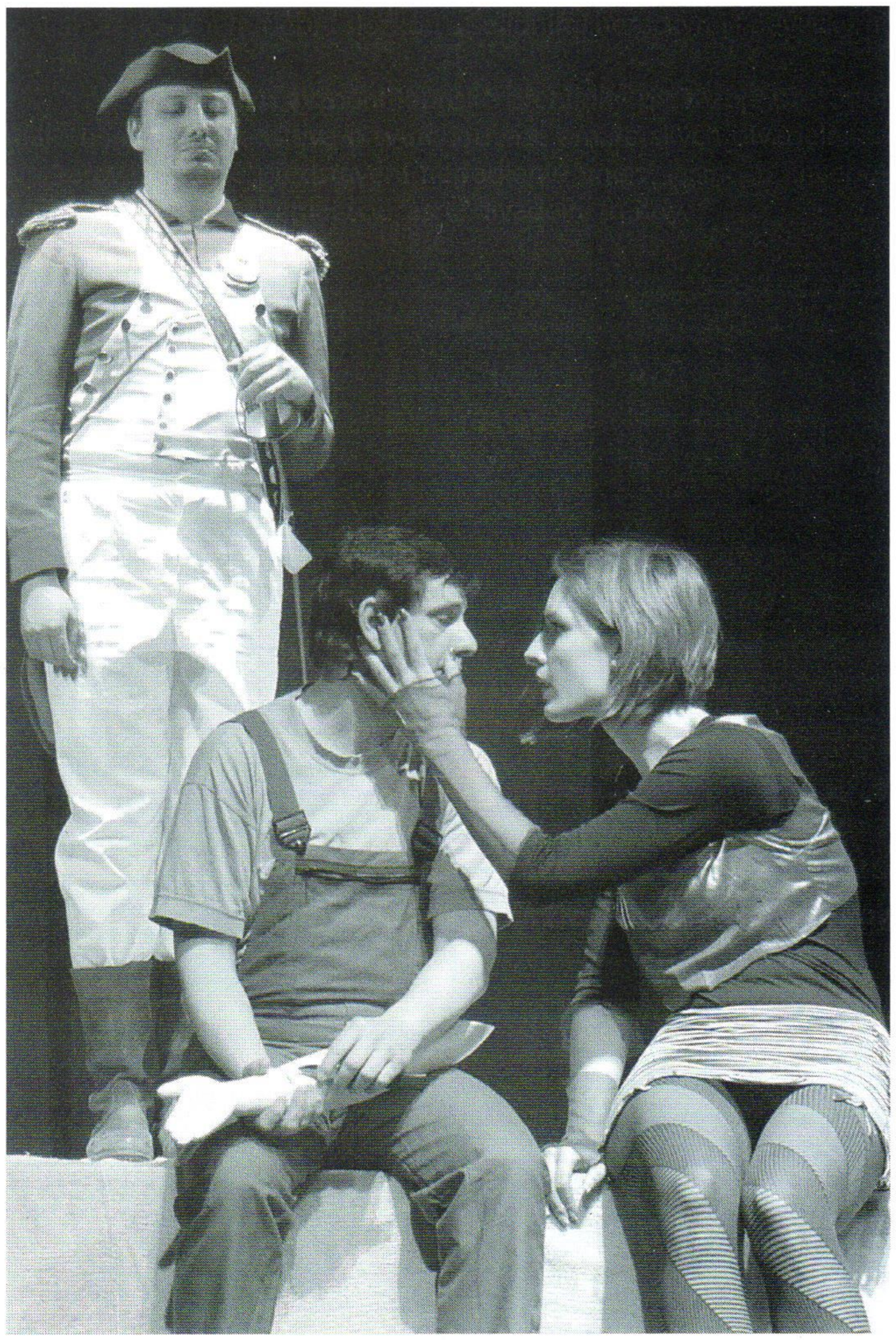

DS Klas z Klášterce nad Ohří / Philip K. Dick: Blade Runner. Foto: Jaroslav Kodeš.

po smrti hlavního hrdiny i s nejasným závěrečným vyzněním. Kolotoč zaujal především hudební složkou a solidními hereckými i pěveckými výkony.

V celkovém vyznění lounské přehlídky převažuje prozatím málo naplněná představa o tvůrčí odvaze amatérských divadelníků, ale zároveň žádné představení nepodlehlo vnější lacinosti či sebevzhlížívé neochotě vnímat současné divadelní trendy.

BANDA – Benešovské Amatérské Nezávislé Divadlo Autorské / Pavel Němec: Amant. Foto: Jaroslav Kodeš.

Divadlo Navenek Kadaň / Carlo Goldoni: Treperendy. Foto: Jaroslav Kodeš.

„Klášterečtí však vycházeli ze scénáře ke kultovnímu filmu z roku 1982, který sází především na temnou hororovost příběhu v plenérech velkoměsta...“

Divadelní klub Jirásek Česká Lípa
Václav Klapka: Obři dona Quijota
Foto: archiv souboru

Děčínská brána 2009: Kvalitu nemusí přinášet kvantita

Pavel Panenka, ředitel přehlídky

Málo, velmi málo představení, která by byla schopna aspirovat na účast v letošním programu Děčínské brány, oblastní postupové přehlídky amatérského divadla, se urodilo v části severních a východních Čech.

Rumburští se s novou hrou nedostali ani na dohled k cílové rovince, Benešovští by to nestihli, Bílinští by museli premiérovat přímo na přehlídce, dokonce i Rádobydivadlo Klapý posléze účast odřeklo a mnohé další soubory na tom byly stejně nebo podobně. Naštěstí se podařilo dát program o pěti představeních dohromady tím způsobem, že kamarádi ze Starých Křečan, kteří už svou komedii derniérovali před čtyřmi měsíci, se uvolili ji oprášit. Kdyby věděli, jak se jim bude dařit, asi by to nedělali... Ale řada diváků přijala i toto představení s povděkem.

Další nepříjemností byl vzkaz z ARTAMA, že naše stálá členka odborné poroty Mgr. Lenka Lázňovská je nemocná. Dali jsme jí vědět, že nám je to moc líto a budeme se tedy těšit napříště. V porotě pak zasedli MgA. Kateřina Baranowska, MgA. Jiří Hraše, oba z Prahy, a Mgr. Pavel Harvánek z Liberce, jimž tajemnicí byla Jana Urbanová z Krupky.

O víkendu 28.–29. března nakonec skoro všechno vypadalo stejně jako v předešlých šestnácti ročnících. Porotci přijeli, ubytovali se a začali pracovat. Spolu s diváky zhlédli nejprve v sobotu dopoledne inscenaci **Broukovcova KamDivadla z České Kamenice**. To v režii Aleše Vlčka nastudovalo ***Goldoniho* Hrubiány**. Téma – jak jsou muži zapšklí a zlí a jak se nakonec ženám s pomocí intrik povede věci dovést do zdárného konce, včetně nezbytné svatby – se jim podařilo ztvárnit přehledně. Problém byl trochu s hereckými výkony a také s kostýmy, všechno to bylo poněkud z jiné opery. Inu, nováčkovská daň. Po semináři s porotou soubor jistě nastartuje „lépe a radostněji“ a příště bude těm nejlepším vyrovnanějším partnerem.

Sobotní odpoledne přivedlo obecenstvo do komorní úpravy improvizovaného hlediště přímo na jevišti, kde vystoupila pětice mladých dam ze souboru **The Spis – Hovězí králíci z Košťan u Teplic**. Uvedly svou koláž slavných monologů **Známky života** autorky ***Jane***

Divadelní klub Jirásek Česká Lípa
Václav Klapka: Obři dona Quijota
Foto: archiv souboru

Martin. Tento ansámbl už na děčínské přehlídce hrál, ovšem kusy ve zcela jiném duchu; absurdní poetika kdysi studentského souboru, který uváděl věci jak z vlastního pera, tak známé autory typu Mrožka, zřejmě s věkem bere za své. Kdo čekal, že půjde o průměrnou produkci relativně nedramatického charakteru (vždyť jde „jen" o monology), mýlil se. Svěží, jednoduché zpracování věci jen pomohlo a diváci se celou tu hodinku skvěle bavili (jako ostatně vždy, i při někdejší absurdní poetice The Spis).

V podvečer byla na programu inscenace tradičního a úspěšného účastníka této přehlídky, **Divadelního klubu Jirásek Česká Lípa**. Jako obvykle uváděl představení, jehož základem je text dvorního režiséra souboru ***Václava Klapky***, tentokrát pod názvem **Obři dona Quijota**. Neobvyklé bylo, že se jednalo o hořkou komedii, jak autor avizoval, ba téměř tragikomedii. Jiráskovci předvedli, jako ostatně vždy, vyspělé kolektivní pojetí s výbornými hereckými kreacemi ve vynikající, působivé a účelné scéně, podpořené takměř brilantní technikou. Milé bylo zjištění, že ve hře – na rozdíl od předcházejících Holmesiád – šlo o vážné téma, méně povzbudivý však byl v podstatě nihilistický závěr. Nicméně diváci s herci šli od začátku do konce, odpustili sem tam problesknuvší nervozitu a v divácké soutěži soubor odměnili nejlepším hodnocením. Porota nezůstala pozadu.

Sobotní program uzavřela v úvodu zmiňovaná crazykomedie **Divadelního souboru Domu kultury Staré Křečany**, který mnozí znají z dřívějšího letitého působení v Domě kultury v Rumburku. Tam se ovšem klima změnilo natolik, že skupina režiséra Jaroslava Mrštíka zamířila do pět kilometrů vzdálené obce. Na jevišti v Děčíně soubor předvedl svou další frašku z pera otce a syna s přízviskem ***Cooney***, aktuálně tedy syna Michaela, **Nájemníky pana Swana aneb Habaďůru**. Inu, člověk, který soubor zná, věděl dobře, jak inscenace ve své nejlepší době asi vypadala. Nyní však na řadě míst drhla, a to je zejména u sitcomů věc velice nepříznivá. Přesto se někteří herci uvedli zkušenými výkony s velkým nasazením, což bylo oceněníhodné.

Přehlídku pak v neděli dopoledne zakončil soubor **Městského divadla Děčín** se svým divadelně-hudebně-výtvarně-tanečním klipem **Malá mořská víla** na základě předlohy ***Hanse Christiana Andersena***. Klasického jevištního dramatického projevu je v něm, pravda, méně, ale to ani není ambicí tohoto multimediálního tvaru. Ve špičkové scéně se hodně pracuje s výtvarnem, od kostýmů po světlo (tmu), skoro neustále zní hudba (má-li ovšem text, pak zásadně anglický), velmi zajímavá je i choreografie tanečních a modelingových vstupů. Za padesát minut člověk vidí a slyší tolik, že byste tak krátkou dobu zdaleka nehádali.

Jak vidno, dramaturgie přehlídky byla velice pestrá, a o to těžší práci měla porota. Byla však dosti zkušená na to, aby se tím nechala zaskočit. Nakonec k postupu na národní přehlídku činoherního a hudebního divadla Divadelní Děčín 2009 nominovala českolipské představení, na prvním místě doporučila děčínské a na druhém košťanské. Ceny za inscenace obdržely první dva soubory, Česká Lípa a Děčín, Košťany pak za totéž čestné uznání. Oceněny byly výrazně také scénografie obou nejlepších představení, u České Lípy Renata a Cyril Grolmusovi a u Děčína Jana Stejskalová. Stejně tak hudba Bohuslava Myslíka v inscenaci Obři dona Quijota. Z herců získali nejvíce ocenění opět Českolipští, celkem tři – ceny mají Karel Bělohubý a Dita Krčmářová, čestné uznání Miki Vik. Dvě čestná uznání za herecké výkony obdržely dámy z Košťan (Marie Mertlová a Helena Elmanová) a jedno Staré Křečany (Jan Solar). Poslední čestné uznání získala děčínská Alena Tichá za choerografii Malé mořské víly.

Zcela zjevné bylo, že u tří zúčastněných inscenací bylo možno konstatovat vysoce nadprůměrnou kvalitu. A ta, jak se letos ukázalo, nemusí jít nutně ruku v ruce s kvantitou.

Za organizátory mohu konstatovat, že děčínská přehlídka už má takovou pozici, že nemusí mít strach o účinkující ani diváky, a to ani v dobách, kdy inscenace zrovna nerostou jako houby po dešti. Dobře se jí daří také co do hmotného zabezpečení. Už sedmnáct let ji pořádá Svaz českých divadelních ochotníků, jemuž se daří získávat pravidelně grant Ústeckého kraje i města Děčín, jimž proto za jejich trvalou přízeň živé kultuře náleží poděkování.

Dramaturgická pestrost v Lomnici nad Popelkou

Rudolf Felzmann

Dvanáctá přehlídka ochotnického divadla Jizerské oblasti se konala v Tylově divadle v Lomnici nad Popelkou. Přehlídku šesti soutěžních inscenací zahájil v pátek 6. března pořádající **Divadelní spolek J.K. Tyl Lomnice nad Popelkou** komedií ***Branislava Nušiče* Paní ministrová**. Satirický obrázek ze Srbska počátku 20. století udivuje neměnností ve společenských poměrech. Nadutost a přemíru okázalých gest i finančních požadavků politických představitelů pochopili inscenátoři jako současné téma. Jenže ve snaze nepodlehnout zjednodušené aktualizaci nevyužili nabízející se sarkasmus či satirickou nadsázku, a tak víceméně realistické zpodobení charakterů vyznělo jako lehká zábava se shovívavým pohledem na veřejné činitele.

Nepoměrně ostřeji se na charakter současníka podívali členové **Turnovského divadelního studia A. Marek**. Scénáře, režie i scénografie se ujal ***Petr Haken*** a pro avizování své inscenace použil poněkud zavádějící titulek: **A.P. Čechov – „Tři sestry"**. V textu programu ale už vše uvádí na pravou míru, když označuje Čechova a jeho hru pouze jako prvotní inspiraci. Základní obrys děje zachovává, ovšem na jevišti jsou tři bratři a čtvrtý herec jim přihrává z pozice několika mužských postav původní předlohy. Jestliže by sestry snad trochu dojímaly svou ženskou osamoceností či slabostí, pak tihle bratři právě mužským principem jednání zcela bezostyšně prezentují chrapounskou znuděnost a totální nechuť k aktivnímu činu. Svou vykořeněnost zdůvodňují neschopností koupit si jízdenky na vlak do Moskvy, kde by konečně začali smysluplně žít. Stejný motiv se už dávno objevil v inscenaci Rádobydivadla Klapý, avšak v pánském provedení Turnovských získává na brutalitě, neboť jedinou aktivitou protagonistů jsou zbytečné činnosti, řeči a otvírání lahví s vodkou. Uprostřed poloarény ohraničené sítí se povalují a potácejí tři chlapi, zahledění natolik do sebe, že je ani příliš nedojme požár města a vlastně je ani nezajímá odjezd vojenské posádky, byť by s ní mohli také opustit své guberniální hnízdo. Pokud přistoupíme na tuto drsnou transformaci původní

„Přehlídka tentokrát potěšila dramaturgickou pestrostí, jež oproti předchozím ročníkům prospěla i úrovni jednotlivých inscenací."

Divadelní studio A. Marek Turnov / Petr Haken podle A.P. Čechova: Tři sestry. Foto: Pavel Matějka.

Divadelní studio A. Marek Turnov / Petr Haken podle A.P. Čechova: Tři sestry. Foto: Pavel Matějka.

předlohy, pak nepřehlédneme problém inscenace: vizitka trojice mužů je dána v expozici, vše je sugestivně prezentováno sice naturalistickými prostředky, avšak bez výraznější dramatické gradace. Možné vyústění tohoto drásavě nihilistického nicnedělání je sice naznačeno, ale prozatím se více projevuje ztráta tempa a zesiluje pocit nedoslovenosti. O to zajímavější by mohl být další vývoj inscenace, která nese všechny znaky svébytného autorského divadla. Vyrovnané herecké výkony jsou podporovány zvukovou složkou, v níž překvapivé rámování hudbou D. Šostakoviče se spojuje s opileckým zpěvem vulgární písničky. „Tři sestry" turnovských divadelníků jsou představením, které dráždí a snad i rozčiluje, ale pro mnohé z nás to nebyl problém záměny mužů za ženy, ale otázka vnímání našeho vztahu k současnosti.

Sobota 7. března přinesla další zajímavé dramaturgické podněty. **Divadlo Jesličky ZUŠ Na Střezině z Hradce Králové** zaujalo **Temnými alejemi**, čtyřmi povídkami ***Ivana Bunina*** o vášních lásky. Dramatizátor a režisér ***Josef Tejkl*** se pokusil s mladými herci převést z knižní podoby do dramatického dění uhrančivé příběhy plné pudově živočišných i nostalgických romancí, kde ale samotný příběh je velice jednoduchý a nenový, ba téměř vždy nese prvek banality, sebeironie a smutné směšnosti. Vypreparované dialogy jsou krátké a musí být provázeny komentáři mužů, kteří uvádějí posluchače do děje. Širokodechost a poetičnost Buninovy prózy je nahrazena hudební složkou. Chór nádherně zpívajících žen i svými kostýmy vytváří až fantasmagorický svět osudové lásky. Pohyb chóru i využití hudebních instrumentů naplňuje jednu složku inscenace. Druhá složka, povětšinou vyprávěná mladými muži, se s proudem vášně míjí. Mládenecké rozprávění inklinuje více k něžné lyričnosti než ke spalující vášni a rozehrávané akce milostných i dalších setkání působí spíše jen jako cudná obrazová ilustrace. Připojíme-li považlivou kvalitu jevištní řeči, pak jsme svědky inscenace sice naznačující cestu k básnivému jevištnímu obrazu, ale zároveň prozrazující limity dané technickým vybavením i typovým obsazením mladého souboru.

Divadelní soubor Tyl Železný Brod avizoval hru polského dramatika ***Stanislawa Grochowiaka*** **Šílená Gréta**. Autor se inspiroval Bruegelovou stejnojmennou obrazovou alegorií a je na inscenátorech, jak naloží se značně rozsáhlým textem. Vedle čistě kriminalistické zápletky lze akcentovat příběh prostoduché venkovanky, jež sice na poslední chvíli unikne z cely smrti, avšak navždy poznamenaná šílenstvím, nebo nám nabídne motiv proslulého prokurátora, který se na závěr kariéry dopustí fatálního omylu. Železnobrodští natolik zredukovali text, až jim zbyla ne zcela logická historka o podivínské vražedkyni, která se zřejmě vyhne zaslouženému trestu. Ani solidní herecké výkony nenahradily absenci myšlenkového poselství.

Divadelní soubor E.F. Burian při MěKK Tanvald vsadil na prověřenou předlohu z dílny ***Jaromíra Břehového*** **Rejžák z Prahy**. Tanvaldští znali úspěšnou autorskou inscenaci kolegů ze Žlutic o podvodném režisérovi slibujícím ochotníkům netradiční spolupráci. Režisér Vlastimil Hozda neusiloval o závratnou inovaci, ale poučil se z problémů, jež originální uvedení provázely. Mírně zkrácený text se vyhýbá několikerému opakování scén, aby o to překvapivější bylo závěrečné divadlo na divadle. Vyřešil i charakteristiku postav bez závislosti na původních představitelích a měl šťastnou ruku v obsazení titulní role. Jenže problémem textu je závěrečná pointa, tedy pomsta zneužitých členů soboru vůči podvodnému režisérovi. Ani Tanvaldským se nezdařilo logicky uhrát, proč je mohl onen rejžák tak usurpovat, ani nevyšla dostatečně výrazně následná odveta. Je však příjemné zjistit, že hra, která jako by byla adresována především divákům z řad ochotníků, vyznívá i v širších souvislostech. Tanvaldský soubor o to evidentně usiloval a jeho snaha byla úspěšná.

Soutěžní část přehlídky uzavřel **Divadelní soubor PODIO ze Semil**. Komedie francouzského scenáristy a dramatika ***Laurenta Ruguiera*** **Uděláte mně to znova?** je spíše sledem kabaretních čísel z ordinace plastického chirurga, kde se ženy různého věku pokoušejí změnit svou tvář i tělesné tvary. Jednotlivé výstupy se vrství lineárně, kterákoli sekvence může být vypuštěna, cokoli může být vloženo a vše může kdykoli skončit či pokračovat. Kladem inscenace je, že přes všechnu možnou dvojsmyslnost i otevřenou erotičnost herci nesklouzli do demonstrativního polopatismu a pokoušeli se přehlcenému textu dát podobu konverzačky. Pět žen spolu s roztomilým doktorem méně náročného diváka pobavilo, nás může mrzet, že tak dobrý herecký potenciál nenašel uplatnění na kvalitnějším textu.

Posledním, avšak nesoutěžním představením byl ***Nestroyův*** **Zlý duch Lumpacivagabundus** v podání **Divadelního souboru FRK z Nové Vsi nad Popelkou**. V neděli 8. března dopoledne proběhlo hodnocení přehlídky, bylo uděleno sedm cen a šest čestných uznání. Na národní přehlídku v Děčíně bylo nominováno Turnovské divadelní studio A. Marka, doporučení se dostalo Jesličkám z Hradce Králové a DS E.F. Buriana z Tanvaldu. Přehlídka tentokrát potěšila dramaturgickou pestrostí, jež oproti předchozím ročníkům prospěla i úrovni jednotlivých inscenací.

„Divadlo Jesličky z Hradce Králové zaujalo Temnými alejemi, čtyřmi povídkami Ivana Bunina o vášních lásky. Dramatizátor a režisér Josef Tejkl se pokusil s mladými herci převést z knižní podoby do dramatického dění uhrančivé příběhy plné pudově živočišných i nostalgických romancí..."

Divadlo Jesličky ZUŠ Na Střezině Hradec Králové / Ivan Bunin, Josef Tejkl: Temné aleje. Foto: Pavel Matějka.

Nehrát, ale být
Modrý kocour Turnov
26. 2.–1. 3. 2009

Vladimír Hulec

Modrý kocour se v Turnově pod vedením agilního Petra Hakena a jeho rodiny konal již počtrnácté. Mezi regionálními přehlídkami amatérského divadla si svou ojedinělou dramaturgií vybudoval výjimečné postavení. Účastní se jej totiž nejen „soutěžící" soubory se svými inscenacemi – tradičně směrem Šrámkův Písek a několik posledních let navíc směrem na Mladou scénu, tedy tentokrát Ústí nad Orlicí – ale vedle nich i pozvaní hosté rekrutující se jak z „alternativní" oblasti tak tradičního divadla, vždy ovšem z nějakou vazbou na amatéry a tento festival. Tak se letos v Turnově objevilo **Rádobydivadlo Klapý** s ***Krobotovou*** dramatizací ***Hrubínovy* Romance pro křídlovku**, **Divadelní spolek Tyl z Mnichova Hradiště** s **Dalskabáty, hříšnou vsí *Jana Drdy*** a **Anička Duchaňová** se svým sólo kabaretem **La Kantýna**. Všechna představení si našla „své" diváky, což je asi pro festival to nejpodstatnější. Na Rádobydivadlo Klapý do divadla přišli starší diváci konzervativnějšího ražení, na Aničku praskalo jeviště „za oponou" místního kina ve švech především mládeží. Dalskabáty jsem už bohužel neviděl, neboť bylo už po soutěži a odjel jsem, nicméně titul sám o sobě zaručuje dostatečně velkou „cílovou" skupinu dětského odpoledního diváka. Tato divadla tak tvořila dobrý rámec čtyřdenního klání – počítám-li dobře – čtrnácti amatérských souborů z východních Čech a Prahy. Jelikož kolega z poroty směr Mladá scéna Karel Tomas se bude věnovat „své" oblasti, v následujícím textu se pokusím charakterizovat pět soutěžních inscenací a inscenačních projektů směr Šrámkův Písek.

„...ať přemýšlím, jak přemýšlím, neshledávám mezi jednotlivými soubory a jejich projekty v podstatě žádnou souvislost. Vyjma jediné – všichni se snažili nehrát, ale především na jevišti být."

Autenticita jako estetická hodnota

Nevím, zda je to nízkým počtem účastníků tohoto „směru" festivalu, ale ať přemýšlím, jak přemýšlím, neshledávám mezi jednotlivými soubory a jejich projekty v podstatě žádnou souvislost. Vyjma jediné – všichni se snažili nehrát, ale především na jevišti „být". Každé divadlo ovšem v jiném typu divadla, v jiném divadelním kontextu, v jiném oboru a z jiného důvodu.

Tradičnější vidění divadla zastávalo divadlo **Bezodezvy Liberec**, jež přivezlo inscenaci ***Goldflamovy*** komorní komedie z divadelního zákulisí **Dámská šatna**. Se začínajícími libereckými divadelnicemi ji pro tradiční divadelní jeviště připravila členka tamního KÚD Gabriela Vodrážková. Sama se navíc obsadila do role Lízy, životem protřelé, zkušené herečky. Zvládala ji perfektně. Ostatní tři dívky jsou – jak samy prozradily – úplné začátečnice, což se projevilo především v přemíře gest, zbytečných akcí a ne úplně šťastných aranžmá scény, již vyplňovaly bez nějakého nalezení vztahu k hracímu místu. Mám ale rád takto „nepoznamenané" herce, kteří se nesnaží diváka přesvědčovat složitými výklady situací a charakterů, ale především na jevišti „jsou". Takový pel se nedá simulovat a příště již být nemusí. Jejich autenticita přebila jistou klopotnost, s níž se snažily zvládat (spíš odříkávat než hrát) dialogy přeplněný text, a divák se vcelku spontánně mohl bavit jak chytrým Goldflamovým humorem, tak přímostí, s níž k němu herečky přistupovaly.

krajské postupové přehlídky

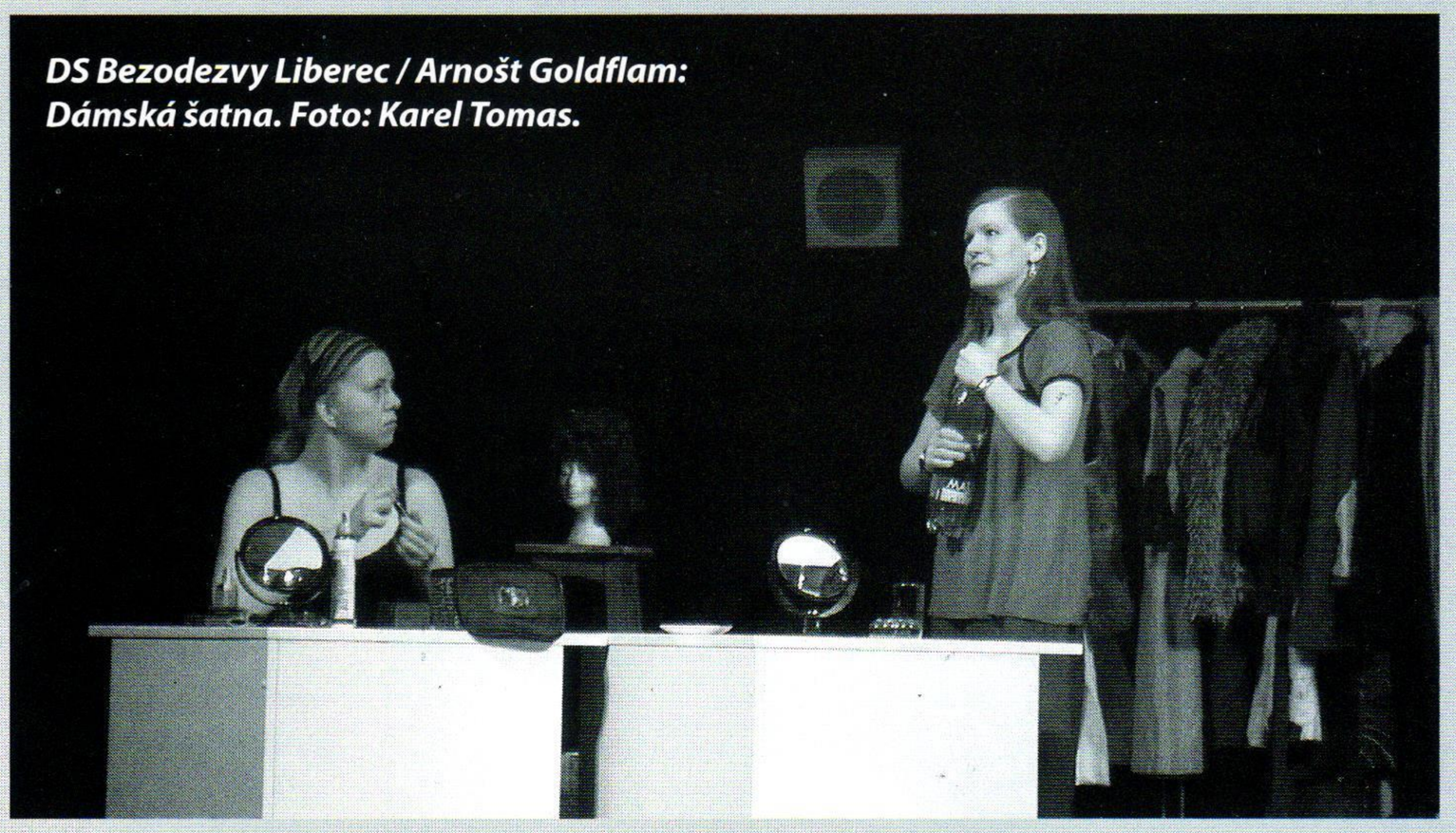

DS Bezodezvy Liberec / Arnošt Goldflam: Dámská šatna. Foto: Karel Tomas.

Tradiční jeviště velkého divadla zvolil pro svou sólovou produkci také herec, režisér a dramatik z **České Kamenice Jaroslav Střelka**, velký oblíbenec kolegy v porotě Petra Lanty. Střelka je totiž obdobně bláznivý, osobitý a neuchopitelný samorost. Zobrazuje ve svých projektech bizarní svět podivínů a bláznů, jenž je pravděpodobně otiskem duše jeho samého. Autorské monodrama **Konec světa**, jež uvedl pod hlavičkou **Broukovcova**

Broukovcovo Kamdivadlo Česká Kamenice / Jaroslav Střelka: Konec světa. Foto: Karel Tomas.

Kamdivadla se zabývá možná sebevraždou, snad rozloučením se (pouze) s uměleckým životem osamělého spisovatele Stanislav Smůly. Řešení je věcí diváka. Hlavní postava, básník Stanislav Smůla, se před ním hodinu vyzpovídává ze svého tristního, zoufalého života. Ze svých běsů, z rodičovských a milostných nepochopení a nedorozumění, z apokalyptických vizí přítomnosti i budoucnosti lidstva, jež čím dál víc ovládá nuda, banalita a šeď. Osamělý básník, osamělé monodrama, osamělost jako téma. Takové divadlo vyžaduje velké vcítění a porozumění. Chtěl-li by Jaroslav Střelka komunikovat s širším spektrem diváků, musel by se přece jen více soustředit na formální aspekt svých produkcí. Dramaturgicky se zamyslet nad výstavbou textu, pracovat s dynamikou projevu a více rozehrávat a hlavně interpretovat jednotlivé situace. Kdoví, zda by však tím neztratil to podstatné – svou duši.

Největším překvapením bylo na letošním Kocourovi **Liberecké studentské divadlo** (**L.S.D.**) s inscenací **Protentokrát mimo**. A „mimo" všichni herci skutečně byli. Bez jakýchkoli ohledů, zcela spontánně provedli přímo před diváky destrukci divadelní iluze, divadelních zvyků a kánonů. Na jevišti stála již při příchodu diváků a pak až do konce představení zjevně nešťastná polonahá dívka, zčásti oblečená do vojenského mundůru. Herci přicházeli na scénu z hlediště, když předtím drsně komentovali právě tuto postavu. Začali hrát text Mrazíka, ale jen nahodilé pasáže, jež se jim do rukou dostávají z jinými postavami rozhazovaného scénáře. V další okamžik se mezi sebou hádají, svádějí, pak zčistajasna zatančí v maskách nejslavnější pasáž z Labutího jezera. Je to chaotické, nedává to smysl, je to ulítlé. Spontánnost, kreativita a radost z „bytí" nejen na scéně, ale vůbec. Z takových lidí můžou být skvělí herci, hudebníci, výtvarníci či jiní umělci, zrovna tak jako vynikající doktoři, učitelé či inženýři. Jen šedivé úřední krysy (doufám) ne. Z jeviště totiž čpěla především anarchie, vzdor a zatím nikam nesměrovaná inteligence. Jako divadelní tvar to možná nebude jindy a jinde fungovat (projekt jsme doporučili na 1. místě), ale jako projev fantazie a od konvencí maximálně oprošťované divadelnosti to zabírá.

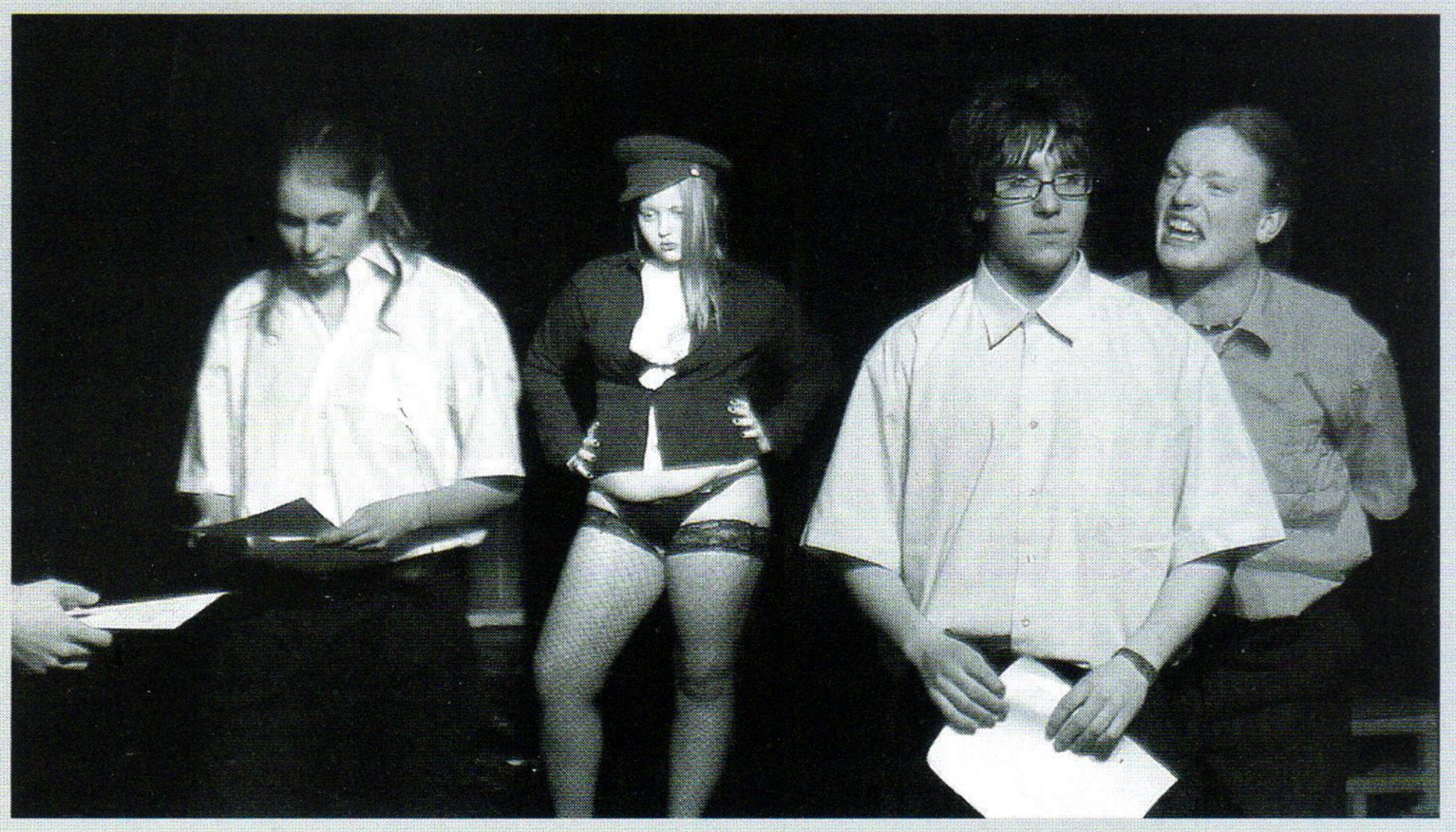

L. S. D. – Liberecké studentské divadlo / Pro tentokrát mimo. Foto: Karel Tomas.

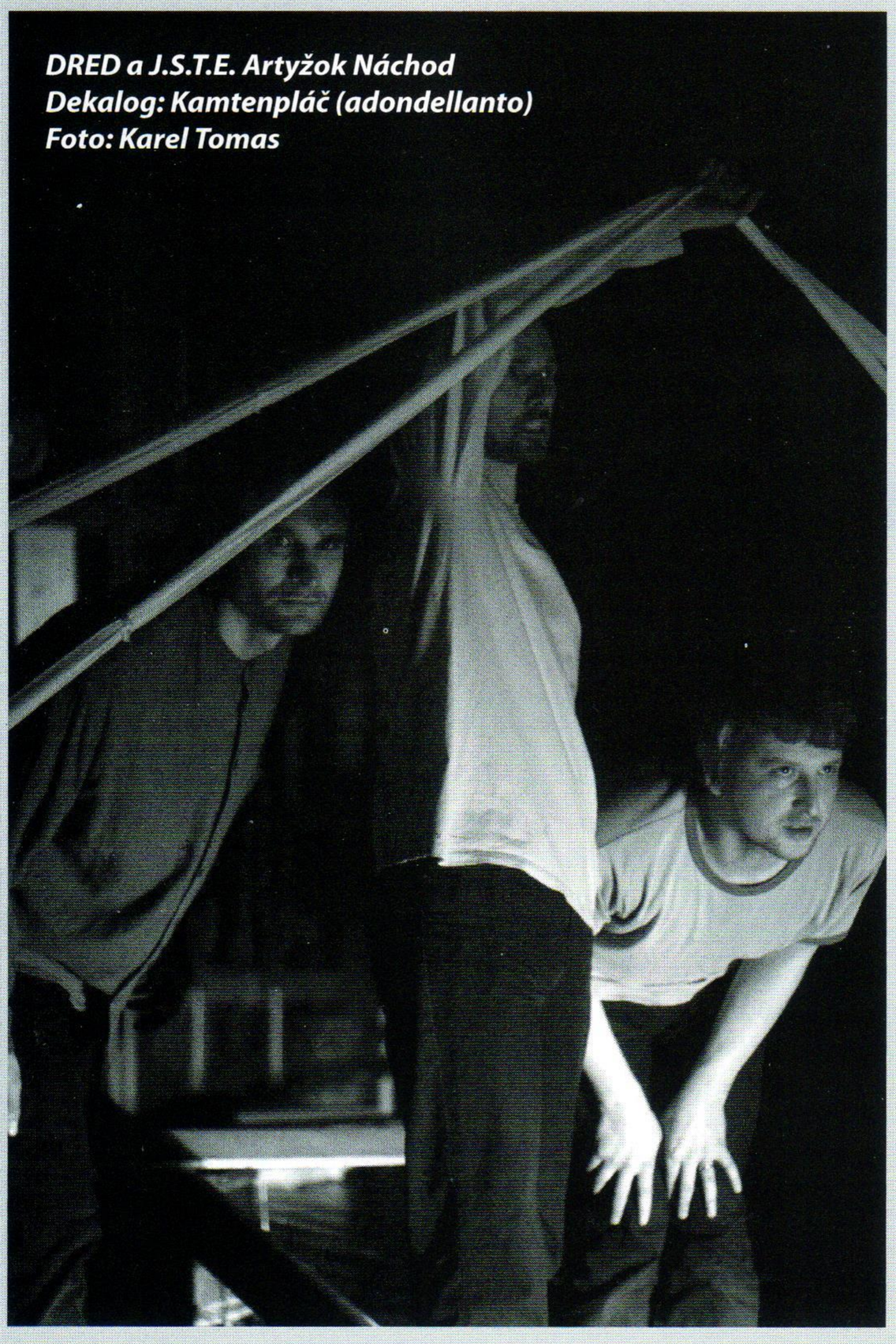

DRED a J.S.T.E. Artyžok Náchod
Dekalog: Kamtenpláč (adondellanto)
Foto: Karel Tomas

Kultovní projekty

Nakonec jsem si nechal dvě východočeské legendy. Anebo spíš kultovní soubory? Mají totiž mnohé za sebou, jedněmi nenáviděni, jinými obdivováni, jedněmi haněni, jinými do nebes vynášeni a jen málokomu fuk.

Černí šviháci z Kostelce nad Orlicí asi až do hrobu budou konfrontováni se svou nejslavnější inscenací Amatéři z roku 2003. Po několika více či méně úspěšných peripetiích se autor a režisér ***Josef Tejkl*** vrátil ke kořenům. Inscenace „podle divadelních her Josefa Kloboučka", **Svět podle Kloboučka** je opět pábitelským útvarem spoléhajícím na bizarnost situací a děje, jež znásobuje samotná bizarnost herců. Před divákem se odehrává přehlídka panoptikálních postav z jakési blízké budoucnosti (či možná přítomnosti), připomínající orwellovské či bradburyovské vize světa a společnosti. Nahlíženo a zpracováno je to ale typicky tejklovskou optikou syrovosti, vulgarity, jízlivosti, humoru a jemné poezie. Hraje se 70 minut bez přestávky, na jevišti se vystřídá devět herců a přehršle postav, neustále je tam všudypřítomná vypravěčka a objeví se dokonce autor Josef Klobouček (David Najbrt) sám. Inscenace zatím není „vychytaná". Například právě postava autora je zatím trochu bezduchá, rozpačitá. Není jasné, jaký typ člověka a vztah k „svému" dílu vlastně zastává. Obdobně dopadají i některé dílčí scény. Celek je ale nádherně „černěšviháckým" – kdy hybatelem dění a nositelem humoru je především osobitost jednotlivých aktérů. Všem vévodí bezdomovec Alois v podání Františka Nováka a Prodavačka a Pokojská v nádherně „divněšvihlém" zosobnění Lenkou Chvojkovou. Kouzelní jsou ale všichni – svéráz Aleš Hanáček, divousové Josef, Ludvík a Marie Židovi či silák, Batman či klient bordelu Miroslav Vorlík. Šviháci

jsou prales různě starých, životem zohýbaných stromů, keřů a rostlin, jež tvoří jedinečný celek, který by měl být státem chráněný jako ekologická rezervace žité přítomnosti (2. doporučení).

Obdobný duchovní prostor vytváří i společenství kolem Ondřeje Pumra, v současnosti tvořeného z polsko-českého souručenství **DRED Náchod** a **J.S.T.E. Artyžok**. Na Kocourovi v premiéře uvedli již, údajně, sedmý díl své chystané dekalogie – **Dekalog: Kamtenpláč (adondellanto)**. Diváci sedí na jedné straně otevřeného prostoru, herci do něj vstupují z mnoha míst. Především jsou ale celý čas na scéně. Tématem je život a utrpení sv. Jana od Kříže (Juana de la Cruz) a jeho partnerky Teresie z Avily a založení reformovaného řádu bosých karmelitánů (2. polovina 16. století). Pumr snad poprvé zvládl formu stylizovaného fyzického divadla, esteticky blízkého polským souborům odchovaným tradicí Grotowského, Gardzienic ad. Doplňuje je však polsko-českou konfrontací a jistou mírou českého humoru či nadsázky. Nic však neshazuje, vše podává s velkou dávkou patosu a vážnosti. V kontextu českého – nejen – amatérského divadla jde (jak už jsem ale psal sem vícekrát) o velmi výjimečný opus čerpající z dávných evropských (křesťanských) duchovních tradic, jež přetavuje do jazyka soudobého „absolutního" divadla využívajícího podnětů divadla site specific, výtvarného, hudebního a především pohybového. Z dosavadních dílů Dekalogu jde o divadelně i formou nejdotaženější tvar. Jelikož jsme ji do Písku nominovali, bude jistě čas se jí věnovat šířeji a hlouběji. Na podzim chystá Pumr uvést svůj Dekalog v úplnosti – v říjnu na festivalu ...příští vlna/nextz wave... a pak právě v Turnově. Modrý kocour je totiž kočka, která Pumrovi rozumí. Prokázalo se to i letos.

„Šviháci jsou prales různě starých, životem zohýbaných stromů, keřů a rostlin, jež tvoří jedinečný celek, který by měl být státem chráněný jako ekologická rezervace žité přítomnosti..."

DS Černí šviháci Kostelec nad Orlicí / Josef Tejkl: Svět podle Kloboučka. Foto: Karel Tomas.

Porcování kocoura

Karel Tomas

Ne, nejde o čistě náhodnou podobnost s nechvalně známým porcováním medvěda. Jde jen o to, jak uvést článek, který zachycuje jen jednu třetinu z mnohotvárné přehlídky, tradičního turnovského Modrého kocoura.

Modrý kocour je svým způsobem zvláštní přehlídka. To, že se do jedné akce spojují postupové přehlídky v různých (pod)oborech, je celkem běžné. Zde se však již tradičně proplétá nejen směřování ke Šrámkovu Písku a Mladé scéně (dříve Náchodské Prima sezóně), ale i rozsahem rovnocenný doprovodný/inspirativní program. Tím i všechny zúčastněné inscenace vstupují do mnohem pestřejšího kontextu. Na tomto místě bych chtěl ukázat, jak se podle mého názoru projevila dílka směřující k Mladé scéně v Ústí nad Orlicí.

Přehlídku zahájil soubor **Stopa Podještědského gymnázia z Liberce** s jednoaktovkou ***Leonida Andrejeva* Láska k bližnímu.** Modelová hra, anekdota o nás lidech mezi námi lidmi, o tom, jak reagujeme na zdánlivé neštěstí, kterému věříme, jak se změníme v okamžiku, kdy pochopíme, že tatáž situace je jen reklamním trikem. Připomeneme si pár let starý projekt, kdy lidé uvěřili otevření nee-

DS Stopa Podještědského gymnázia Liberec / Leonid Andrejev: Láska k bližnímu. Foto: Karel Tomas.

xistujícího supermarketu. Povahová či charakterizační drobnokresba souboru včetně výtvarné podoby větší části figurek panoptika je na dobré úrovni. Problémem je absence konfliktu, minimální děj – čili míra, kterou divák snese. Trochu dlouhé capriccios – spolu s ruskými reáliemi vytváří mezi publikem a souborem stěnu, přes kterou se toho přenese jen málo.

Atraktor Liberec přivezl **Holky Elky *Radmily Adamové*.** Tedy jejich první část. A možná dobře, že si na celé dílko zatím netroufl. Jistě, dojde k posunu proti tomu, co autorka chtěla. První část je totiž anekdotou. Hořkým bojem tří rádobymodelek za své místo na slunci. Za reklamní „džob", na jehož konkurzu se sešly. Ve vzájemném boji na minimálním prostoru čekárny je vše povoleno: platí zákony džungle. Tři charaktery, tři světy, tři velmi dobře postavené a zahrané figury (a

„Pannoptikum/Každý je někdy trapný /.../ ...Alexandra Berková v tanci, resp. tanečním divadle. A obě části jako celek: silná výpověď o duši i o světě. Netradičními prostředky jak pro běžné chápání divadla, tak pro tradiční tanec."

DS Oldstars Praha / Přemysl Ruth: Olga a ďábel. Foto: Karel Tomas.

to nesmíme zapomínat ani na epizodickou majitelku reklamní agentury/fotografku, která člení čas, podtrhuje rytmus i intenzitu vzájemného boje) nenechají diváka, aby se nudil. Hořce groteskní vyznění boje pro nic za nic, vyšší moci, která si s námi manipuluje, jak chce – dopadá v pravý okamžik a v řádu inscenace. Možná, kdyby se soubor vrhl i na druhou (v rámci původního díla logickou) část hry, která vede do krutějších konsekvencí manipulace s člověkem, která nastoluje otázky ceny za úspěch a hodnoty člověka, možná by ji nezvládl. Třeba ano. Ale já jsem rád, že jsem viděl představení v této podobě.

Taneční soubor Magdalena z Rychnova se svojí inscenací ve dvou částech **Pannoptikum/Každý je někdy trapný** na první (povrchní) pohled patří někam jinam. Ale jen na první pohled. Nejen že plně vyhovuje regulím Mladé scény. Tato inscenace je opravdu tanečním divadlem. Příběhem, který v první části přináší boj mladého člověka s časem, který se na něj valí. S emocemi, vztekem, hrůzou, nátlakem, a sem tam radostnými či zklidňujícími prvky poezie. Tedy s tím, co přináší okolí. Společnost. Nemůžeme se zavřít do skořápky. Kolem nás je panoptikum jevů, a ať už na nás působí jakkoli, my musíme jít dál. Druhá část je druhou půlkou světa mladého (dospívajícího) člověka. Jeho nitrem, jeho vnitřními city, emocemi, trapností, pupínky, bezradností, zda jít s ostatními či proti nim, jak vypadám, jak na mne zareagují – až k poznání, že jsme všichni na jedné lodi. Alexandra Berková v tanci, resp. tanečním divadle. A obě části jako celek: silná výpověď o duši i o světě. Netradičními prostředky jak pro běžné chápání divadla, tak pro tradiční tanec. Ale tím zajímavější a apelativnější pro diváka.

Jeden z mnoha různě se prolínajících libereckých souborů **RS Liberec** přinesl inscenaci **Já nikdy**, postavenou na motivech knihy My, děti ze stanice Zoo ***K. Hermanna a H. Riecka***, obohacenou o vlastní názory z doby, kdy již ani v českých školách nejsou drogy

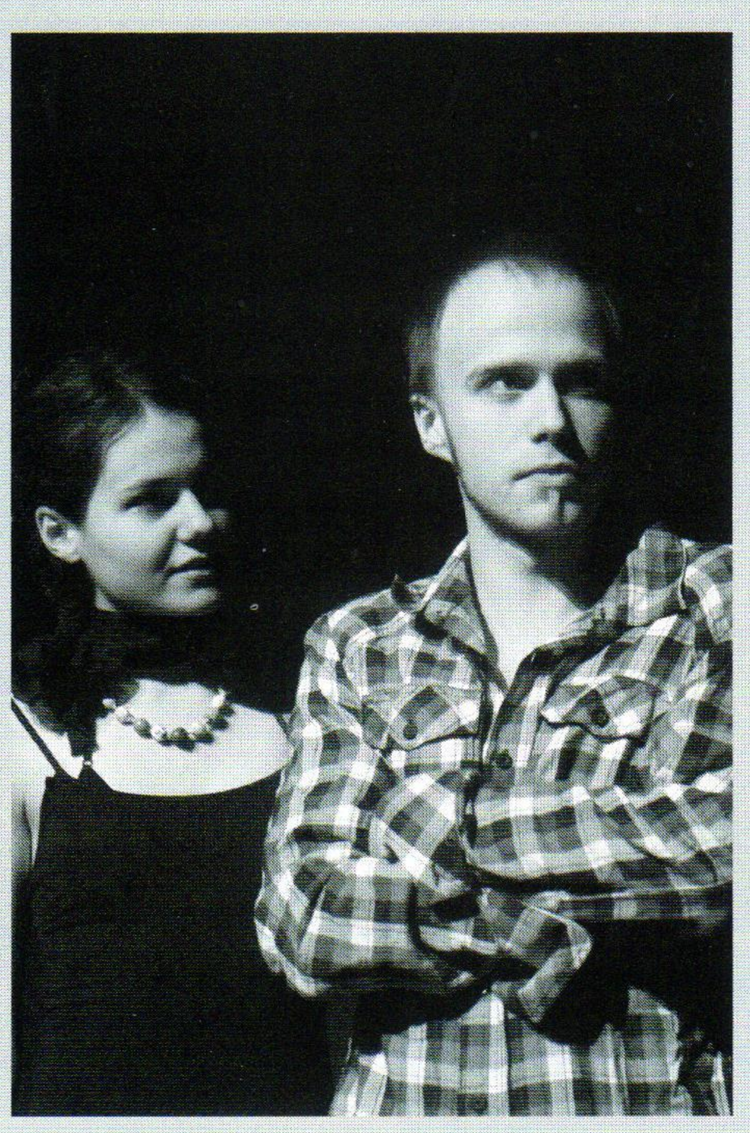

DS Oldstars Praha / Přemysl Ruth: Olga a ďábel. Foto: Karel Tomas.

RS II Liberec / Nebe (+ něco navíc)
Foto: Karel Tomas

něčím neobvyklým, kdy mládež v Liberci (nebo kdekoli jinde) mohou trápit podobné problémy jako Berlín sedmdesátých let. Dobrá práce s výtvarnem scény, s aktivními prvky několika drátěnek, matrací, kostýmními náznaky i často dobře vypracované skupinové stylizované scény (vodní dýmka) bohužel nezastřou schematičnost tématu. Najednou se individuální příběh stává příliš obecným. Ne až v pochopení diváka, ale již na jevišti. Rodí se zde agitka, dalo by se říci až vývojový diagram cesty životem s drogami. Řešení by si měl odnést divák, ale to by měla být zobrazovaná tragédie mnohem osobnější a konkrétnější.

V době, kdy si uvědomujeme, jak je naše republika malá, nepřekvapí, že se v Turnově objeví pražský soubor – patrně nestíhá pražské kolo. **Oldstars Praha** přijíždí se svým zpracováním hry ***Přemysla Ruta*** **Olga a ďábel.** Je to historizující příběh? Bylina? Legenda? Pohádka či apokryf? Text spadá do moderní dramatické linie. Jak poznat člověka od ďábla, když oba vypadají stejně a chovají se stejně? Pokud se ďábel rozhodne vstoupit do politiky a zamíchat garniturami, nic mu v tom nezabrání. A protože je v nás zlo, zlo v nejrůznějších podobách, hlodající i zuřící, skrývané, zakrývané, ostentativní i nevědomé, nic nepoznáme. Zlo nám je tak trochu i prospěšné. Pro život bez něj a pro boj proti němu potřebujeme něco víc než jen obecné fráze o špatnosti zla. Soubor Oldstars, který je velmi dobře připraven pro práci s hlasem, je však poněkud bezradný, když se jedná o prostorové řešení scén, o mizanscénu, o rytmus představení, není si jist ani v herectví. Divák má občas pocit, že soubor spoléhá na to, že to text poví za něj. Ale jeho sílu a složitost musí podat herec – bohužel patrně herec zkušenější než v tomto případě.

Atraktor II Liberec poněkud zmátl názvem své inscenace **Přes přísný zákaz dotýká se sněhu,** která ovšem byla něčím víc než konverzační komedií ***Antonína Procházky*** se stejným názvem. Začínající soubor odhadl své možnosti a přináší divadlo na divadle, zkoušku zmíněné Procházkovy hry,

přes kterou mladí herci vyjadřují svůj vztah k formě divadla, kterou by asi dělat nechtěli. Tím, že parodují machy režiséra i herců (bohužel často velmi obecně a schematicky), snaží se vypořádat si účty s něčím, co se jim zdá staré, zaprášené. Při jejich nezkušenosti jim však brzy dojdou náboje. Občas vymizí jejich generační názor, uchylují se pak ke schematičnosti televizní estrády. Nicméně kdyby opravdu dokázali do celého dílka dostat svůj osobitý postoj, šli by s nimi diváci po celou dobu.

RS II Liberec přinesl inscenaci **Nebe /+ něco navíc/.** Pro inscenátory to byl první pokus s diváky, alegorická hra o tom, že úspěch není všechno a o přezkoumání hierarchie hodnot sklouzla až k určité nesrozumitelnosti – jak nedokončením, tak i tím, že shodou náhod vypadly souboru dvě scény, ale i absencí nutného zatemnění apod. Nicméně šlo o poctivý pokus, ze kterého byl cítit potenciál inscenace, která ve své hotové podobě určitě zaujme. Stejně jako se postavy ptají, zda je nebe, ve kterém se octly, konečné, musí i soubor postoupit na další a další stupeň.

Tak, toto byl ten kousek kocoura, který připadl mému brku. Oceňuji jeho pestrost, oceňuji množství mladých inscenátorů, oceňuji i schopnosti organizátorů všechno zvládnout, propojit. Kousek od Turnova, v Liberci, ve stejné době pršely medaile (nejčastěji do Norska). Kocour nemá medaile, ale ve výkonech jde o srovnatelné akce.

Na Mladou scénu do Ústí nad Orlicí byly nominovány Holky Elky (podotýkám, že inscenovaná první část celého původního textu) Atraktoru Liberec a do dalšího výběru byla doporučena inscenace Pannoptikum/Každý je někdy trapný souboru Magdalena Rychnov.

Východočeský standard v Červeném Kostelci

Jan Císař

Standard – praví Akademický slovník cizích slov – je ustálená, normální míra, stupeň jako základ hodnocení. Pro Východočeskou přehlídku amatérského činoherního divadla 2009 v Červeném Kostelci bylo tím standardem divadlo, které stálo na principech, jež už po více než dvě staletí představují tradiční proud činohry. Přitom měl tenhle standard ve většině patnácti představení, která se odehrála ve dvou víkendech (27. února až 1. března a 6.– 8. března 2009) velmi slušnou úroveň. Jen tři inscenace na něj nedosáhly, protože je postihly některé elementární nedostatky. Ve dvou inscenacích lze dokonce mluvit o jeho nadprůměrné kvalitě. **Náchodská divadelní scéna** inscenací ***Čechovova*** **Strýčka Váni** v době, kdy Čechovova dramata jsou stále znovu terénem pro nejrůznější netradiční, postmoderní, alternativní scénické tvary, si zachováním tohoto standardu připravila nelehkou cestu. Režisér Miroslav Houštěk respektoval text, nesnažil se jej jakkoliv scénováním měnit, vykládal jej zevnitř s porozuměním pro jeho témata, dodržoval realistickou strukturu Čechovova scénického tvaru a nevzdával se ani zařazení do časů a prostoru carského Ruska z počátku 20. století. Opravdu tradiční inscenace – ale jak dosvědčila soustředěná pozornost diváků červenokosteleckého představení hraného v čase pro divadlo krajně nepříznivém (nedělní dopoledne 10 hodin) – mající i čím zaujmout. Základ této úspěšné přitažlivosti je v tom, že se tu neodříkává text a neprožívají duševní stavy, ale že se tu skutečně jedná – tedy hraje. Inscenace v celkovém vyznění zdůrazňuje nespokojenost s nenaplněným životem i marnou snahou najít východisko, jež zvyšuje nervozitu a beznaděj. Čechov kdysi řekl, že píše o tom, jak lidé nešťastně žijí a o tom tato inscenace vypovídá. Bez dobrých herců, kteří umějí formovat postavu s jistou technickou vyspělostí, s určitou představivostí, již zpodobují jiného člověka, a s patřičnou dávkou vnitřní pravdivosti, by to ovšem nešlo. Náchodská inscenace takové herce má, jsou schopni tvarovat své postavy s divadelní přesvědčivostí a odkrývat i jejich některé překvapivé polohy.

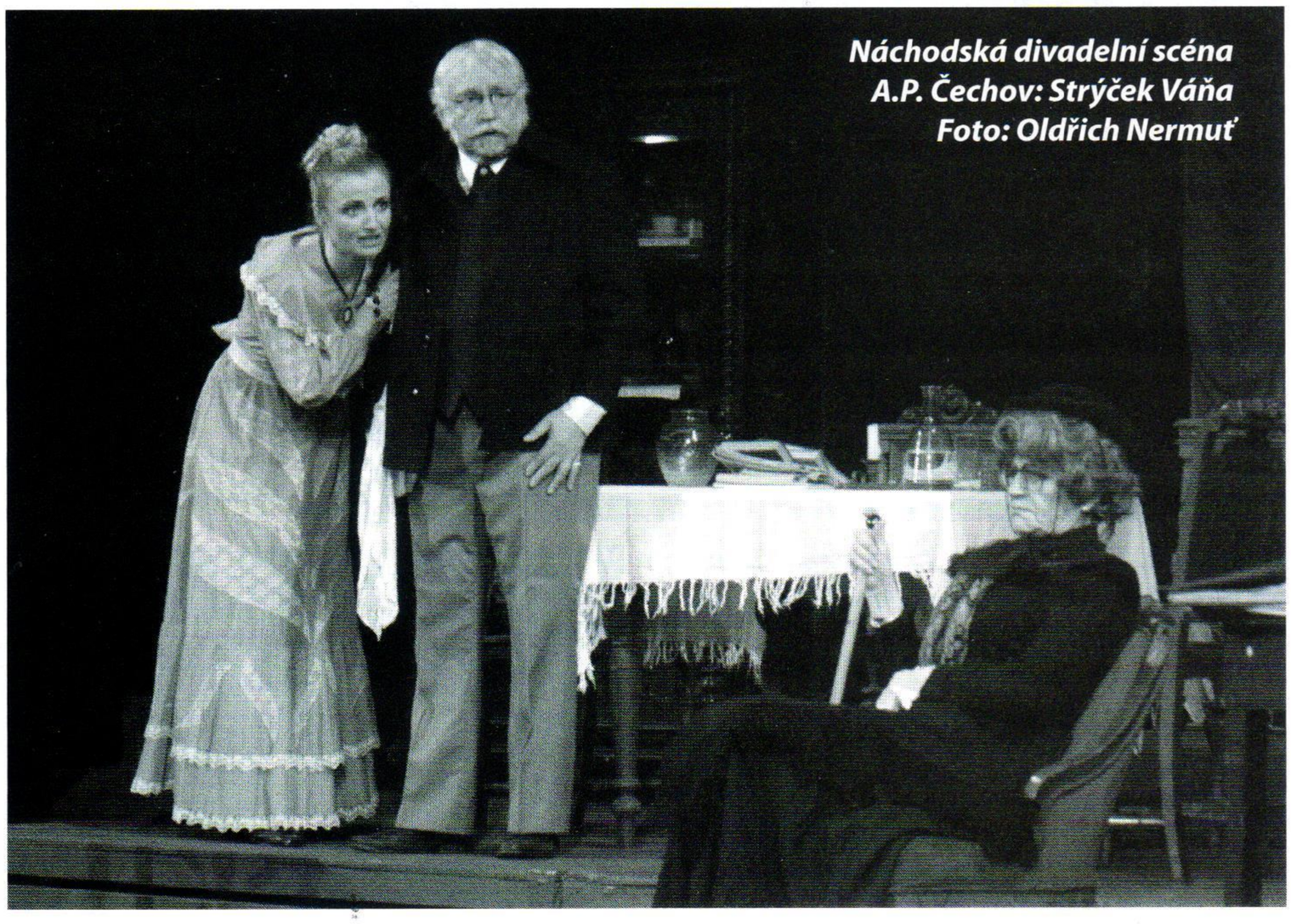

Náchodská divadelní scéna
A.P. Čechov: Strýček Váňa
Foto: Oldřich Nermuť

„Režisér Miroslav Houštěk respektoval text, nesnažil se jej jakkoliv scénováním měnit, vykládal jej zevnitř s porozuměním pro jeho témata... /.../ Základ této úspěšné přitažlivosti je v tom, že se tu neodříkává text a neprožívají duševní stavy, ale že se tu skutečně jedná – tedy hraje."

Má je i **Divadlo Aloise Jiráska z Úpice**, které nabídlo v inscenaci textu **Komedie o strašidle**, jejž podle ***Plauta*** volně upravili na začátku 70. let ***Leonard a Zdenka Walletzkých***, přehlídku plastických, temperamentních, odpovídajícím a přiléhavým způsobem divadelně stylizovaných a přitom věrohodně reálných postav hraných s pocho-

pením pro komediální nadsázku. Režisérka Zina Rýgrová tuto polohu navodila i udržela také tím, jak herce vedla ve vzájemných vztazích a organizovala jejich pohyb v prostoru. V této jistě dramaturgicky neotřelé inscenaci se tak ještě mimochodem připomněl původ činohry v zobrazování všedního, každodenního života obyčejných lidí s jejich radostmi a starostmi.

Což svým způsobem stvrdila odjinud, na námětu a tématu naprosto současném, i inscenace souboru **Samohana z Hradce Králové**, s nímž ***Josef Tejkl*** nastudoval svůj nový text **Země pokladů**. Tejkl tu opět potvrdil své dvě vlastnosti, jež z něj dělají mimořádný jev nejen východočeského amatérského divadla: odvahu, vůli, schopnost sahat na palčivá společenská témata a svůj literární talent. Tentokrát si v broumovském výběžku našel podnět pro zpracování choulostivého, citlivého, kontroverzního tématu sudetských Němců. Skupina dlouholetých obyvatel kdysi německých domů, s nimiž

Divadlo A. Jiráska Úpice / Leonard a Zdenka Walletzkých: Komedie o strašidle. Foto: Oldřich Nermuť.

Divadlo A. Jiráska Úpice / Leonard a Zdenka Walletzkých: Komedie o strašidle. Foto: Oldřich Nermuť.

se život nemazlil, narazí v chalupě jednoho z nich na minulost bývalých majitelů; najednou jim vstoupí do stereotypu jejich velice všedních životů něco naléhavého, s čím se musí vyrovnat. Režisér Tejkl bohužel nezvládl šanci, kterou mu dal autor Tejkl. Až na přesně tematizovanou a pozoruhodně syrově, drsně a přitom s vnitřní citlivostí charakterizovanou Bohunu Jany Portykové ostatní postavy odříkávaly nějak slova a jejich pohyb na jevišti byl neuspořádaný a neorganizovaný, takže málokdy mohla z této půdy vzklíčit situace. Škoda, ten text má rozhodně na to, aby byl přinejmenším naléhavou a působivou provokativní otázkou, v níž se spojuje minulost i současnost.

Vlastně je tenhle činoherní standard na prvním místě otázkou herectví, jak potvrzují i dvě inscenace **Divadla Exil z Par-**

dubic. Josef Jan Kopecký a Aleš Dvořák uchopili s porozuměním situaci ***Havlovy*** **Audience** a krok za krokem ji odkrývali nejen jako obraz normalizačních let, ale i jako obecný model absurdity a bezvýchodnosti chování a jednání. Druhá inscenace tohoto souboru **Noci letmé lásky** sáhla po textu španělské autorky ***Palomy Pedrero***. Jsou to čtyři krátké výjevy, etudy spojené tématem touhy po lásce. Pohybují se v rovině melodramatu a banality, ale režisérka Kateřina Prouzová vzala toto téma s pevnou důvěrou v jeho nosnost a mladí herci je naplnili v krajně skromné až „chudé" inscenaci vnitřní opravdovostí, přijatelnou reálnou

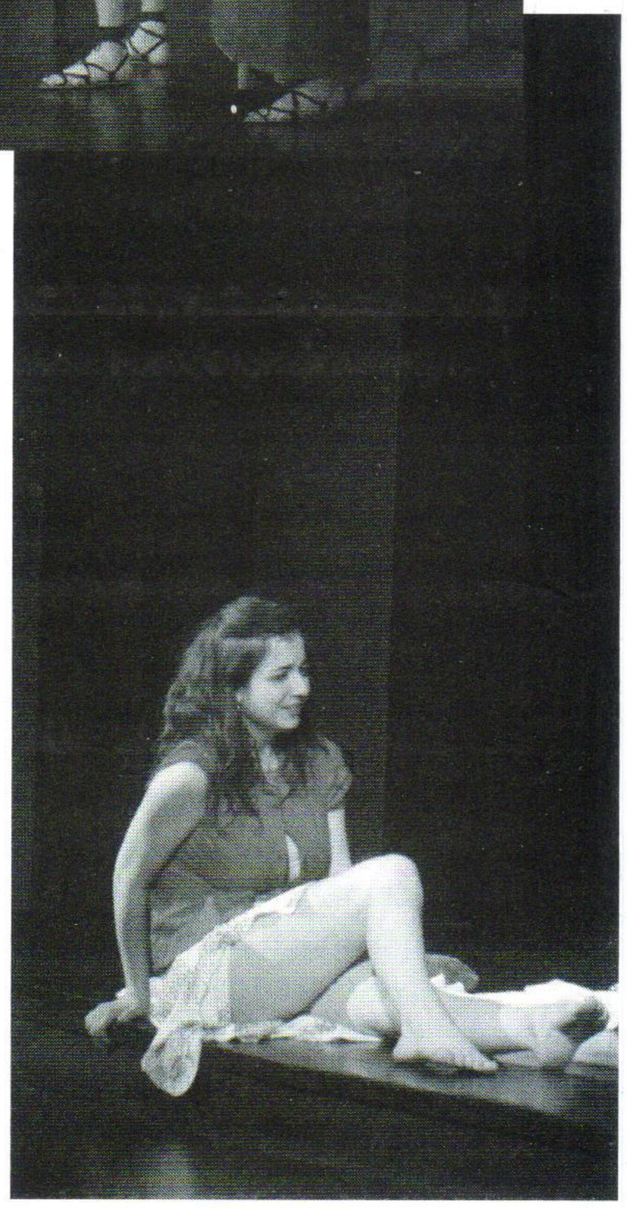

Geisslers Hofcomoedianten Kuks / A. Bioni, A. Zeno: Andromache. Foto: Oldřich Nermuť.

věrohodností i sdělným a sdělovaným výrazem svého osobního postoje tak, že z tohoto textu vytěžili naléhavost jistého životního zážitku.

Do tohoto činoherního standardu patří samozřejmě i inscenace komediálních zábavných textů, neboť realizují až úzkostlivě základní hodnotící kritéria. Rozhodující funkci při scénování má pak autorův text, herci zpodobují postavy, které vytvořil dramatik, inscenace zobrazuje reálný svět; navíc je tu ještě nezbytná schopnost zachovávat přesné konvence žánru textu. Tyto nutné předpoklady k tomu, aby text byl komedií a současně také dobrým divadlem, nedokázala bohužel naplnit inscenace ***F. Lonsdala*** **Manželství na zkoušku DS Maska z České Skalice**, zbývající dvě byly úspěšnější. **DS Klicpera z Chlumce nad Cidlinou** si poradil s textem ***M. Camolettiho*** **Na správné adrese** s hereckým rutinérstvím, které potvrdilo, že soubor má v této oblasti své zkušenosti. Domácí **divadelní soubor při MěKS Červený Kostelec** má pro tento činoherní standard kvalitní zázemí, jak se ukázalo znovu i v inscenaci **Víkendu *I. Krause***, která mnohé situace herecko-režijně rozvíjela s vtipným půvabem. Škoda, že jiné zůstaly jen jakoby načrtnuté, bez hlubšího hledání

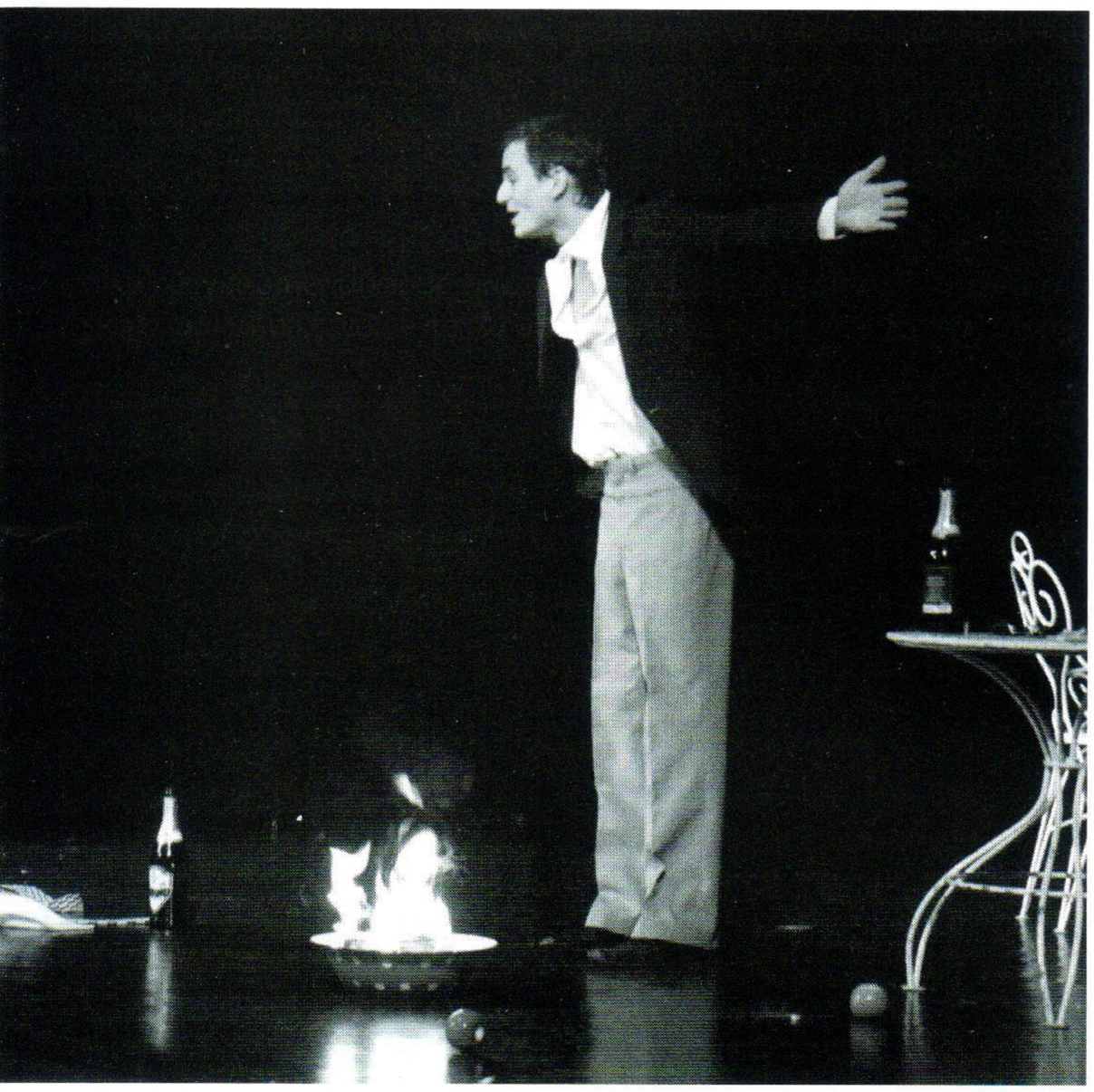

Divadlo Exil Pardubice / Paloma Pedrero: Noci letmé lásky. Foto: Oldřich Nermuť.

smyslu, což platí zejména o závěru. Červenokostelecký soubor se ovšem pokusil i o inscenaci jiného typu, která z tohoto standardu vybočila. Zahrál text ***M. Horníčka*** **Dva na smetišti** se šansony R. Pogody, k nimž texty napsal P. Dostál. Žánr této hudebně-literární předlohy by se nejspíš – ale jen přibližně – dal nazvat text-appealem. Ale také monologickým rozjímáním i dialogickou etudou.

Přehlídka tím rozšířila škálu svých hodnotících kritérií, kde už neplatila jen ta, jež ustavil onen činoherní standard. Nevešla se do něho zcela ani inscenace **choceňského DS Jirásek Prokletí rodu Baskervillů**. Choceňští si zřejmě zvolili tento text ***J. Janků*** a ***P. Svojtky*** pro jeho lehce ironickou, lehce parodickou, výrazně neiluzivní hravou komediální polohu, jež vyhovuje jejich způsobu scénování, které rozhodně nechce realizovat důslednou charakteristikou postavy textu, ale dopřává každému herci, aby v míře a intenzitě, které mu vyhovují, zůstal sám sebou. S jistou dávkou opatrnosti by se to dalo nazvat jakousi kolektivní improvizací, která je ovšem občas jako celek režijně neuspořádaná až často upadá do chaosu.

Další dvě inscenace naopak tento standard překračovaly díky cílevědomé, důsledné režijní koncepci, jež zvolila postupy a přístupy uplatňující vedle textu i nad ním svébytné scénické významy. R. Faltejsek se tentokrát se svým mateřským souborem **Symposion z Třebechovic** rozhodl uskutečnit své stálé snažení zaměstnat všechny jeho členy a poskytnout divákům inscenací ***Shakespearova*** **Snu noci svatojánské** inteligentní zábavu. Proměnil jej v pohádkovou férii, v níž nešetří dynamickou proměnlivou vizuálností, již provádějí herci, a potlačil mnohé motivy a mnohá témata textu, aby otevřel dostatečný prostor pro hudební složku. Takže ta pohádková férie je také „muzikálem". Ale nejspíše ze všeho je to příjemná, lehkonohá podívaná, jíž na konec kralovali řemeslníci, kteří pevnou, herecky nelomenou, reálnou a přitom komediálně hravou kresbou postav stvrdili sílu tradičního standardu.

S inscenací druhého ***Shakespeara*** **– Romea a Julie** – přijel do Červeného Kostelce soubor **Wokno**, jehož vzestup je neuvěřitelně strmý; viděli jsme na letošní přehlídce jeho třetí inscenaci od obnovení ochotnické činnosti v **Broumově** a ačkoliv nebyla bez problémů, režijní koncepce se stala základem nesporně divadelně solidně uspořádané a působivé inscenace. Režisér, a také autor scény a hudby Jan Holek zná své broumovské pappenheimské, ví, co kdo herecky může, na co stačí a co si jako režisér může dovolit. Svůj záměr vystavěl na schopnostech a dovednostech jednotlivých členů souboru – i jeho celku. Z textu mnohé škrtl či zkrátil, aby nasadil prudké tempo na jednoduché funkční scéně – schopné zkratkou stvořit spolu s pohybem i metaforu – v níž se jednotlivé situace bleskově prolínají. Je v té inscenaci dravost, která spíše než o tragédii milenců promlouvá o jejich vášnivém vzájemném okouzlení, pro něž zapomněli na všechno. Intenzivní zážitek herců v postavách se jim dá skoro závidět. Tragická osudovost se ozve nejsilněji v některých situacích, kde zpívaná slova textu v poloze rapu jako by představovala soud chóru.

Tuto linii završilo představení souboru **Geisslers Hofcomoedianten z Kuksu**, který je v kontextu nejen amatérského divadla zřejmě jediný svého druhu. Inscenací libreta A. Zena z roku 1730, která převádí operní tragédii čerpající námět z mytických dob po dobytí Troje, z níž se ještě zachovalo 9 árií a předehra A. Bioniho, do jazyka činohry, pokračuje ve snaze zapojit barokní divadelní inspiraci do současného divadelního kontextu. Je to obnovená inscenace z roku 2005, která časem uzrála. Herci v ní prokazují všestranně dobrou připravenost a jsou schopni kvalitně plnit mnohostranné úkoly, jež na ně svou složitou strukturovaností inscenace klade. Neboť kromě předvádění vlastního děje opery, je tu ještě děj paralelní, jenž buduje jednáním prováděným systematicky akcemi s březovým dřevem originální samostatnou významovou linii, která je i metaforickým podobenstvím dávající barokní tragédii další smysl a umožňující rozvíjet ji jako komediální grotesku. Tato poetika funguje důsledně, až se občas stává stereotypem. Inscenace o tomto nebezpečí ví a snaží se mu čelit další rovinou, kdy herci vystupují ze svých rolí a komentují za sebe dění na scéně; „zcizují" předváděné.

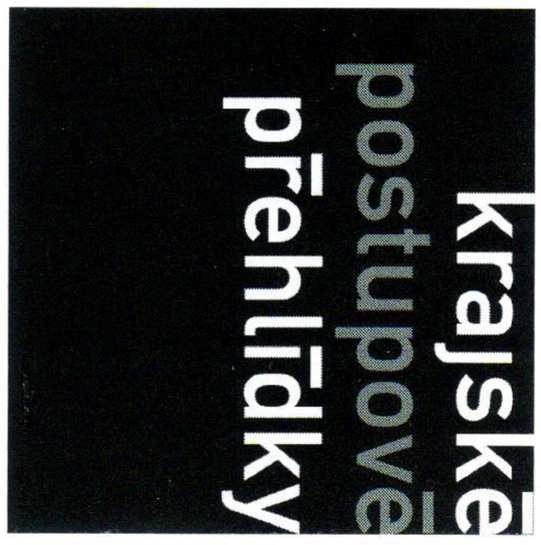

Jistě se dá označit činoherní standard inscenací východočeské přehlídky za velmi slušný. Ale jeho základní rovina, která vychází z maximálního respektu k textu, jenž takto určuje scénickou podobu a stanoví hranice tvořivého hledání, jako by ze své podstaty bránila uskutečňovat interpretaci scénickým provedením, která by rozšiřovala a prohlubovala smysl textové předlohy. Jako by chybělo zřetelně sdělené stanovisko, proč soubor hraje právě tento a ne jiný text. Úcta k textu ale i ke svému divákovi, jehož divadelnímu zaměření chtějí takové standardní inscenace vyhovět, nedovoluje souborům projevit výrazněji a osobitěji vlastní názor, postoj. Za těchto okolností lze pak těžko jít nad onen standard, jenž je jistě zárukou osvědčených jistot a oné velmi slušné úrovně, jíž se červenokostelecká přehlídka vyznačovala, leč nedovoluje nabídnout něco nečekaného, překvapivého, divadelně vzrušivého.

Životy...

Vladimír Hulec

Je týden po festivalu AUDIMAFOR aneb Kostelecký kostlivec (proběhl od 27. do 29. 3. 2009), postupového kola celostátních přehlídek experimentujícího divadla Šrámkův Písek, studentských divadelních souborů Mladá scéna a divadel poezie Wolkrův Prostějov. Sedám k počítači, že o ní, jako každý rok, podrobně a snad i s vtipem a nadhledem napíšu. Ozvalo se pípnutí v mém mobilu a já dostal SMS: „Dnes odpoledne umřel na Kralickem Snezniku Pepa Tejkl..." Všechno je jinak. Před očima se mi odvíjí mnohá setkání s ním, jeho inscenace se Šviháky, s Jesličkami, jeho maily, které mi občas psal. Právě Kostelecký kostlivec je festival, kde jsem ho poprvé poznal a právě tady jsem ho viděl naposled.

Životy dráždivé

Rebelové / Kulička / Ještě sklenku červeného? / Insecta / Rodinné příběhy / Kočky / Tři sestry / Ve dvě na hruškách II / V ulici u Seiny / O muži, který počítal šišky / Krátký proces s Jelizavetou Bim Bam Bum / Ženy, ženy... / Luigiho kojné / Jak mnoha muži tisíckrát znásilněná otci svému co panna vrácena byla a jiné příběhy dekameronové / Dekalog: Groch – Hrách / Hotýlek / V rodině / Uctivá poklona, pane hrabě! / Životy...

To není báseň zachycující život či osobnost Pepy Tejkla, to je čarodějnou vílou východočeských amatérských přehlídek Naďou Gregarovou sestavená dramaturgie festivalu, výčet názvů všech zúčastněných inscenací v pořadí, v jakém se letošního Audimaforu účastnily. Během tří dnů tedy devatenáct představení (jedno z toho – Tři sestry Turnovského divadelního studia – nesoutěžní). Všechny sledovat byl téměř nadlidský úkol. Přesto se ho šestičlenná porota – Alena Zemančíková (předsedkyně), Karel Šefrna, Tomáš Žižka, Petr Christov, Filip Huml a já – zhostila s vervou a udělila nakonec nominace na všechny národní přehlídky plus devět doporučení. Zcela po právu. Zvláště „směr" Mladá scéna měl letos silnou konkurenci, což je pro budoucnost českého (nejen) amatérského divadla dobrá zpráva. A dobrá zpráva je také to, že oborové směry a možnosti nominací na jednotlivé přehlídky se často prolínaly, překrývaly, bylo možné uvažovat o různých možnostech, čehož jsme v několika případech i využili. Velmi dobře si dovedu představit náchodskou DREDsekci **preDRED** na všech třech národních přehlídkách a ještě na loutkárně, činohře a hudebním divadle. Všechny tyto roviny a zaměření se v jejich inscenaci **Krátký proces s Jelizavetou Bim Bam Bum** velmi silně projevovaly, a přitom zdaleka nešlo o nějaký postmoderní všežánrový hybrid. Naopak jejich ambiciózní pokus o propojení textů a motivů z děl Franze Kafky, Daniila Charmse a Christiana Morgensterna byl stylově čistý, přesný a vytříbený. Inscenace měla rytmus, byla přesná, vtipná, hravá, a přitom si texty držely svá původní temná a syrová jádra. Od loňského roku udělal divadelní kolektiv i jeho vedoucí (a režisér a scenárista) Štěpán Macura velký kus práce. Z trochu rozpačitého studentského souboru se během jediného roku vypracovali mezi přední amatérská divadla a troufám si tvrdit, že o nich ještě (a možná i letos) uslyšíme. Ač byly na festivalu ještě výraznější či osobitější inscenace, preDRED byli pro mne tím nejradostnějším překvapením.

Tím druhým byl mladičký **Jakub Maksymov z Jaroměře**. Hrál ve dvou inscenacích, a obě byly doušky čerstvé vody, které diváky v maratonském běhu festivalem náramně osvěžily. Obě přivezla **ZUŠ F.A. Šporka z Jaroměře**. Nejprve nás nachytal **Ve dvě na hruškách II**. Mnozí amatérští divadelníci již tento projekt „dvoučlenného souboru jednoho herce" **Někdo** (Pavel Holínský a Jakub Maksymov) znají z první verze, jež se loni účastnila loutkářských přehlídek. Neznám první verzi, ale princip je asi stejný. Hybatel (Pavel Holínský) sedí na kole a šlapáním roztáčí s kolem propojenou zeměkouli velikosti velkého míče. Na ní a kolem ní vytváří Jakub Maksymov různé pitvorné situace a příběhy. Využívá přitom prapodivné loutky, panáčky, předměty vlastní výroby. Je to krásné, vtipné, nápadité a má to dokonce globální, snad až ekologicky filozofující přesah. Linie Buchty a loutky – DNO získává tímto dílkem další článek a novou osobnost.

Že mladická svěžest, nápaditost a stylovost inscenace nebyla náhoda, dokázala druhá práce z jaroměřské ZUŠ, již prezentoval soubor **Spolu, ale každý sám**. Africká pohádka **O muži, který počítal šišky**, tedy o tom, jak byl líný muž vytrestán, je stylově čistou „maňáskárnou", s africkými kulturními kořeny (tvary i kostýmy loutek, rytmická hudba), zahranou s radostnou energií a nadhledem, typickou pro životem a bolestí ještě nezakalená, radostně naladěná, chytrá inteligentní dítka. Co víc k ní říkat? Radost, již bych přál poznat všem lidem – před oponou i za ní. Vedoucí Jarka Holasová je – zdá se – tou nejlepší možnou pedagožkou. Učí děti řádu, formě, řemeslu, inspiruje je k nápadům, a přitom jim nechává volnost a rozvíjí jejich tvořivost. I o těchto dvou inscenacích a Jakubu Maksymovi jistě ještě (a možná i letos) uslyšíme.

„Velmi dobře si dovedu představit náchodskou DREDsekci preDRED na všech třech národních přehlídkách a ještě na loutkárně, činohře a hudebním divadle. Všechny tyto roviny a zaměření se v jejich inscenaci Krátký proces s Jelizavetou Bim Bam Bum velmi silně projevovaly, a přitom zdaleka nešlo o nějaký postmoderní všežánrový hybrid."

DS Spolu, ale každý sám ZUŠ Jaroměř / J. Holasová podle M. Voříškové: O muži, který počítal šišky. Foto: Milan Strotzer.

Životy kvapné

Soubor **Kroky stranou**, který se skládá z nejstarších a nejvytrvalejších členů Dramatické školičky **Svitavy** přivezl dramatizaci rozhlasové hry ***Ivana Žáčka* Kočky**. Osobitým způsobem změnil divadelní sál v jedno velké rozhlasové studio. Na jevišti se odehrávaly velké scénické obrazy, velice stylizované výtvarně-pohybové divadlo, zatímco mezi diváky se pohybovaly herečky-kočky a svým syčením vytvářely tajemnou, místy dráždivou a místy hororovou atmosféru. Víc etuda než inscenace nejvíc potěšila právě tímto netradičním, jakýmsi zvukovým „site-specific" přístupem. Na jevišti už však herecky styl a dramatická linie příběhu trochu bledly.

Obdobně, ba ještě rozpačitěji dopadly **Ženy, ženy...,** rázná úprava (pro 11 účinkujících!!!) ***Goldflamovy*** komorní komedie Dámská šatna, v provedení jednoho z mnoha souborů **ZUŠ Na Střezině z Hradce Králové – Divadla Jesličky**, tentokrát si říkajícího **V tichých liliích**. Jedenáct začínajících, velmi mladých adeptů herectví získalo první divadelní ostruhy. Víc však než první setkávání se a „utkávání" s jevištěm, dramatickými situacemi a diváky to zatím nebylo. Divadelně nezkušených se našlo v Kostelci pochopitelně daleko víc. Ostatně z velké části jde o přehlídku ZUŠ, a právě získávání ostruh je pro ně na festivalu to nejdůležitější. Takový „první stupeň základní školy divadla" byl pokus o tradiční žánr – ***Maupassantova* Kulička** v provedení **Souboru LDO při ZUŠ Chrudim**, autorsky ambiciózní, ale dramaturgicky vykonstruovaná, herecky rozpačitá a na konceptu

DS Spolu, ale každý sám ZUŠ Jaroměř / J. Holasová podle M. Voříškové: O muži, který počítal šišky. Foto: Ivo Mičkal.

příliš závislá **Insecta Docela Malého divadla SKS Svitavy**, akademická hodinka recitované a zpívané poezie **V ulici u Seiny DivaLDA Ústí nad Orlicí**, překombinovaný a herecky přepjatý **Hotýlek** divadelního souboru **Gymnázia Lanškroun Škeble** a vlastně i pěvecky, pohybově a výtvarně svěží, ale jinak „školně akademičtí", spíš jakýsi sled výstupů sestávající z přejatých písničkových choreografií a k nim připojených činoherních scének, jež se nepropojily v konzistentní divadelní tvar, **Rebelové Veselého zrcadla při Gymnáziu Ústí nad Orlicí**. Mluvili jsme o jejich inscenacích na seminářích, tak jen malou doušku: obecným problémem pro mnoho začínajících souborů a jejich vedoucí je snaha po kopírování populárních či obecně (povrchně) přijatých tradičních forem a žánrů, často pod vlivem televize – divadlo poezie, muzikál, kabaret, hollywoodská komedie... Bez osobnostního, autorského vkladu a přístupu, bez znalosti aspoň základních prvků divadelního (režijního, hereckého, výtvarného...) řemesla je to cesta do pekel...

Životy milostné

Ale i řada dalších souborů se potýkala se základními problémy divadelní techniky. Je vždy na nich (a na divácích), zda tyto prohřešky přijmou a soustředí se na téma a objevování nových forem, na něco, co je – aspoň pro tuto chvíli – přesahuje, a to vezmou za základní komunikační spoj ve vzájemném dialogu. Upozorňuji, že divadlo nemusí být jen dialog s divákem. Mnohdy je mnohem důležitější a cennější dialog v samotné divadelní komunitě, jež divadlo zvolila za svůj výrazový prostředek, jímž si mapuje svět a zkoumá vztahy mezi sebou.

Literární svět objevovala například skupina patnácti mladých herců říkající si (nevím proč) **Vlastislav Filip** ze **ZUŠ Na Střezině z Hradce Králové – Divadla Jesličky**, seskupená kolem pedagoga a režiséra Jiřího Polehni. Vzali si knihu povídek brněnského extravagantního umělce ***Mariana Pally*** Jak se zalichotit tlusté ženě, z roku 1996, vybrali si z ní – jak sami tvrdí – 6 + 1 povídku a ty „přetavili" v jednolitý divadelní tvar. Ve své inscenaci **Ještě sklenku červeného?** používali výtvarné divadlo, loutky, muziku, metody kabaretního i ryze činoherního divadla, a to vše klenuli v jakési neuchopitelné balábile slov, situací a malých příběhů. Velmi sympatický přístup i tvar se jim ale vymkl z rukou. Vytratila se Pallova bizarní poezie a humor. Extravagance extravagantně zobrazená ztratila extravaganci. Chyběla především hravost slov a situací, a především průzračná překvapivost v jejich vyúsťování, na níž je Pallova tvorba založená. Vznikl spíš zmatek a chaos, ve kterém se zorientovat či nechat se jím „nést" na vlnách čistého humoru bylo téměř nemožné. Ale zápas s předlohou i cesta k jejímu pochopení a uchopení, které Hradečtí podnikli, jistě stály za to. A to je kvalita vyšší než výsledek.

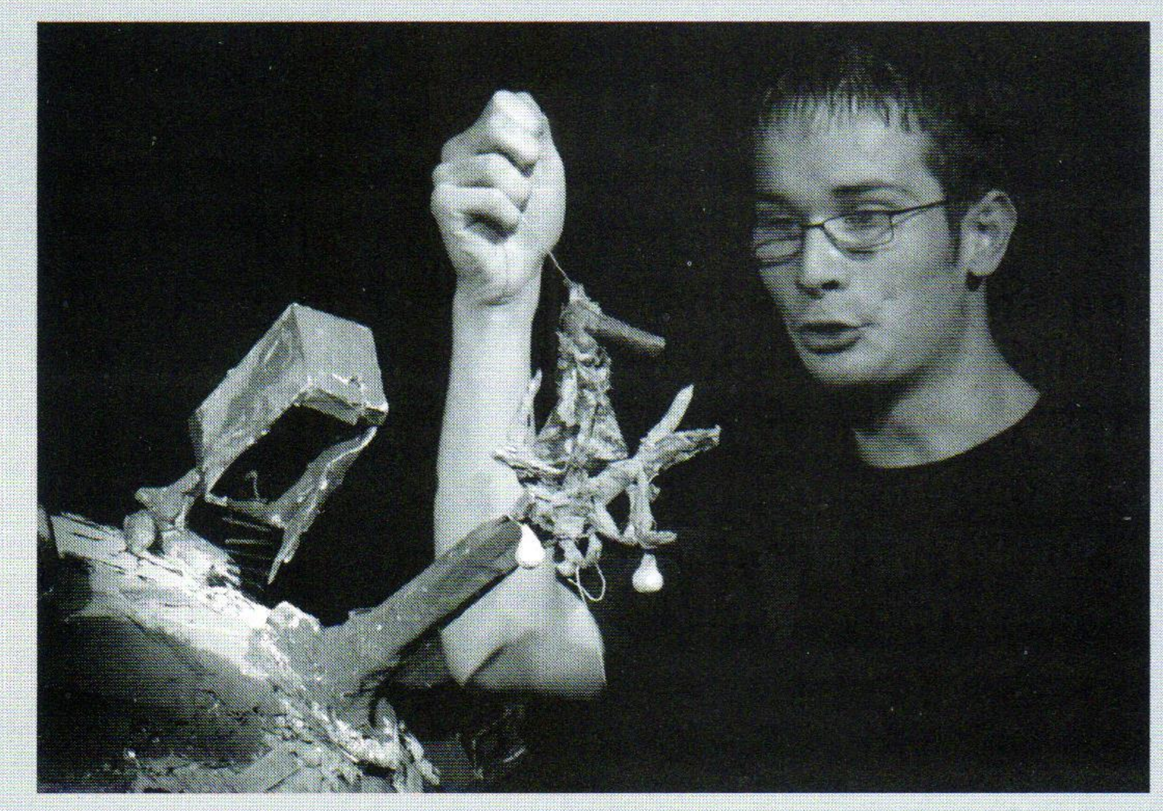

DS Někdo ZUŠ Jaroměř / Jakub Maksymov a Jarka Holasová: Ve dvě na hruškách. Foto: Ivo Mičkal.

„...mladičký Jakub Maksymov z Jaroměře. Hrál ve dvou inscenacích, a obě byly doušky čerstvé vody, které diváky v maratonském běhu festivalem náramně osvěžily."

Obdobně komplexní přístup k literární předloze měla **Dospělá Embrya**, opět ze **ZUŠ Na Střezině z Hradce Králové – Divadla**

„...obecným problémem pro mnoho začínajících souborů a jejich vedoucí je snaha po kopírování populárních či obecně (povrchně) přijatých tradičních forem a žánrů... /.../ Bez osobnostního, autorského vkladu a přístupu, bez znalosti aspoň základních prvků divadelního (režijního, hereckého, výtvarného...) řemesla..."

„...skupina patnácti mladých herců říkající si Vlastislav Filip... /.../ Vzali si knihu povídek brněnského extravagantního umělce Mariana Pally Jak se zalichotit tlusté ženě, vybrali si z ní 6 + 1 povídku a ty přetavili v jednolitý divadelní tvar. /.../ Extravagance extravagantně zobrazená ztratila extravaganci."

Jesličky. Předlohou jejich inscenaci s předlouhým názvem **Jak mnoha muži tisíckrát znásilněná otci svému co panna vrácena byla a jiné příběhy dekameronové** jim byl slavný Dekameron ***Giovanniho Bocaccia***. Laškovné milostné a erotické příběhy ze středověku předvedli v typickém „dvořákovském" – mám na mysli jejich vedoucího a „zosnovatele" jejich poetiky, pedagoga a režiséra Jana Dvořáka – duchu lehce kabaretního divadla se spoustou hereckých a divadelních špílců. Je to možná moc „vedené" divadlo, možná až moc poučené a zvoleným stylem předurčené „laskavé" divadlo, přístupné nejširší divácké obci. Ale proč ne. Humor je to vkusný, radostný a nápaditý. Mají schopnost sebeironie, nadhledu, divadelní zkratky. A navíc často i něčím či někým překvapí. Tentokrát to byla mladá Afročeška v roli jedné z hlavních postav, vášnivé erotomanky Alatiel, dcery sultána Beninedaba (příběh je z druhého dne, ve kterém byli tématem vyprávěných příběhů „lidé, které sice postihly různé nehody, s nimiž to ale nakonec nad veškeré očekávání dobře dopadlo" – a toto téma je i ústřední pro inscenaci Jana Dvořáka a Moniky Janáčkové).

Středověk za výchozí, startovací bod zvolilo i **pardubické Divadlo Tří**. Jejich klauniáda **Uctivá poklona, pane hrabě** byla příležitostí pro nevázaný humor tří protagonistů, Tomáše Novotného, Lukáše Udržala a Láďu Marka. Dané postavy – Král, Sluha a Poddaný – slouží jako výchozí typy pro volné, z části improvizované divadlo čerpající z tradice polívkovského Šaška a královny a podobných klauniád. Je to chytré, svižné herecké divadlo, ve výsledku snad příliš příběhem a časovými skoky v době (od středověku po budoucnost) nespoutané. Ale o příběh ani dobové ukotvení hercům nejde. *Chceme se bavit a chceme bavit diváky, o víc nám nejde*, řekli během diskuze. A tak tomu i bylo.

Ambicióznější „hru na život" si zvolili Lucie Hašková s Josefem Janem Kopeckým ze souboru **Triarius Česká Třebová**. Ve své pohybové studii **Životy** zobrazili simultánně vedle sebe všední den dvou odlišných osobností. Na jedné straně strohého bankovního úředníka a na druhé tanečnice současného modern dance. Podobnou metodu kdysi zvolila například Věra Chytilová ve svém celovečerním debutu O něčem jiném. Dva odlišné životní přístupy, dva odlišné charaktery se ale zde – na úplném konci – prolnou. Jak se bude jejich setkání vyvíjet dál, už Hašková s Kopeckým neřekli, dokonce ani nenaznačili. Škoda. Asi půlhodinová pohybová fantazie je totiž podaná do detailů dotaženou, precizní formou stylizovaného divadla, v amatérských podmínkách málokdy vídaného. Vědomě pracuje se zvukem, světlem, stylizovaným kostýmem, s každým gestem, slovem, hlasovou nuancí. Jen ta pointa neodpovídá zvolené náročnosti. Intelektuální přístup – aspoň jsem o tom přesvědčen – vyžaduje i neuhýbavé, náročné, intelektuální řešení. A ne útěk do prázdna, do otevřeného konce...

„...Triarius Česká Třebová. Ve své pohybové studii Životy... /.../ Asi půlhodinová pohybová fantazie je podaná do detailů dotaženou, precizní formou stylizovaného divadla, v amatérských podmínkách málokdy vídaného. /.../ Jen ta pointa neodpovídá zvolené náročnosti."

Životy bolestné

A byly na festivalu i projekty, jež lze označit za vážné, bolest světa a lidské existence důsledně reflektující.

Tahoun turnovského amatérského divadla Petr Haken přivezl do Kostelce drastickou adaptaci ***Čechovových*** **Tří sester**, již autorsky připravil se svým **Turnovským divadelním studiem A. Marka**. Tři sestry jsou tři dospělí bratři, kteří sedí ve svém sídle kdesi na ruském venkově a nejsou schopni si koupit lístek do Moskvy. Dokola odříkávají repliky z Čechova jako jakési obsahu zbavené mantry. Situace se den po dni opakují. Přijíždí Veršinin, Solený, objevuje se Fedotík a Čebutykin, vše to jsou ale jen převleky jejich sluhy. Nevíme, co je sen, co hra a co skutečnost. Realita života a možná i sám svět a čas přestaly existovat. Jakési beckettovské nahlédnutí do Čechova je intelektuálně vzrušující. Hakenovi se však nepodařilo atraktivní nápad přetavit v pevný celek. Režie jen převádí opakující se situace a dialogy do nepříliš uspořádaného jevištního tvaru. Herectví všech čtyř protagonistů – Ivana Kunetky (Ivan Prozorov – u Čechova nejmladší Nataša), Radomira Jodase (Oleg Prozorov – Olga), Petra Hakena (Michal Prozorov – Máša) a Jana Pekaře (všechny ostatní postavy) – je příliš „osobnostní", nikdo není schopen rozvinout neslovní jednání v hlavní, ústřední téma. Neboť prázdnota slov a situací jsou zde, či spíše měly by být, jen záminkou k prázdnotě jako takové. A tak je výsledek rozpačitý. Sympatický, náročný pokus i tvar, který je zatím nad síly souboru i Petra Hakena coby autora, dramaturga, režiséra i herce samého.

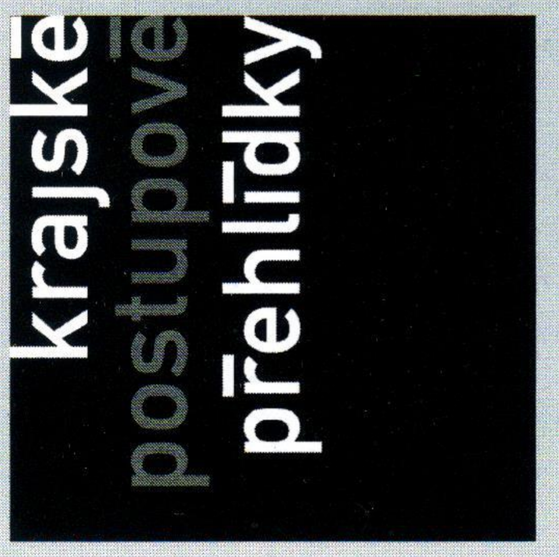

Adekvátně svým možnostem naopak přistoupili k adaptaci divadelní předlohy režisér a vedoucí **Divadelního souboru SNOOP** (Soubor Náruživých Ochotníků OPatovic) **z Opatovic nad Labem** Aleš Dvořák. Pro mladé herce ve věku raných teenagerů vybral drsné, drastické drama bělehradské dramatičky ***Biljany Srbljanovič*** z roku 1998 **Rodinné příběhy**. Hra původně psaná pro kvartet dospělých herců, kteří zpodobňují malé, bezprizorné děti, jež si na dětském hřišti v nedávnou válkou zničeném Bělehradě hrají na dospělé, byla vrácena o generaci zpět: skutečné, dospívající „děti" si hrají na dospělé. Inscenace tak získává přídech autenticity a možné reality. Aleš Dvořák ji také tak inscenuje. Na jevišti jsou popelnice se skutečným odpadem a jinak nic než prázdný prostor a praktikábly. Herci si jako opravdové děti hrají na dospělé, nic moc nepředstírají, zkrátka dospělými „jsou", takže divákovi až za čas dojde, že to neumětelské předstírání je záměr a že si na svět dospělých „pouze" hrají. Vytrácejí se tak jisté prvky groteskności a komediálnosti předlohy a zůstává jen čiré násilí, krutost a bolestnost. Herci však zdaleka – a to je další klad této inscenace – nejsou naturalističtí a vlastně ani násilničtí. Jsou vlastně obsazeni proti svým typům – jemný Patrik Antolík hraje zvrhlého otce Vojina, civilně působící Vladimíra Gutwirthová ztvárňuje exaltovanou matku (a současně Vojinovu sestru) a naopak silový Václav Falta ml. je obsazen do role jimi pronásledovaného a mučeného 12letého syna Andrii. Vzniká tak zvláštní napětí, kdy divák ví, že jde „pouze" o hru, a současně je šokován jejím průběhem. I když inscenace měla jistě do herecké i interpretační dokonalosti daleko (stálo by za dramaturgické a poté i výtvarné vyjasnění, kde přesně se vlastně děj odehrává, kde je ono hřiště a kdo jsou všechny tři děti, příběh zoufalé Naděždy – Andrea Moličová – by měl být čitelnější), výběr tématu i jeho uchopení svědčily o vážném, seriózním vnímání divadla jako nástroje poznání a reflexe bolestných témat dneška.

O vážném uchopování světa nemusí jistě přesvědčovat režisér Ondřej Pumr z Náchoda. Do Kostelce přivezl se svým česko-polským souborem **J. S. T. E. Artyžok / Dred** další – nemýlím-li se osmý – díl svého desetidílného projektu, tentokrát nazvaný **Dekalog: Groch – Hrách**. Základ tohoto dílu tvoří texty košického undergroundového básníka ***Erika Jakuba Grocha*** (1957). Prostý příběh dívky pochovávající svou matku a retrospektivně na jejím hrobě rekapitulující svůj život je jakýmsi symbolickým svatebním obřadem života se smrtí. Je meditací

„J. S. T. E. Artyžok / Dred /.../ Nade všemi jako Kilimandžáro nad vyprahlou africkou planinou čněla Dominika Špalková. /.../ Suverénní projev /.../ převýšil herecké výkony, jež dosud byly spíše snaživým zoufáním než hraním, všech ostatních účinkujících v tomto i minulých dílech o mnoho tříd."

hlavní postavy o smrti, podobenstvím o konečnosti bytí, relativitě vztahů a pomíjejícnosti slov, obrazů i činů. Pumr využívá řadu křesťanských symbolů a biblických odkazů, mnohé motivy jsou odlesky předchozích dílů cyklu. Je čím dál patrnější, že svůj Dekalog začíná klenout do uzavřeného oblouku. Herci přejímají postavy z minulých dílů, situace se v různých odlescích vynořují a zase mizí (svatba, smrt, hostina, Kristus s křížem a na kříži, tragické ženské – dívčí osudy), výtvarné prvky i hudební motivy se opakují (dřevěné desky, svíčky, lidové popěvky, mixování češtiny a polštiny, tentokrát i slovenštiny). Stávající díl ale nabídl i něco nového – vyspělé herectví. Nade všemi jako Kilimandžáro nad vyprahlou africkou planinou čněla Dominika Špalková. Svou postavu ztvárnila s velkou grácií, citem a vnitřním zaujetím. Suverénní projev včetně skvělé výslovnosti (hrála v Grochově mateřštině – slovenštině) převýšil herecké výkony, jež dosud byly spíše snaživým zoufáním než hraním, všech ostatních účinkujících v tomto i minulých dílech o mnoho tříd. Celý projekt tak nasměrovala o několik vysokozdvižných hereckých stupňů výš. Doufejme, že na podzim, kdy bude mít celý projekt premiéru vcelku, se podaří herecky (ale i jinak) nevyrovnané díly skloubit a propojit ve funkční a konzistentní celek.

Životě...

Je konec. Festival nabídl i dvě aktuální a s definitivní konečností poslední práce ***Josefa Tejkla* na ZUŠ Na Střezině v Hradci Králové, v Divadle Jesličky**. V obou případech šlo o adaptace prozaických předloh velkých zahraničních spisovatelů – zkušenější soubor **...po malinách** přivezl Tejklovu adaptaci povídek ***Luigi Pirandella*** – Jako dvojčata a Kojná – do jednoho celku nazvaného **Luigiho kojné**. Mladší jesličkovský soubor **Nanervy** se prezentoval groteskní miniaturou **V rodině,** vytvořené podle stejnojmenné povídky ***Guy de Maupassanta***. Obě inscenace si byly dramatickým zpracováním, formou i režijním přístupem a hereckými projevy blízké. Tejkl viděl společnost a svět jako pitoreskní místo setkávání a utkávání lidských individuí, jež jsou směšné a nebezpečné zároveň. Příběh byl vždy jen záminkou k jízlivým obrazům životním pocitem čerpajících až odkudsi z hlubin markýze de Sade, Ladislava Klímy či Franze Kafky. Tejkl jako by však už neměl sílu s těmito pocity a frustracemi bojovat. Nechával je žít na scéně bez pevného řádu a divadelního smyslu. Herci si tak trochu mohli dělat, co chtějí. Lépe řečeno, na co mají. Tejkl se téměř vzdal pevné režie a razantnějšího výkladu. Odevzdaně nechával na jevišti žít inscenační polotovary. Rebelsky, ovšem s aristokratickou grácií tím vzkazoval všem nám: *Divadlo, žij si a existuj, jak dovedeš. Já s tebou – ani s životem – už bojovat nebudu.*

A tak se vracím k – v úvodu citovanému – výčtu festivalových inscenací. To pořadí, v kterém se odehrály, ani jejich názvy nebyla náhodná směs. To byla Thálií stvořená báseň pro Josefa Tejkla: *Uctivá poklona, pane hrabě!*

„Festival nabídl i dvě aktuální a s definitivní konečností poslední práce Josefa Tejkla na ZUŠ Na Střezině v Hradci Králové, v Divadle Jesličky. V obou případech šlo o adaptace prozaických předloh velkých zahraničních spisovatelů /.../ Luigi Pirandella a Guy de Maupassanta...."

ZLOM VAZ PO IX.

Martin Malínek,
předseda organizačního výboru přehlídky

Postupová přehlídka amatérského divadla v Pardubickém kraji ZLOM VAZ po IX. se konala v České Třebové 26.–29. 3. 2009, tedy počtvrté ve městě, které disponuje prostřednictvím spolupořádajícího Kulturního centra Česká Třebová třemi sály plně vyhovujícími divadelní přehlídce. A také ve všech třech sálech přehlídka probíhala. Uskutečnila se zásluhou Občanského sdružení divadelních ochotníků Ústí nad Orlicí, které již devátým rokem vytváří řád a tvář této přehlídky, kam jezdí soubory nejen z Pardubického, ale také Olomouckého kraje (letos to byly dva). Bezproblémový průběh přehlídky, účast souborů na seminářích a společenském večeru, návštěva přehlídky zástupci souborů, které nebyly zařazeny do programu, stoupající návštěvnost (meziročně o jednu třetinu), vtipné propojení výstavy Z kuchyně našich babiček se zahájením přehlídky, to vše lze uvést ke cti pořadatelů, ke kterým patří také domácí DS HÝBL při Kulturním centru Česká Třebová.

„Libreto je doplněno téměř padesáti hudebními čísly. Soubor inscenaci nastudoval s velkou pílí a úsilím (39 účinkujících!), jen skloubit časově přípravu, trvající bezmála dva roky, muselo být velmi náročné."

DS Hýbl při Kulturním centru Česká Třebová / Martinský, Turan, Kramosil: Chlestakov. Foto: Tereza Soukupová.

Přehlídka měla jako každoročně ještě „jeden rozměr navíc", letos to byla podpora o. s. Zdravotní klaun v jejich velice záslužné práci a péči o nemocné děti ve zdravotnických zařízeních. Novým prvkem bylo také vyhlášení Ceny Jana Sychry pro talent do 25 let, nesoucí jméno dlouholetého orlickoústeckého divadelníka a držitele Zlatého odznaku J.K. Tyla, neboť on to byl, kdo byl k mladým a začínajícím ochotníkům velmi vstřícný. Cena spočívá v úhradě nákladů spojených s divadelním vzděláváním oceněného. Předala ji dcera Jana Sychry Mgr. Hana Šedajová Markétě Indráčkové za ztvárnění sedmi rolí v inscenaci Zahrej to znovu, Same.

O porotu ve složení Dušan Zakopal (předseda), Petr Král a Richard Pogoda se pečlivě staral ředitel Kulturního centra Česká Třebová Doc. František Preisler, který podobně jako Karel Semerád nemohl v porotě zasednout jako v několika minulých letech, neboť se na některých soutěžních inscenacích autorsky podílel. Pořadatele velmi zarmoutila zpráva, že v porotě nakonec nebude prof. František Laurin, který se těsně před přehlídkou musel ze zdravotních důvodů omluvit. Přejeme mu aspoň touto cestou, aby byl brzo zase zdráv. Veškerá snaha doplnit řady poroty v tak krátkém čase již byla neúspěšná. Na porotu potom v tom užším složení byly kladeny nároky, které, vzhledem k celkově velmi vysoké úrovni přehlídky, už byly v závěru přehlídky nad její síly.

Z přihlášených 13 souborů zůstalo v programu nakonec deset. Čtyři soubory do celkového hodnocení nezasáhly, jeden byl nominován na celostátní přehlídku Divadelní Děčín, tři soubory byly doporučeny a další dva zůstaly těsně „před branami".

Přehlídku zahájilo **Občanské sdružení divadelních ochotníků Ústí nad Orlicí** s hrou ***Woody Allena* Zahrej to znovu, Same** v režii Karla Semeráda. Inscenace zaujala přesným režijním výkladem (neotřelým a novým) a důsledným naplněním všech tří základních složek inscenace, tj herecké práce, scénického provedení a hudební složky. Přesná jevištní mluva jen podtrhovala náročné střídání prostoru a času metodou filmového střihu a práci se světly. Představení mělo spád a přesný temporytmus. Herecké výkony byly na vysoké úrovni a velmi vyrovnané, ač nutno říci, že výkon Petra Žitného v roli Allana byl nade vší konkurencí a po právu oceněn jako nejlepší mužský herecký výkon. Vlastimil Drda získal čestné uznání za ztvárnění role Dicka. Výkon Lindy v provedení Zuzany Kadavé byl zdařilým debutem. Ocenění osmnáctileté Markéty Indráčkové bylo zmíněno již výše. Porota inscenaci vytkla „nevhodné igelitové fóliové pozadí". Šlo o mikrotenové pásy tvořící vchody do hracího prostoru, které však umožnily inscenaci opustit reálný prostor a dát jí nadčasovost. Inscenace obdržela doporučení nacelostátní přehlídku Divadelní Děčín.

Dramaťák Domova mládeže a školní jídelny Pardubice je souborem studentů a učňů s trvalou proměnou členů souboru. S inscenací **Jak trpaslíci zachraňovali Sněhurku** (adaptace známé pohádky) v režii Věry Novákové a Štěpánky Nethové do celkového hodnocení zasáhnout nemohli, ani nezasáhli, ale jejich snažení je velmi sympatické s mnohými přísliby do budoucna.

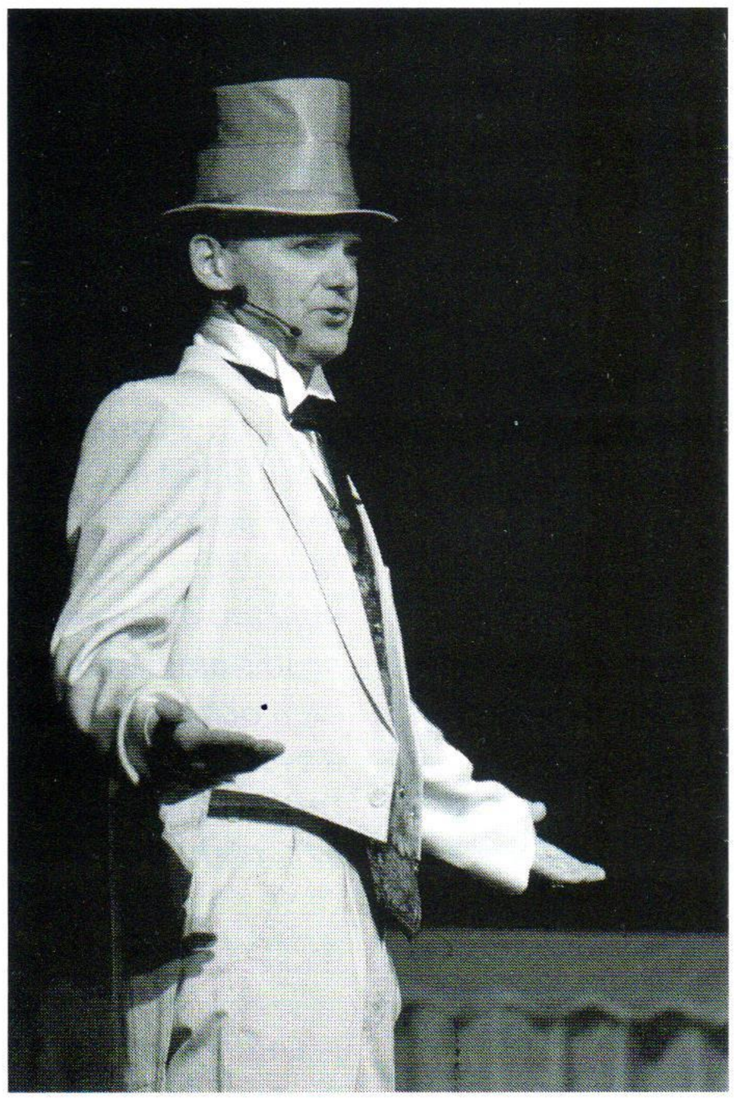

DS Hýbl při Kulturním centru Česká Třebová / Martinský, Turan, Kramosil: Chlestakov. Foto: Tereza Soukupová.

Divadlo tří z Pardubic si v režii Tomáše Novotného připravilo adaptaci povídky ***Woody Allena* Podraz!** jako součást volně navazujícího triptychu (byla však uvedena jen tato část). Souboru nelze upřít divadelní vidění a schopnost řešení humorných situací a zápletek, ale nedostatečné technické provedení převýšilo klady inscenace.

Domácí soubor **DS Hýbl při Kulturním centru Česká Třebová** připravil pod vedením zkušeného režiséra Jiřího Jireše muzikál s velkým obsazením s názvem **Chlestakov** slovenských autorů ***Šeba Martinského***, ***Turana*** a ***Kramosila*** jako adaptaci Gogolova Revizora z počátku 70. let minulého století v překladu Františka Preislera. Libreto je doplněno téměř padesáti hudebními čísly. Soubor inscenaci nastudoval s velkou pílí a úsilím (39 účinkujících!), jen skloubit časově přípravu, trvající bezmála dva roky,

DS Hýbl při Kulturním centru Česká Třebová / Martinský, Turan, Kramosil: Chlestakov. Foto: Tereza Soukupová.

„Novým prvkem bylo také vyhlášení Ceny Jana Sychry pro talent do 25 let, nesoucí jméno dlouholetého orlickoústeckého divadelníka... /.../ Cena spočívá v úhradě nákladů spojených s divadelním vzděláváním oceněného."

muselo být velmi náročné. Porota hodnotila vyrovnané výkony sólistů i sboru, pečlivé hudební nastudování, solidní pohybovou složku a výtvarné řešení inscenace. Jedinou (!) výtkou byla délka inscenace, blížící se třem hodinám. Srovnatelná muzikálová inscenace v amatérském provedení v současné době patrně v Česku neexistuje. Porota ji nominovala na celostátní přehlídku Divadelní Děčín. Zároveň jí udělila cenu za nejlepší inscenaci, cenu za výtvarné řešení inscenace, cenu za režii Jiřímu Jirešovi a čestná uznání Miloši Němcovi za roli Hejtmana, Petru Reindlovi za roli Špekina a Jiřími Kočímu za roli Bobčinského.

Soubor **Amaťák, o. s. (Divadlo Exil Pardubice)** se představil současnou hrou ***Milana Kopeckého* Dveře aneb Pane, vy jste náhoda** v režii Oty Gutwirtha. Hlavním tématem předlohy

je samota, prázdnota a nenaplnění života padesátileté ženy. Přichází nápadník, avšak dveře do bytu jsou zavřené a klíče kdesi... Oba hlavní protagonisté tak komunikují přes zavřené dveře. Inscenace má nesporé kvality, vévodí jí výborné herecké výkony Radka Navrátila v roli Muže (cena za mužský herecký výkon) a Věry Pojmanové v roli Matky (cena za nejlepší ženský herecký výkon). Inscenace byla doporučena k výběru do programu Divadelního Děčína.

Lanškrounské Divadlo ve středu se představilo s komedií ***Antonína Procházky* S Tvojí dcerou ne** v režii Růženy Šteflové. Tato konverzační komedie byla nad síly souboru, který podal sice vyrovnaný výkon, avšak v ničem výjimečný. Inscenaci chybělo tempo a důsledné řešení situací.

Výrazným divadelním počinem byla inscenace **DS Blud v tyjátru Bludov**. V režii Juliany Vohralíkové uvedl současnou politickou satiru **Ať žije Pouchon aneb Blouznění starosty malé obce ve velké Unii**. Samotný dramaturgický počin, ale i provedení inscenace formou blížící se kabaretu si získalo účastníky přehlídky i diváky. Aktuální narážky na politická a ekonomická řešení v rámci Unie byly zpracovány tak, že působily nenásilně, vtipně a sdělně. Porota udělila mimořádné ocenění souboru za dramaturgický přínos uvedením současné politické satiry a čestné uznání Ivanu Šinoglovi za roli Starosty.

Druhým souborem z Olomouckého kraje byl **DS ŠOK Staré Město**, který v režii Barbory Hubíkové nastudoval komedii ***Ivana Krause* Víkend**. Režie úspěšně uchopila textovou předlohu, nespoléhala pouze na vtipné dialogy a snažila se vést herce k jednání. Zdařilou byla i výprava inscenace včetně výtvarného řešení. Porota udělila čestné uznání Barboře Hubíkové za režii s přihlédnutím k hereckému výkonu v roli Milenky.

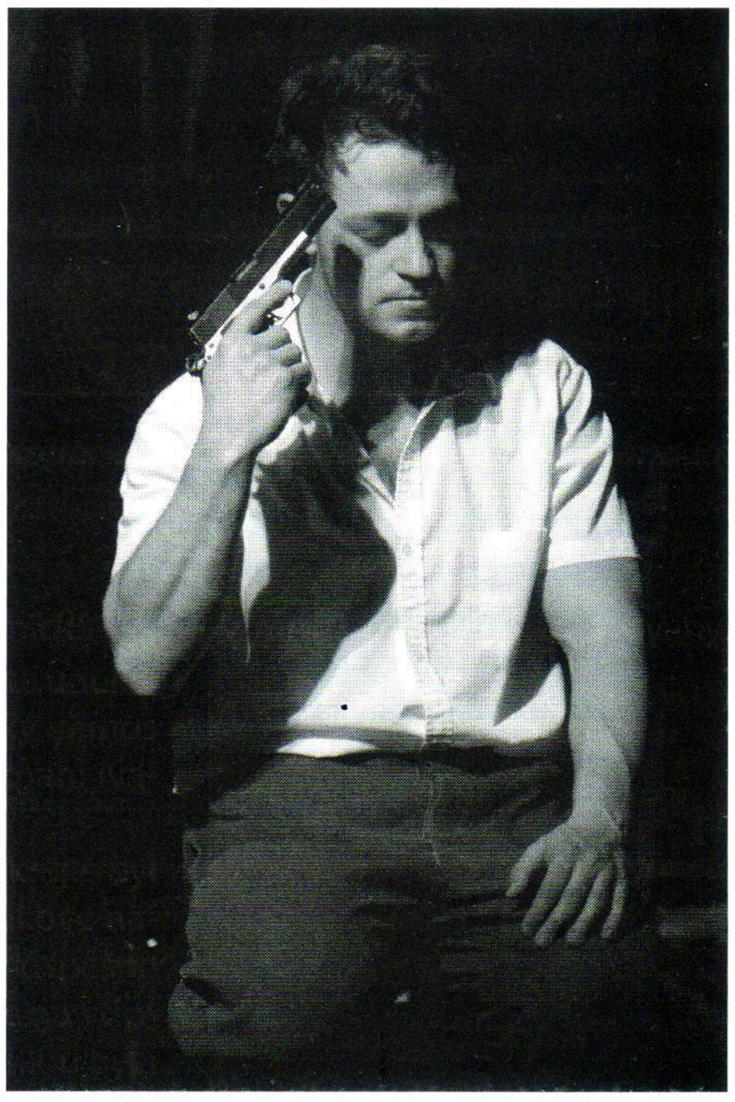

Rytíři krále Jana Ústí nad Orlicí / Martin Zahálka: Herci na frontě. Foto: Tereza Soukupová.

Amaťák, o. s. (Divadlo Exil Pardubice) / Milan Kopecký: Dveře aneb Pane, vy jste náhoda. Foto: Tereza Soukupová.

V nedělním ránu, po společenském večeru a změně času, se do divadla moc nechce, ale to neubralo na výkonu **Divadla Katastrofa z Pardubic**, kdy v režii Davida Poláchа soubor uvedl adaptaci povídky ***Benjamina Bradforda* Poslední zkouška**. Soubor, který tvoří vesměs mladí lidé do 25 let, nastudoval komediální hříčku s nemalou erudicí a v osobité poetice. Standardní, vemlouvavé herecké výkony a příjemná atmosféra inscenace však tentokrát nedosáhly souznění s porotou.

Posledním počinem přehlídky byla autorská hra ***Martina Zahálky* Herci na frontě** v režii Pavla Doucka. Inscenaci připravil soubor **Rytíři krále Jana Ústí nad Orlicí**, jinak organizační složka Občanského sdružení divadelních ochotníků. Ve hře je využito vztahu a zkušeností autora, jinak pracovníka městského muzea, k událostem 1. světové války. Ve více dějových a časových rovinách sledujeme příběh čtyř protagonistů na pozadí války. Řazení divadelních obrazů plných exprese se stává mnohdy až nepřehledným. Inscenaci by pomohlo důslednější scénografické řešení a svícení a svícení. Nezaměnitelným prvkem inscenace je hudba a zvukové efekty Víti Mazánka. Nelze říci, že by inscenace byla vyrovnaná hereckými výkony, nicméně v kontextu přehlídky byl ocenitelný herecký výkon Romana Cacha v roli Vávry. Nepochybnou devizou souboru i přehlídky byl autorský počin Martina Zahálky. Cenu za nejlepší mužský herecký výkon získal Petr Žitný za roli Vorla a sama inscenace byla jako mimořádně kvalitní svou obrazovostí a poetičností doporučena na celostátní přehlídku Divadelní Děčín.

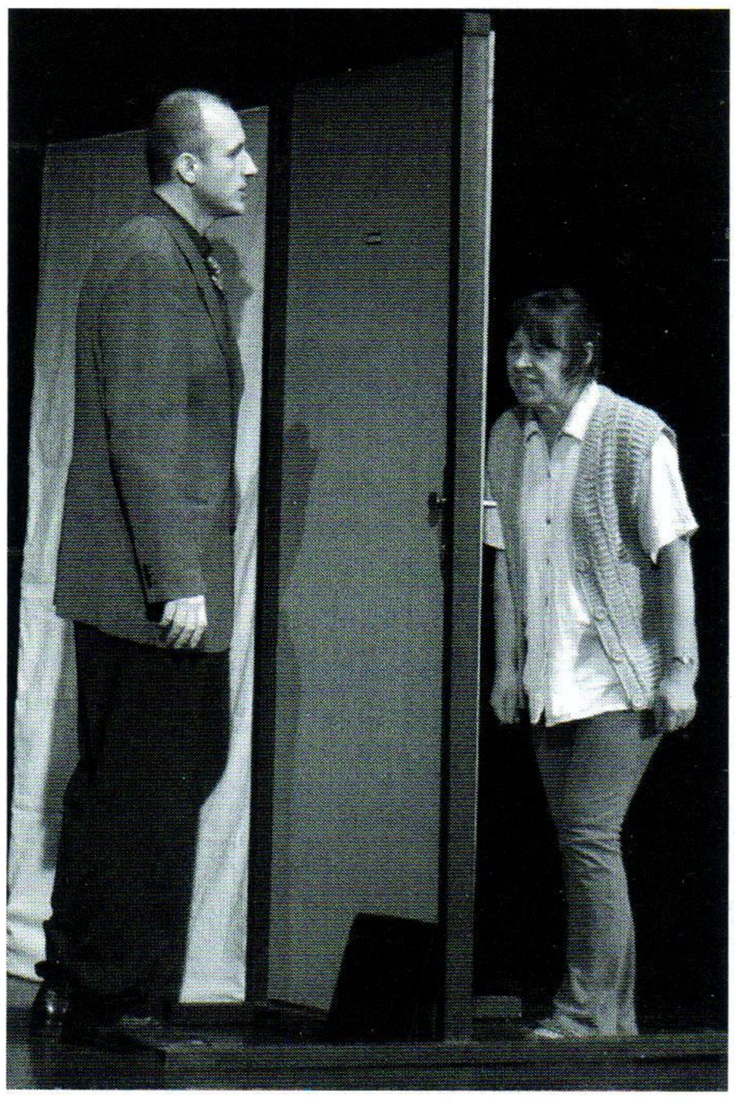

Amaťák, o. s. (Divadlo Exil Pardubice) / Milan Kopecký: Dveře aneb Pane, vy jste náhoda. Foto: Tereza Soukupová.

krajské postupové přehlídky

Třešťské divadelní jaro aneb Herče, tak zas příště...

Radvan Pácl

Každému souboru, který přijel na 48. Třešťské divadelní jaro (TDJ) byla členem z místních dvou ochotnických souborů DS Jana Lišky a DS Karla Čapka svěřena papírová sněženka, kterou zástupci souborů vsadili do ohromného květináče. **DS** Ampulka Třebíč s inscenací ***J.P. Sartra* S** Vyloučením veřejnosti, místní **DS Jana Lišky** s pohádkový příběhem ***Jana Kratochvíla*** Černokněžník a sluníčko a DS Ořechov s Babičkou **v trenkách aneb Aprilovou komedií *Vlastimila Pešky*** byly předskokany postupové přehlídky, kterou pořádalo Městské kulturní středisko Třešť. Deset papírových sněženek pak s napětím sledovalo vyhlášení výsledků na závěrečném večeru za účasti sponzorů a partnerů Třešťského divadelního jara. Na krajskou přehlídku s postupem na Divadelní Děčín se přihlásilo pět souborů, na Krakonošův divadelní podzim ve Vysokém nad Jizerou tři soubory, na přehlídku divadel jednoho herce v Kaznějově, Mladou scénu v Ústí nad Labem nebo Popelku v Rakovníku po jednom souboru.

Příznivým jevem byla nálada mezi hledištěm a jevištěm, kterou na každém představení vytvořil velmi otevřený a podnětný vztah mezi hercem a divákem. Herectví se stalo závažným obsahovým sdělením různých druhů i úrovní interpretace dramatického textu. Odpovídal tomu i samotný výběr autorů, kterým nikdy nebyla odepřena jejich originalita dramatické výpovědi. Odměnou byla snaha o co možná nejpravděpodobnější využití možností, které autor svým jedinečným způsobem zpracování otevíral upřímné herecké dovednosti a tvorbě. Je-li sněženka prvním zábleskem jara, pak představení na letošním TDJ byla zábleskem živého herce se vším, co k němu patří, v amatérském divadle zvlášť.

DS NaKop Tyjátr Jihlava / Fernando Rojas, Milan Calábek: Zavraždění sv. Celestiny, kuplířky z města Salamanky. Foto: archiv přehlídky.

Rádobydivadlo Klapý / Nikolaj Koljada: Slepice. Foto: archiv přehlídky, dtto sloupcové vpravo.

Rádobydivadlo Klapý rozehrálo v inscenaci ***Nikolaje Koljady* Slepice** satirický příběh o člověku, který si uprostřed právního, politického, uměleckého i lidského marasmu vybojovává své individuální právo hájit svůj život a svůj vztah k lásce deformované nepřítomností skutečného lidského citu. Kontrast mezi neexistencí vlastnictví sebe sama a stereotypně dožívajícím obecným vlastnictvím, v němž všechno (a především jedinec) patří všem, dává velkou příležitost oživit osobní lidské zkušenosti pro tvorbu hereckých postav v inscenaci. Dramatické situace jsou orámcovány životem lidí u divadla: průměrné divadlo a tomu odpovídající „herečák" kdesi – z tohoto prostředí vyrůstají velmi přesné vztahy. Veronika Valešová (Alla) nenechala na jevišti ani v hledišti nikoho na pochybách, že své přirozené ženské právo neprodá zadarmo, i kdyby měly „z nebe trakaře padat". Její herecký projev postupně strhává všechny ostatní do ďábelské vířivky satirického obrazu vztahu ženy a muže uprostřed životního krachu. Její postupné gradování energie pomsty a náhlé pády na dno se nakonec jeví jako odrhovačka, refrén, bludný kruh, ovšem „Díky moc a moc aspoň za to". Poněvadž: „Co mi zbývá, když už nic jiného nemám." Po strhujícím naplnění obrazu setkání dvou hereckých kolegyň, kamarádek a při naplnění všeho, co si jsou ženy schopny mezi sebou sdělit zvláště v případě pomsty za nevěru a ze zoufalství ze samoty, se náhle jako by celá tato tvořivá herecká energie před námi náhle zastaví a visí jako mrtvý obraz, z kterého jde jen to, co již dávno víme. Cítíme, že by to mělo „frčet dál", nikoliv však v rovině napsaných promluv autora, ale v rovině čistě hereckého jednání. Nejde to, brání tomu nutnost držet se autora. Je to jeho záměr? Vsadil bych víc na herce než na autora.

Ranní kuropění ve „zlatém věku". **DS NaKop Tyjátr Jihlava** –
Zavraždění sv. Celestiny, kuplířky z města Salamanky dle ***Fernanda Rojase*** upravil ***Milan Calábek***. Pronikání do života a lásky přes klasický vztah nezkušeného mladého muže a mladé dívky uprostřed neexistence lidských i právních zábran. Španělsko 16. století. Malé pódium, uprostřed sloup (falus, dveře) a za ním červený závěs. Jednoduchý hrací prostor, který se mohl změnit na cokoli, poněvadž na otázku, kde jsme, dávají odpověď herci fyzickým jednáním. Květa Přibylová (Celestina) nepodlehla pocitu „na první dobrou" a svou kuplířku intrikánku vede tak, že za případné neštěstí (tragédii) není vina ona, ale ten, kdo ji o službu žádá. Noblesa nikoliv primitivnost. Nezodpovědnost k životu, k lásce je o to rafinovanější. Skutečná příčina tragédie je nepotrestána a vesele existuje dál. Nelze ji objevit. Je v každém z nás. Pach hrubé fyzičnosti je

Šumavský ochotnický spolek Prachatice / N.V. Gogol: Ženitba. Foto: archiv přehlídky.

cítit všude. Z toho svým způsobem vyplývá, že důslednější, přesný vzájemný fyzický kontakt mezi herci (nikoli náhodný) by mohl vytvořit silnější kontrast mezi dobře vybranými typy jednotlivých postav. Zvýraznil by se lépe obraz přátelství smíchu a pláče, který má divák rád, je-li přítomen hře o nenaplněném citu.

Klasická komedie **Ženitba *N.V. Gogola*** v režii Jaromíra Hrušky v podání **Šumavského ochotnického spolku – ŠOS Prachatice** nás postavila do světa krutých nejistot, patologických představ a blbostí. K obrazu člověka, který neví, a už vůbec neví, zda chce něco vědět. Okolnosti jsou obludné, šílené, ďábelské. Strach z neznáma. Proces rozhodování je nesmírně bolestný. Avšak džin z lahve je přes pečlivou opatrnost vypuštěn. Velmi jemně stylizované herecké prostředky Miroslava Fuchse (Podkolatov) a Miroslava Grose (Kočkarev) a groteskní stylizovanost „ženichů" (poctivá srdcervoucí blbost Vladimira Voldřicha / Nenažraný) vlečou „ženitbu" do skutečných zákoutí nepoznané lidské duše. Stylizované mužské herectví kontrastuje s realistickým herectvím ženských postav. Panoptikální koncert hereckých výkonů velmi pečlivě opečovává hudební složka inscenace. Zajímavá netradiční interpretace Gogolovy Ženitby nenechává nic náhodě, a proto nelze opomenout i náhlou popisnost, která se vkrádá s blížícím se koncem inscenace.

Situační komedie ***Pierra Barilleta*** a ***Jeana Pierra Grédyho*** Květ kaktusu DS Zmatkaři Dobronín byla v rozložení, které odpovídalo upřímnému vztahu herců k příběhu, jejich možnostem a schopnostem nést samotný příběh, aby mu diváci rozuměli a bavili se nad ním. V hereckých výkonech převažovala ilustrace jednání postav. Výrazněji se uplatňovalo pouhé mluvení replik. Náhradou byla lidská (nikoliv herecká) oddanost hrát sebe sama co možná nejupřímněji.

Don Quijote de la ... od nás Divadelního spolku Vojan Libice nad Cidlinou je dramatizací známého ***Cervatensova*** románu. Jiří Hlávka**,** autor dramatizace, režisér i herec, s dojemnou poctivostí odhaluje Cervatensův vztah k rytíři smutné postavy, a k jeho věrnému sluhovi Sancho Panzovi. O jejich vzájemných rozepřích deklamuje, vypráví, vede dialog s diváky. Poctivá hra vedená jedním člověkem překvapuje hereckou rozvážností a způsobem, jak držet sebe i diváky ve zvláštním napětí uprostřed skoro neplynoucího času.

Pro jedinečnou a pečlivou práci s mladými amatérskými herci stojí za zvláštní zmínku pohádka ***Josefa Hokra*** O Brejlaté princezně DS Karla Čapka. Janě Kodysové se podařilo vytvořit herecké představení, které překvapovalo osobním přístupem všech mladých herců. A i když byl v hledišti mladý a nezvládnutelný divák, představení ho právem zaskočilo, a jak herci, tak i diváci si to příjemně užívali.

DS Stonařov předvedl klasický příběh lidové vídeňské frašky ***Johanna Nepomuka Nestroye* Lumpacivagabundus**. Hodnotou – diváky oceněnou – byla bláznivá chuť zahrát si společně divadlo. Posloužil tomu jednoduchý fraškovitý příběh tří tovaryšů, s písničkami a šantánových tanečky, představení se proměnilo v manifestaci radosti z divadla, kterému rozumíme a jsme schopni se společně zasmát i sami sobě.

Poslední závěrečnou sněženkou byl **Divadelní soubor DRH** s komedií na motivy ***W. Shakespeara*** Noc v čase slunovratu.

Nominaci na Divadelní Děčín si odvezl ŠOS Prachatice – Ženitba, 1. doporučení DS NaKop Tyjátr Jihlava – Zavraždění sv. Celistiny, kuplířky z města Salamanky, 2. doporučení Rádobydivadlo Klapý – Slepice. Doporučení na Krakonošův podzim ve Vysokém nad Jizerou DS Zmatkaři Dobronín – Květ kaktusu. Rozborové semináře vedl Rudolf Felzmann s Radvanem Páclem a Jiřím Jurášem.